



**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ**

Διπλωματική Εργασία

**ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ & ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΗΜΩΝ:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΛΑΓΚΑΔΑ**

της
ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ
mpm 18002

Επιβλέπων Καθηγητής, Γεώργιος Δρογαλάς

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος
ειδίκευσης στη Δημόσια Διοίκηση

Ιανουάριος 2019

Αφιέρωση

“Στους άνδρες της ζωής μου... Μανώλη και Παναγιώτη, που είναι πάντα οι πιο ένθερμοι υποστηρικτές και εμπνευστές μου σε ό,τι κάνω”

Περίληψη

Η τοπική αυτοδιοίκηση, σήμερα περισσότερο από ποτέ, αντιμέτωπη μ' έναν κόσμο επιταχυνόμενων και μη-προβλέψιμων αλλαγών, καλείται από την κοινωνία να αποδείξει και να βελτιώσει την προστιθέμενη αξία που φέρει ως προς τη διατήρηση και την περαιτέρω ανάπτυξη της κοινωνικής ευημερίας. Σε περιβάλλον αυστηρής δημοσιονομικής πειθαρχίας, η ελαχιστοποίηση της σπατάλης και η μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας στη διαχείριση των δημόσιων πόρων αποτελούν απόλυτη προτεραιότητα στο πλαίσιο της ανάταξη της εθνικής οικονομίας. Από την βιβλιογραφική ανασκόπηση προκύπτει ότι, ελάχιστες ερευνητικές προσπάθειες έχουν διενεργηθεί αναφορικά με τον Δήμο Λαγκαδά. Σκοπός της παρούσας διπλωματικής είναι η μελέτη της οικονομικής κατάστασης του Δήμου Λαγκαδά και η εξέταση της δυνατότητας άσκησης του συνόλου των αρμοδιοτήτων του στηριζόμενος αποκλειστικά σε ιδίους πόρους. Η εργασία αρχικά περιγράφει τους βασικούς κανόνες σύνταξης και εκτέλεσης των προϋπολογισμών των ΟΤΑ Α' βαθμού και στη συνέχεια αναλύει με τη χρήση επιλεγμένων αριθμοδεικτών, όπως προκύπτουν από τον Ταμειακό Απολογισμό του Δήμου Λαγκαδά, την οικονομική περίοδο 2013-2017. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της παρούσας διπλωματικής, η οικονομική κατάσταση του Δήμου Λαγκαδά είναι καλή, αλλά δεν μπορεί να καλύψει το σύνολο των αναγκών του στηριζόμενος μόνο στα ίδια έσοδα και συνεπώς κρίνεται ως απαραίτητη η κρατική χρηματοδότηση.

Λέξεις κλειδιά: Τοπική Αυτοδιοίκηση, Δήμοι, Προϋπολογισμός, Απολογισμός, Χρηματοοικονομική Ανάλυση, Αριθμοδείκτες, Δήμος Λαγκαδά.

Abstract

The local government, nowadays more than ever, confronted with a world of accelerating and also not-foreseeable changes, is today called by the society to prove the added value that brings out, regarding the further growth of the social prosperity. On a strictly budgetary disciplined environment, the minimization of wastefulness and the maximization of effectiveness in the management of public resources constitute an absolute priority on a basis of resetting the national economy. Resulting from the bibliographical examination, minimal inquiring efforts have been held in regard to the Municipality of Lagadas. The aim of the present diploma thesis is to study the economic situation of Municipality of Lagadas, as well as to examine the possibility of practicing all responsibilities, exclusively supported on their own resources. This work initially describes the basic rules of composing and implementing the budgets of the Municipalities, afterwards, it analyzes with the use of selected ratios, as they result from the Financier Assessment of Municipality Lagadas, for the economic period of 2013-2017. Based on the results of the present research, the financial situation of the Municipality of Lagadas is adequate, but it cannot cover the total of its requirements solely on its own revenue and therefore state funding is deemed necessary.

Key words: Local Government, Municipalities, Budget, Report, Financial Analysis, Ratio analysis, Municipality of Lagada

Πίνακας Περιεχομένων

Αφιέρωση	ii
Περίληψη	iii
Abstract	iv
Κατάλογος Πινάκων	viii
Κατάλογος Διαγραμμάτων	ix
Κεφάλαιο 1 ^ο : Εισαγωγή	1
1.1. Γενικά	1
1.2. Σκοπός της εργασίας	3
1.3. Μεθοδολογία και τεχνικές ανάλυσης	3
1.4. Διάθρωση κεφαλαίων	4
Κεφάλαιο 2 ^ο : Θεωρητικό Πλαίσιο – Προϋπολογισμός Απολογισμός	6
2.1. Η θέση και ο ρόλος των ΟΤΑ στην Ελλάδα	6
2.2. Δημόσια Λογιστική και Προϋπολογισμός	8
2.3. Παραδεκτές λογιστικές μέθοδοι και παραλλαγές	9
2.4. Θεσμικό πλαίσιο και αρχές που διέπουν τον προϋπολογισμό	11
2.5. Προϋπολογισμός ΟΤΑ και ΜΠΔΣ	15
2.6. Κατηγορίες εσόδων και δαπανών	16
2.7. Βασικοί κανόνες προϋπολογισμού	18
2.7.1. Διαδικασία σύνταξης Π/Υ	18
2.7.2. Τύπος προϋπολογισμού	20
2.7.3. Έγκριση και δημοσίευση	24
2.7.4. Παρακολούθηση & αλλαγές “ΚΛΕΙΣΘΕΝΗ Ι”	26
2.8. Ταμιακός απολογισμός	27
Κεφάλαιο 3 ^ο : Θεωρητικό Πλαίσιο – Χρηματοοικονομική Ανάλυση	29
3.1. Έννοια και σκοπός της χρηματοοικονομικής ανάλυσης	29

3.2.	Μέθοδοι και τεχνικές χρηματοοικονομικής ανάλυσης	30
3.3.	Αριθμοδείκτες	31
3.4.	Αριθμοδείκτες με βάση τον Προϋπολογισμό και Απολογισμό	32
3.4.1.	Δείκτες εκτέλεσης προϋπολογισμού	33
3.4.2.	Δείκτης αυτονομίας	34
3.4.3.	Δείκτης αστάθειας	34
3.4.4.	Δείκτης ανεξαρτησίας	34
3.4.5.	Δείκτης εξάρτησης	35
3.4.6.	Δείκτης λειτουργικής αυτονομίας	35
3.4.7.	Δείκτης είσπραξης απαιτήσεων	36
3.4.8.	Δείκτης δανειακών υποχρεώσεων	36
3.4.9.	Δείκτης λειτουργικών δαπανών	37
3.4.10.	Δείκτης επενδύσεων	37
3.4.11.	Δείκτης υποχρεώσεων ΠΟΕ	37
3.4.12.	Δείκτης κόστους μισθοδοσίας προσωπικού	38
	Κεφάλαιο 4^ο: Μελέτη Περίπτωσης	39
4.1.	Ο Δήμος Λαγκαδά	39
4.2.	Συγκριτική διαχρονική ανάλυση αριθμοδεικτών	43
4.2.1.	Προϋπολογισθέντα/Απολογισθέντα έσοδα – έξοδα	43
4.2.2.	Δείκτης αυτονομίας 2013-2017	45
4.2.3.	Δείκτης αστάθειας 2013-2017	46
4.2.4.	Δείκτης ανεξαρτησίας 2013-2017	47
4.2.5.	Δείκτης εξάρτησης 2013-2017	48
4.2.6.	Δείκτης λειτουργικής αυτονομίας 2013-2017	49
4.2.7.	Δείκτης είσπραξης απαιτήσεων 2013-2017	50
4.2.8.	Δείκτης δανειακών υποχρεώσεων 2013-2017	51
4.2.9.	Δείκτης λειτουργικών δαπανών 2013-2017	52

4.2.10.	Δείκτης επενδύσεων 2013-2017	53
4.2.11.	Δείκτης υποχρεώσεων ΠΟΕ 2013-2017	54
4.2.12.	Δείκτης κάλυψης κόστους μισθοδοσίας 2013-2017	55
	Κεφάλαιο 5^ο: Συμπεράσματα- Προτάσεις	56
	<i>Βιβλιογραφία</i>	59
	Παράρτημα	63

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Ανακεφαλαίωση Εσόδων Ι - Κατά Πηγή.....	21
Πίνακας 2: Ανακεφαλαίωση Εσόδων ΙΙ - Κατά Σκοπό.....	22
Πίνακας 3: Ανακεφαλαίωση Εξόδων Ι – Κατά Είδος.....	23
Πίνακας 4: Ανακεφαλαίωση Εξόδων ΙΙ – Ανά Υπηρεσία.....	23
Πίνακας 5: Συνοπτική Οικονομική Κατάσταση Π/Υ Εσόδων – Εξόδων.....	25
Πίνακας 6: Κατάσταση Απασχόλησης Μόνιμου Πληθυσμού	41
Πίνακας 7: Διαμόρφωση Εσόδων Δήμου Λαγκαδά - Έτη 2013-2017	43
Πίνακας 8: Διαμόρφωση Εξόδων Δήμου Λαγκαδά - Έτη 2013-2017	43
Πίνακας 9: Δείκτης Αυτονομίας 2013-2017	45
Πίνακας 10: Δείκτης Αστάθειας 2013-2017	46
Πίνακας 11: Δείκτης Ανεξαρτησίας 2013-2017.....	47
Πίνακας 12: Δείκτης Εξάρτησης 2013-2017.....	48
Πίνακας 13: Δείκτης Λειτουργικής Αυτονομίας 2013-2017.....	49
Πίνακας 14: Δείκτης Είσπραξης Απαιτήσεων 2013-2017	50
Πίνακας 15: Δείκτης Αποπληρωμής Δανειακών Υποχρεώσεων 2013-2017	51
Πίνακας 16: Δείκτης Λειτουργικών Δαπανών 2013-2017	52
Πίνακας 17: Δείκτης Επενδύσεων 2013-2017	53
Πίνακας 18: Δείκτης Υποχρεώσεων ΠΟΕ 2013-2017	54
Πίνακας 19: Δείκτης Κάλυψης Κόστους Μισθοδοσίας 2013-2017	55

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Η Οργανωτική Δομή του Δημόσιου Τομέα.....	6
Διάγραμμα 2: Στάδια Παρακολούθησης του Π/Υ.....	26
Διάγραμμα 3: Ποσοστιαία Διάρθρωση Απασχόλησης στο Δήμο Λαγκαδά	42
Διάγραμμα 4: Δείκτης Μεταβολής Εκτέλεσης Π/Υ-Απολογισμού.....	44
Διάγραμμα 5: Διαχρονική Τάση Π/Υ & Απολογισμών - Έτος Βάσης το 2013	44
Διάγραμμα 6: Δείκτης Τάσης Αυτονομίας-Έτος Βάσης το 2013.....	45
Διάγραμμα 7: Δείκτης Τάσης Αστάθεια-Έτος Βάσης το 2013	46
Διάγραμμα 8: Δείκτης Τάσης Ανεξαρτησίας-Έτος Βάσης το 2013	47
Διάγραμμα 9: Δείκτης Τάσης Εξάρτησης-Έτος Βάσης το 2013	48
Διάγραμμα 10: Δείκτης Τάσης Λειτουργικής Αυτονομίας-Έτος Βάσης το 2013	49
Διάγραμμα 11: Δείκτης Τάσης Είσπραξης Απαιτήσεων-Έτος Βάσης το 2013.....	50
Διάγραμμα 12: Δείκτης Τάσης Δανειακών Υποχρεώσεων-Έτος Βάσης το 2013.....	51
Διάγραμμα 13: Δείκτης Τάσης Λειτουργικών Δαπανών-Έτος Βάσης το 2013	52
Διάγραμμα 14: Δείκτης Τάσης Επενδύσεων-Έτος Βάσης το 2013.....	53
Διάγραμμα 15: Δείκτης Τάσης Υποχρεώσεων ΠΟΕ-Έτος Βάσης το 2013	54
Διάγραμμα 16: Δείκτης Τάσης Κόστους Μισθοδοσίας-Έτος Βάσης το 2013	55

Κεφάλαιο 1^ο: Εισαγωγή

1.1. Γενικά

Η δημόσια διοίκηση στην Ελλάδα, όπως και στα υπόλοιπα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης λειτουργεί ως δομή παροχής υπηρεσιών προς τους πολίτες. Οι ποικίλες δομές του διοικητικού συστήματος καλούνται να αντιμετωπίσουν, τις περισσότερες φορές με ανεπαρκείς πόρους, τις διαρκώς αυξανόμενες απαιτήσεις των πολιτών (Μιχαλόπουλος, 2010).

Στο εισαγωγικό τμήμα της Εθνικής Στρατηγικής στη Δημόσια Διοίκηση 2014-2016, που συνέταξε το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης αναφέρεται «Η δημόσια διοίκηση θα πρέπει να ανταπεξέλθει στις ολοένα αυξανόμενες προκλήσεις, τόσο σε όρους αποτελεσματικότητας όσο και σε όρους αποδοτικότητας, αξιοποιώντας στο έπακρο τους διαρκώς μειούμενους οικονομικούς -και όχι μόνον- πόρους (“to do more with less”), στο επίκεντρο μάλιστα ενός ιδιαίτερα ρευστού και αβέβαιου περιβάλλοντος.»

Με όραμα λοιπόν την οικοδόμηση μιας ανεξάρτητης, εξωστρεφής και ευέλικτης δημόσιας διοίκησης, ικανής να κατανοεί και να ανταποκρίνεται έγκαιρα στις ανάγκες μιας διαφοροποιημένης κοινωνίας, αξιοποιώντας όλες τις δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού, χρησιμοποιώντας αποδοτικά τους πόρους της, δίνοντας μεγάλη βαρύτητα στην ενίσχυση του επαγγελματισμού και της λογοδοσίας της διοίκησης και φιλοδοξώντας την αποκατάσταση της σχέσης εμπιστοσύνης του κράτους με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις (Υ.Δ.Μ.Η.Δ., 2014).

Η διοικητική αποκέντρωση, των κρατών του 21ου αιώνα, αποτελεί μια σύγχρονη πραγματικότητα καθώς συμβάλλει στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας της διακυβέρνησης, στην αποσυμφόρηση του διοικητικού έργου της κεντρικής διοίκησης και στη μείωση του χάσματος μεταξύ πολιτών και εξουσίας.

Ιδιαίτερα σε καιρούς κοινωνικοοικονομικής κρίσης και λιτότητας, η αποτελεσματικότητα, η επιχειρησιακή επάρκεια και η ποιότητα των υπηρεσιών της τοπικής αυτοδιοίκησης, αποτελούν ζωτικής σημασίας παράγοντες που καθορίζουν την ανταπόκριση στις μεταβαλλόμενες ανάγκες και προσδοκίες των πολιτών και των επιχειρήσεων. Η τοπική αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα, προσπαθεί εδώ και πολλά χρόνια

να ανταποκριθεί σε αυτές τις απαιτήσεις της κοινωνίας συγχρονίζοντας τον βηματισμό της στα πρότυπα και τις καλές πρακτικές των ευρωπαϊκών χωρών.

Πληθώρα νομοθετημάτων και κανονιστικών διατάξεων, τα οποία είχαν άλλοτε συστηματικό και άλλοτε αποσπασματικό χαρακτήρα, διαμόρφωσαν το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την οργάνωση και λειτουργία των Δήμων σήμερα.

Μετά την σαρωτικές αλλαγές στην διοικητική δομή της χώρας που έφερε το σχέδιο Καποδίστριας «Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης» (Ν.2539, 1997), ακολούθησε η «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Ν.3852, 2010) με παρόμοια φιλοσοφία αναγκαστικής συνένωσης των υπαρχόντων μικρών δήμων σε μεγαλύτερους και αντικατάσταση των Νομαρχιών σε Περιφέρειες. Έτσι η Ελλάδα πλέον διαιρείται σε 325 Δήμους (ΟΤΑ Α' βαθμού) και 13 Περιφέρειες (ΟΤΑ Β' βαθμού). Στόχος η δημιουργία αποτελεσματικότερων δήμων με οικονομική αυτάρκεια και δυνατότητα άντλησης ιδίων πόρων, διοικητική ικανότητα με καλά οργανωμένες υπηρεσίες και ανθρώπινο δυναμικό, που να αξιοποιούν τις νέες δυνατότητες και νέες τεχνολογίες για την παροχή ποιοτικά αναβαθμισμένων υπηρεσιών (Αιτιολογική Έκθεση, 2010).

Το Υπουργείο Εσωτερικών στην πρόταση για την 3^η Αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης το 2017, που οδήγησε στο πρόγραμμα Κλεισθένης (Ν.4555, 2018), συνεχίζει να χαρακτηρίζει τα προβλήματα οργάνωσης και διάρθρωσης των αρμοδιοτήτων της ως ακανθώδες, καταδεικνύοντας ότι ο κατακερματισμός των διαδικασιών και η πολυνομία, συχνά δίνουν χώρο στην εμφάνιση θυλάκων καταστρατήγησης της αρχής της νομιμότητας και, κατ' επέκταση, φαινομένων διαφθοράς (Υπ.Εσ., 2017).

Η παρούσα εργασία παραθέτοντας συνοπτικά το θεσμικό πλαίσιο σύνταξης παρακολούθησης και εκτέλεσης των προϋπολογισμών των Δήμων καθώς και των ετήσιων απολογισμών τους, θα διερευνήσει, με την χρήση αριθμοδεικτών, το οικονομικό περιβάλλον του Δήμου Λαγκαδά, μέσα στο οποίο κλήθηκε να λειτουργήσει αποτελεσματικά εκπληρώνοντας την αποστολή του. Τα αποτελέσματα των δεικτών συνοψίζουν με συστηματικό τρόπο μεγάλο όγκο οικονομικών δεδομένων, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν στην εξαγωγή συμπερασμάτων για την οικονομική διαχείριση του Δήμου Λαγκαδά.

1.2. Σκοπός της εργασίας

Η παρούσα εργασία επιχειρεί την ανάλυση των οικονομικών αποτελεσμάτων του Δήμου, με τη χρήση των κατάλληλων αριθμοδεικτών όπως προκύπτουν από τον Ταμειακό Απολογισμό του, κατά τη πενταετία 2013-2017, μέσα στο οποίο κλήθηκε να λειτουργήσει αποτελεσματικά εκπληρώνοντας την αποστολή του. Επιλέξαμε τα πιο πρόσφατα οικονομικά στοιχεία, που έχουν οριστικοποιηθεί μετά και το κλείσιμο της χρήσης στις 31/12/2017.

Η οικονομική ανάλυση με τη χρήση αριθμοδεικτών αποτελεί κυρίως εργαλείο των ιδιωτικών επιχειρήσεων για την μέτρηση της αποδοτικότητας τους. Πλέον όμως επιβάλλεται η χρήση αυτών και από τους δημόσιους οργανισμούς για τον εντοπισμό των αδυναμιών και την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων που θα τους βοηθήσουν στην επίλυση των οικονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν.

Σκοπός της παρούσας εργασίας, είναι η μελέτη της οικονομικής κατάστασης του Δήμου Λαγκαδά καθώς και η εξέταση της δυνατότητας άσκησης του συνόλου των αρμοδιοτήτων του, στηριζόμενος αποκλειστικά σε ίδιους πόρους. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν μαρτυρούν ότι επικρατεί μία καλή οικονομική κατάσταση στο Δήμο Λαγκαδά, η οποία όμως στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στις κρατικές επιχορηγήσεις.

Επιμέρους στόχος της εργασίας είναι ο εντοπισμός και η ερμηνεία των αποκλίσεων μεταξύ των χρηματοοικονομικών δεικτών του Προϋπολογισμού και του Απολογισμού με τη χρήση των αριθμοδεικτών ταμιακής βάσης και η συγκριτική διαχρονική ανάλυση αυτών για τα έτη 2013-2017. Τα αποτελέσματα της εργασίας ελπίζουμε να γίνουν αρωγός για ορθολογικότερη οικονομική διαχείριση.

1.3. Μεθοδολογία και τεχνικές ανάλυσης

Η μεθοδολογία της παρούσας εργασίας βασίστηκε σε πηγές από την Ελληνική και Διεθνή Βιβλιογραφία καθώς και την ελληνική νομοθεσία για την απόδοση του θεωρητικού μέρους. Για τη μελέτη περίπτωσης του Δήμου Λαγκαδά, επιλέχθηκαν και αντλήθηκαν, από το μηχανογραφημένο λογιστικό πρόγραμμα του τηρεί ο Δήμος, τα απαραίτητα οικονομικά στοιχεία των Προϋπολογισμών & Απολογισμών οικονομικών ετών 2013 - 2017 ως πρωτογενή δεδομένα που διαμορφώθηκαν σε μορφή λογιστικών φύλλων, με τη χρήση του «Microsoft Office Excel», ώστε να καταστεί δυνατή η επεξεργασία τους. Κατόπιν πραγματοποιήθηκε ανάλυση κοινού μεγέθους ή κάθετη και

οριζόντια διαχρονική ανάλυση με τον υπολογισμό δεικτών ταμειακού απολογισμού. Για τον υπολογισμό των αριθμοδεικτών τάσης χρησιμοποιήθηκε ως έτος βάση το 2013.

Επιλέχθηκαν οι βασικότεροι αριθμοδείκτες αξιολόγησης προϋπολογισμού και απολογισμού από τις ακόλουθες ομάδες:

- Αριθμοδείκτες Συσχέτισης Εσόδων – Εξόδων
- Αριθμοδείκτες δομής Εσόδων-Εξόδων
- Αριθμοδείκτες οικονομικής επίδοσης
- Αριθμοδείκτες Ανθρώπινου Δυναμικού των Δήμων

Στη μεθοδολογία περιλαμβάνονται προσωπικές ακροάσεις με ανώτερα στελέχη των υπηρεσιών του Δήμου Λαγκαδά καθώς και στοιχεία που αντλήθηκαν από μελέτες του Συλλογικού Οργάνου των ΟΤΑ την Κ.Ε.Δ.Ε. (Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας), του Ι.Τ.Α. (Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης) και του Ι.Ο.Β.Ε. (Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών).

1.4. Διάθρωση κεφαλαίων

Η παρούσα εργασία διακρίνεται σε δύο μέρη, με πρώτο το θεωρητικό που αποτελείται από τρία κεφάλαια και δεύτερο τη μελέτη περίπτωσης του Δήμου Λαγκαδά που αποτελείται από δύο κεφάλαια.

Στο 1ο κεφάλαιο γίνεται μία γενική εισαγωγή και παρουσιάζεται ο σκοπός και ο στόχος της εργασίας, η μεθοδολογία της έρευνας και η διάρθρωση των κεφαλαίων.

Στο 2ο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα και στη σημασία της Δημόσιας Λογιστικής στην οργάνωση και παρακολούθηση των οικονομικών των Δήμων. Αναλύεται το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τον Προϋπολογισμό και παρουσιάζεται η διαδικασία κατάρτισης, ψήφισης, ελέγχου και εκτέλεσης του προϋπολογισμού, όπως και η διαδικασία σύνταξης και έγκρισης του ταμειακού Απολογισμού.

Στο 3ο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στις έννοιες της χρηματοοικονομικής ανάλυσης και παρουσιάζεται η θεωρητική ανάλυση των αριθμοδεικτών που θα χρησιμοποιηθούν και στη μελέτη περίπτωσης που θα ερευνησουμε.

Στο 4ο κεφάλαιο αρχικά παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά του Δήμου Λαγκαδά. Υπολογίζονται οι επιλεγμένοι αριθμοδείκτες και αναλύονται τα οικονομικά

στοιχεία με την αντίστοιχη ερμηνεία και το σχολιασμό της συμπεριφοράς του κάθε δείκτη σε σχέση με τον προϋπολογισμό και τον απολογισμό διαχρονικά κατά τα έτη 2013-2017. Παράλληλα, γίνεται και ανάλυση κοινού μεγέθους των αριθμοδεικτών λαμβάνονται ως έτος βάσης το 2013.

Τέλος στο 5ο κεφάλαιο διατυπώνονται τα συμπεράσματα και οι προτάσεις βελτίωσης, όπως προέκυψαν από την οικονομική ανάλυση που προηγήθηκε.

όλα εκείνα τα μέτρα τα οποία απαιτούνται για την εξασφάλιση της οικονομικής αυτοτέλειάς τους.

Έτσι, στο πλαίσιο της πραγματικής αποκέντρωσης, δεν αρκεί μόνο η μεταφορά αρμοδιοτήτων από την Κεντρική Διοίκηση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση - Τ.Α. (διοικητική αυτονομία) αλλά και αντίστοιχα η παροχή εξουσίας στην Τ.Α. για τη διαχείριση των Ιδίων Πόρων της, μέσω των προϋπολογισμών, παράλληλα με τη δυνατότητα διενέργειας δαπανών προς όφελος της τοπικής κοινωνίας (οικονομική αυτονομία). Βασικά στοιχεία της οικονομικής αποκέντρωσης, είναι η διαχείριση των δαπανών και των εσόδων.

Σχετικά με τις δαπάνες, η θεμελιώδης κατευθυντήρια γραμμή για το επίπεδο της κυβέρνησης που θα έχει την ευθύνη διαχείρισής τους, είναι η αρχή της επικουρικότητας, βάσει της οποίας η δημόσια εξουσία θα πρέπει να ασκείται από τις αρχές που βρίσκονται όσο το δυνατό πλησιέστερα στους πολίτες -άρθρο 5 §3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση ΣΕΕ- (Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Ο στόχος της αρχής γενικά, είναι η διασφάλιση ενός βαθμού ανεξαρτησίας σε μια ιεραρχικά κατώτερη αρχή έναντι μιας ανώτερης ή σε μια τοπική αρχή έναντι της κεντρικής κυβέρνησης. Αφορά λοιπόν στην κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των διαφόρων επιπέδων εξουσίας, αρχή που αποτελεί τη θεσμική βάση των κρατών με ομοσπονδιακή δομή.

Αναφορικά με τα έσοδα, για την εφαρμογή ενός καλά σχεδιασμένου συστήματος δημοσιονομικής αποκέντρωσης, σημαντικός παράγοντας είναι η εξασφάλιση επάρκειας πόρων στην Τ.Α. για την εκτέλεση των λειτουργιών της. Ο βαθμός αυτονομίας εξαρτάται και από τη δυνατότητα να παράγει ίδια έσοδα. Στην Ελλάδα οι φορείς της Τ.Α. εξακολουθούν να εξαρτώνται σημαντικά από τις επιχορηγήσεις του Κεντρικού Κράτους, γεγονός που υπονομεύει την αυτονομία τους. Όπως αναφέρεται και στη μελέτη που εκπονήθηκε από το Ι.Τ.Α., τον Μάρτιο του 2008, «Η Τ.Α. δεν πρέπει να αποτελεί εκτελεστικό μηχανισμό της κεντρικής κυβέρνησης υλοποιώντας τις αποφάσεις της και εκτελώντας τις εντολές της.[...] Πρέπει να έχει τα μέσα (χρήματα και προσωπικό) για να μπορεί να παράγει και να διανέμει στους δικαιούχους αυτές τις υπηρεσίες.»(Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2008, σσ. 30,31).

Μία επιπλέον πολιτική του κεντρικού κράτους, που συνηθίζεται σε περιόδους δημοσιονομικής κρίσης, είναι η μεταφορά αρμοδιοτήτων από την κεντρική διοίκηση προς την Τ.Α. η οποία δεν συνοδεύεται πάντοτε με τους αντίστοιχους πόρους.

2.2. Δημόσια Λογιστική και Προϋπολογισμός

Λογιστική είναι η τέχνη της οργάνωσης, της τήρησης, της καταγραφής και της ανάλυσης των οικονομικών δραστηριοτήτων (Γκόντορας Γ. και Μπέλλος Χ., 2001), για την παροχή λογιστικών πληροφοριών στους κατά περίπτωση ενδιαφερόμενους, Κράτος – Διοικούντες – Τρίτοι και υποβοηθητική στη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων (Βασιλάτου-Θανοπούλου, 2001).

Η Δημόσια Λογιστική προηγήθηκε ιστορικά της ιδιωτικής με την οποία εμφανίζει ορισμένες ομοιότητες αλλά και ουσιαστικές διαφορές (Ράλλης, 2015). Με κυριότερη αυτή του σκοπού, όπου ο δημόσιος τομέας έχει τη μεγιστοποίηση της κοινωνικής ευημερίας, ενώ ο ιδιωτικός τομέας τη μεγιστοποίηση του κέρδους.

Η Δημόσια Λογιστική έχει αντικείμενο τη λειτουργία του προϋπολογισμού του κράτους, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου. Η συσχέτιση μεταξύ προϋπολογισθέντων και πραγματοποιηθέντων εσόδων και εξόδων αποτελεί τη βάση της Χρηματοοικονομικής διαχείρισεως των παραπάνω φορέων (Λιάπης, 2007).

«Όπως αναφέρει ο Axelrod (1995) ο προϋπολογισμός είναι το νευρικό σύστημα ενός δημόσιου οργανισμού, ενώ κατά τον A. Schick (1990^a) η ικανότητα της διοίκησης ταυτίζεται με την ικανότητα διαμόρφωσης και διοίκησης του προϋπολογισμού» αναφέρεται στον (Μιχαλόπουλος, 2007).

Ο προϋπολογισμός για τους ΟΤΑ έχει μεγαλύτερη βαρύτητα από ένα απλό εργαλείο οικονομικού προγραμματισμού, γιατί ενώ προσδιορίζεται από ορισμένο πλέγμα νομοθετικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων, αποτελεί ένα βασικό συστατικό για την επίτευξη των στόχων της εκάστοτε διοίκησης (Ράλλης, 2015).

Ο προϋπολογισμός, που αποτελεί θεμελιώδη έννοια του δημοσίου λογιστικού, είναι η διοικητική απόφαση μιας κατάστασης λογαριασμών όπου εμφανίζονται σε κάθετη διάταξη τα ποσά των εσόδων, τα οποία υπολογίζει να εισπράξει ο ΟΤΑ στο επόμενο οικονομικό έτος και τα ποσά των εξόδων που σχεδιάζει να πραγματοποιήσει στην ίδια οικονομική χρήση. Τα ποσά αυτά κατατάσσονται σε ειδικούς λογαριασμούς κατά κεφάλαια και άρθρα (κωδικούς αριθμούς εσόδων /εξόδων ΚΑΕ) (Ν.3463, 2006).

Ο τύπος του προϋπολογισμού των περιφερειών, των δήμων, των ΝΠΔΔ αυτών, των δημοτικών ιδρυμάτων και συνδέσμων, καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών (ΚΥΑ) (άρθρο 155 παρ. 2 του ν.3463/2006). Κατ' εξουσιοδότηση της ανωτέρω διάταξης εκδίδονται κάθε έτος ΚΥΑ, μια (1) για τις

περιφέρειες και μια (1) για τους δήμους και τους λοιπούς προαναφερόμενους φορείς, με τις οποίες παρέχονται οδηγίες κατάρτισης των προϋπολογισμών για το επόμενο οικονομικό έτος.

Η φύση του προϋπολογισμού έχει τριπλή σημασία, δημοσιολογιστική - χάραξη και διαμόρφωση του πλαίσιο για την επίτευξη των σκοπών του ΟΤΑ, μέσω του προσδιορισμού των αναμενόμενων εσόδων και του καθορισμού των ορίων των εξόδων, οικονομικοπολιτική - εναρμόνιση των αναγκών και της κάλυψης αυτών με ορθολογιστικό τρόπο και δημοσιονομική - συντονισμός των δραστηριοτήτων του, στη διαμόρφωση της επενδυτικής πολιτικής και τον έλεγχο της λογιστικής ορθότητας, της νομιμότητας και της οικονομικής αποδοτικότητας (Νικολόπουλος, 2009).

Βασικό χαρακτηριστικό, της οικονομικής διαχείρισης των δήμων που αποτυπώνεται με την απλογραφική μέθοδο ή λογιστική μέθοδος της ταμειακής βάσης, είναι η ταύτιση των εσόδων και εξόδων, στο Προϋπολογισμό και Απολογισμό, με τις εισπράξεις και τις πληρωμές (Ράλλης, 2015).

Για τα έσοδα η λειτουργία του προϋπολογισμού είναι απλώς προσδιοριστική και εξουσιοδοτική για την εισπραξη τους, ενώ για τα έξοδα είναι επιπλέον νομιμοποιητική, αφού καμία δαπάνη δεν μπορεί να εκτελεστεί χωρίς να προβλέπεται σε αυτόν.

2.3. Παραδεκτές λογιστικές μέθοδοι και παραλλαγές

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα για το Δημόσιο τομέα δίνουν την δυνατότητα επιλογής μεταξύ δύο βασικών λογιστικών μεθόδων, της λογιστικής μεθόδου ταμειακής βάσης (cash basis), και της λογιστικής μεθόδου δεδουλευμένης βάσης (accrual basis), ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες και τα δημοσιονομικά συστήματα κάθε κράτους. Παράλληλα όμως με τις παραδεκτές μεθόδους χρησιμοποιούνται και παραλλαγές αυτών όπως η τροποποιημένη ταμειακή βάση (modified cash basis) και η τροποποιημένη δεδουλευμένη λογιστική βάση (modified accrual basis) από τα διάφορα κράτη ή τους οργανισμούς του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα (Ράλλης, 2015).

Η λογιστική μέθοδος της ταμειακής βάσης αναγνωρίζει τα έσοδα όταν εισπράττονται και τα έξοδα όταν πληρώνονται. Η λογιστική μέθοδος της δεδουλευμένης βάσης ορίζεται ως τη διαδικασία της λογιστικής αναγνώρισης των εσόδων και δαπανών όταν αυτά προκύπτουν, ανεξάρτητα από την ημερομηνία εισπραξης ή πληρωμής. Τα έσοδα λογιστικοποιούνται στην φορολογική περίοδο που καθίστανται δεδουλευμένα ή βεβαιωμένα και τα έξοδα αναγνωρίζονται κατά την

περίοδο που προκύπτει η σχετική υποχρέωση. Χαρακτηριστικό γνώρισμα η χρήση των μεταβατικών λογαριασμών, ώστε να γίνεται διαχωρισμός των εσόδων και εξόδων της χρήσεως από τα αντίστοιχα της επόμενης.

Οι τροποποιημένες οικονομικές καταστάσεις σε ταμειακή βάση χρησιμοποιούν συνδυασμό χρηματοοικονομικής πληροφόρησης σε ταμειακή βάση και σε δεδουλευμένη βάση. Είναι η μέθοδος σύμφωνα με την οποία τα έσοδα αναγνωρίζονται κατά την περίοδο όπου καθίστανται διαθέσιμα και μετρήσιμα (δηλαδή μπορούν να βεβαιωθούν) και οι δαπάνες αναγνωρίζονται κατά την περίοδο που προκύπτει η σχετική υποχρέωση της πληρωμής τους. Η λογιστικοποίηση των εσόδων και των δαπανών προσαρμόζεται στην αρχή της δεδουλευμένης βάσης. Η τροποποιημένη λογιστική σε δεδουλευμένη βάση είναι η λογιστική μέθοδος κατά την οποία οι δαπάνες αναγνωρίζονται όταν πραγματοποιούνται (γεννάται η υποχρέωση), αλλά τα έσοδα αναγνωρίζονται μόνον όταν καταστούν τόσο μετρήσιμα όσα και διαθέσιμα για τη χρηματοδότηση των αντίστοιχων δαπανών της τρέχουσας λογιστικής περιόδου (Ράλλης, 2015).

Στον δημόσιο τομέα παραδοσιακά επικράτησε η χρήση της ταμειακής λογιστικής μέσα από την παρακολούθηση των προϋπολογισμών -δημοσιολογιστική διαδικασία- και αυτό διότι η λογιστική της δεδουλευμένης περιέχει στον πυρήνα της το «κέρδος», έννοια ασύμβατη με τους Μη Κερδοσκοπικούς Οργανισμούς καθώς και την επιστημονικά τεκμηριωμένη έννοια της «Αρχής του δεδουλευμένου» που είναι σε πολλά σημεία ασύμβατη με τα στάδια που απαιτούνται για την παρακολούθηση των διαδικασιών διεξαγωγής δαπανών και της είσπραξης εσόδων. Έτσι παραδοσιακά στους δημόσιους τομείς επικράτησε η χρήση μιας απλογραφικής μεθόδου λογιστικής καταγραφής με έμφαση στην νομιμότητα της εκτέλεσης του προϋπολογισμού (Cohen *et al.*, 2007).

Η παγκόσμια τάση για την εξασφάλιση της διαφάνειας των δημόσιων οικονομιών αλλά και την ενίσχυση του ελέγχου σχετικά με το κόστος και την απόδοση των κρατικών δραστηριοτήτων, οδήγησε σε σημαντικές μεταρρυθμιστικές πρωτοβουλίες εκσυγχρονισμού των συστημάτων δημοσιονομικής πληροφόρησης που αφορούν τη λογιστική διαχείριση και τους προϋπολογισμούς των δημόσιων οργανισμών. Η μετάβαση από την παραδοσιακή λογιστική της ταμειακής βάσης, στην ακριβέστερη και αποδοτικότερη λογιστική της δεδουλευμένης βάσης αποτέλεσε μία από τις βασικότερες μεταρρυθμίσεις στο τομέα αυτόν.

Η Ελλάδα ακολούθησε αυτήν την τάση, όμως με μία ανορθόδοξη μάλλον πορεία καθώς με σειρά νομοθετημάτων προσπάθησε να εισαγάγει και να καθιερώσει το διπλογραφικό σύστημα και τη λογιστική τυποποίηση σε ΝΠΔΔ όπως τους ΟΤΑ και τα νοσοκομεία (Π.Δ. 205/98 - Π.Δ. 146/03), αφήνοντας εκτός της κεντρική κυβέρνηση. Οι δήμοι αποδείχτηκε ότι είναι οι μόνοι όπου έχει σημειωθεί πρόοδος, παρότι σε πολλές περιπτώσεις η πρόοδος αυτή ήταν αργή και δεν έλειψαν τα προβλήματα (Cohen *et al.*,2007).

Έτσι σήμερα οι δήμοι εφαρμόζουν το δημόσιο λογιστικό (ή αλλιώς Λογιστικό των ΟΤΑ), μέσα από τον νέο τύπο προϋπολογισμού της ΚΥΑ.7028/2004 (όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει) και ταυτόχρονα χρησιμοποιούν διπλογραφικό λογιστικό σύστημα με λογιστική της δεδουλευμένης βάσης, μέσω του Π.Δ. 315/99. Αυτά τα δύο συστήματα λειτουργούν παράλληλα καθώς εξυπηρετούν διαφορετικούς σκοπούς που το καθένα από μόνο του δεν θα μπορούσε να καλύψει.

2.4. Θεσμικό πλαίσιο και αρχές που διέπουν τον προϋπολογισμό

Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την κατάρτιση του προϋπολογισμού των ΟΤΑ είναι μεγάλο και περιοριστικό, απαρτιζόμενο από νόμος, διατάξεις και κοινές υπουργικές αποφάσεις και έχει ως εξής:

- ΚΥΑ 7028/2004 (ΦΕΚ 253 Β΄) «Καθορισμός του τύπου του προϋπολογισμού των Δήμων και Κοινοτήτων» καθώς και όλες οι τροποποιήσεις του με τελευταία την ΚΥΑ 38347/2018 (ΦΕΚ 3086 Β΄)
- Άρθρο 155 του Ν. 3463/2006 «Περιεχόμενο και τύπος του Προϋπολογισμού»
- Άρθρο 63 του Ν. 3852/2010 «Αρμοδιότητες της Εκτελεστικής Επιτροπής: [...] γ) καταρτίζει και εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο το τεχνικό πρόγραμμα δ) συγκεντρώνει και αξιολογεί τις προτάσεις των υπηρεσιών του δήμου στο πλαίσιο της προετοιμασίας για την κατάρτιση του προϋπολογισμού και εισηγείται το προσχέδιο του προϋπολογισμού και το ετήσιο πρόγραμμα δράσης προς την Οικονομική Επιτροπή»
- Άρθρο 72 του Ν. 3852/2010 «Αρμοδιότητες της Οικονομικής Επιτροπής: α) συντάσσει τον προϋπολογισμό του δήμου, β) ελέγχει την υλοποίηση του προϋπολογισμού και υποβάλλει ανά τρίμηνο έκθεση προς το δημοτικό

συμβούλιο, στην οποία παρουσιάζεται η κατάσταση των εσόδων και εξόδων του δήμου, γ) προελέγχει τον απολογισμό, [...] ζ) εισηγείται προς το δημοτικό συμβούλιο την επιβολή τελών, δικαιωμάτων και εισφορών»

- Άρθρο 76 του Ν. 3852/2010 «Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης: α) Γνωμοδοτεί στο Δημοτικό Συμβούλιο σχετικά με τα αναπτυξιακά προγράμματα και τα προγράμματα δράσης του δήμου, το επιχειρησιακό πρόγραμμα και το τεχνικό πρόγραμμα του δήμου»
- Άρθρο 86 του Ν. 3852/2010 «Προϋπολογισμός της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας - Συμμετοχή του συμβουλίου στην κατάρτιση του επιχειρησιακού και τεχνικού προγράμματος του Δήμου»
- Άρθρο 266 του Ν. 3852/2010 «Προγραμματισμός, προϋπολογισμός και θέματα Οικονομικής Διαχείρισης Δήμων»
- Άρθρο 77 του Ν. 4172/2013 «Κοινή Απόφαση Υπουργών Οικονομικών & Εσωτερικών με τη γνώμη της ΚΕΔΕ για τις οδηγίες κατάρτισης, εκτέλεσης και αναμόρφωσης προϋπολογισμού» όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 189 του Ν. 4555/18
- Άρθρο 49 του Ν. 4270/2014 «Γενικές αρχές κατάρτισης των προϋπολογισμών»
- Άρθρο 64 του Ν. 4270/2014 «Γνώμη Παρατηρητηρίου Οικονομικής Αυτοτέλειας» επί των σχεδίων των προϋπολογισμών, διατυπώνοντας προτάσεις, προκειμένου αυτοί να είναι σύμφωνοι με τις γενικές αρχές για τη διαχείριση των οικονομικών του Δημοσίου σύμφωνα με το άρθρο 33 και να καταστούν ρεαλιστικοί. Επίσης αξιολογεί τις προβλέψεις των εσόδων που παρουσιάζουν οι Ο.Τ.Α. στον προϋπολογισμό τους και διατυπώνει προτάσεις τροποποίησης τους, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο και ιδίως όταν τα έσοδα εμφανίζονται υπερεκτιμημένα και μη ρεαλιστικά. Η διαδικασία ολοκληρώνεται με την κατάρτιση προϋπολογισμών που είναι τουλάχιστον ισοσκελισμένοι

Οι προϋπολογισμοί των δήμων καθώς των λοιπών φορέων της γενικής κυβέρνησης διέπονται από τις ίδιες αρχές, οι οποίες αποτελούν το θεμέλιο για τη διαφάνεια, τη λογοδοσία και τη χρηστή διαχείριση.

- Αρχή της ισοσκελίσης. Ο προϋπολογισμός πρέπει να είναι ισοσκελισμένος ως προς τα έσοδα και τα έξοδα. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 35 του ν. 4270/14 «η δημοσιονομική θέση της Γενικής Κυβέρνησης πρέπει να είναι ισοσκελισμένη ή πλεονασματική», γεγονός που έμμεσα δημιουργεί την ανάγκη ύπαρξης ισοσκελισμένων τουλάχιστον προϋπολογισμών στους ΟΤΑ. Γενικά η σχέση μεταξύ των προϋπολογισμών των ΟΤΑ και του Κεντρικού Κράτους διαγράφεται με μία παράλληλη σχέση. Στην πραγματικότητα οι προϋπολογισμοί θα πρέπει να προσαρμοστούν ως προς τις δαπάνες τους, για να συναντήσουν τις εκροές (επιχορηγήσεις) που παρέχονται από την κεντρική κυβέρνηση (Ράλλης, 2015).
- Αρχή της ετήσιας διάρκειας, όπου αναφέρεται στις δημοσιονομικές πράξεις ενός οικονομικού έτους, που αρχίζει την 1^η Ιανουαρίου και λήγει την 31^η Δεκεμβρίου του ίδιου ημερολογιακού έτους. «Η αρχή αυτή δεν αποτρέπει: [...] (β) την εκτέλεση συμπληρωματικού ή προσωρινού προϋπολογισμού και (γ) την ανάληψη και τον έλεγχο πολυετών δεσμεύσεων ή δεσμεύσεων που συνεχίζουν στο επόμενο έτος.» (άρθρο 49 Ν. 4270/14)
- Αρχή της ενότητας. Όλα τα έσοδα και οι δαπάνες εγγράφονται και εμφανίζονται σε έναν ενιαίο προϋπολογισμό και δεν δύνανται να πραγματοποιηθούν παρά μόνο αν αντιστοιχούν σε Κωδικό Αριθμό Εσόδων ή Εξόδων (ΚΑΕ) του προϋπολογισμού τους (άρθρο 49 Ν. 4270/14). Σύμφωνα με την υπ' αρ. 66579/69 εγκύκλιο του ΥΠΕΣ, που καθιερώθηκε και με το άρθρο 79 §2 του Συντάγματος του 1975, απαγορεύεται η σύσταση ειδικών λογαριασμών για την είσπραξη ή πληρωμή ποσών που δεν εμφανίζονται στον προϋπολογισμό.
- Αρχή της καθολικότητας. Καμία δαπάνη δεν δύναται να αναληφθεί ή και να πραγματοποιηθεί, αν υπερβαίνει τις εγκεκριμένες πιστώσεις (άρθρο 49 Ν. 4270/14). Επίσης, δεν επιτρέπεται ο συμψηφισμός εσόδων – εξόδων, ο οποίος οδηγεί στην σύνταξη του καθαρού προϋπολογισμού, ενώ παράλληλα, η τήρηση της αρχής της καθολικότητας οδηγεί στην αρχή του ανεκκαθάριστου προϋπολογισμού, που απεικονίζει πιο ρεαλιστικά τα μεγέθη του στις ακριβείς τους διαστάσεις (Ράλλης, 2015).

- Αρχή της ειδίκευσης του προϋπολογισμού και της ειδικότητας των πιστώσεων. Σύμφωνα με την αρχή αυτή τα έσοδα και τα έξοδα πρέπει να εξειδικεύονται μέχρι κάποιου λογικού μέτρου, ταξινομημένα κατ' είδος, ομάδες, υποκατηγορίες και κατηγορίες, ανάλογα με την αιτία και την φύση τους (άρθρο 15 Ν. 2362/95), που ορίζεται με σχετική απόφαση του Υπ. Οικονομικών και η οποία επικαιροποιείται ανά τακτά χρονικά διαστήματα.
- Αρχή της ειλικρίνειας και της ακρίβειας. Στον προϋπολογισμό οι εισπράξεις και οι δαπάνες οφείλουν να διαμορφώνονται με βάση τις τάσεις και εμπειρίες του παρελθόντος, τις πραγματικές συνθήκες της αγοράς και τις προβλεπόμενες οικονομικές εξελίξεις, με σκοπό την αποφυγή πλασματικών, υπερεκτιμημένων ή υποεκτιμημένων εγγραφών.
- Αρχή της δημοσιότητας. Οι φάσεις της κατάρτισης και της ψήφισης του προϋπολογισμού θα πρέπει να είναι φανερές και προσιτές στον έλεγχο κάθε ενδιαφερόμενου, μέσω του επίσημου site του Δήμου αλλά και του «Προγράμματος Διαύγεια» (Ν. 3861/10 Φ.Ε.Κ. Α' 112). Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 του Ν. 4305/2014 και του υπ' αρ. ΔΗΔ/Φ.40/17742/5-6-2015 έγγραφο του Υπ. Εσωτερικών & Διοικητικής Ανασυγκρότησης, μετά το τέλος κάθε μήνα θα πρέπει να δημοσιεύονται τα στοιχεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού, περιγράφοντας αναλυτικά στο σκέλος των εσόδων τα προϋπολογισθέντα, βεβαιωθέντα και εισπραχθέντα ποσά ανά ΚΑ Εσόδου και στο σκέλος των εξόδων τα προϋπολογισθέντα, τα ενταλματοποιηθέντα και πληρωθέντα ποσά ανά ΚΑ Εξόδου. Επίσης σύμφωνα με την παρ. 9 του άρθρου 266 του Ν. 3852/2010, όπως τροποποιήθηκε από την παρ. 4 του άρθρου 43 του Ν. 3979/2011, και όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 39 του ν. 4257/2014 αντίστοιχα ορίζονται τα εξής: «Η οικονομική επιτροπή, έπειτα από εισήγηση του υπευθύνου των οικονομικών υπηρεσιών του οικείου Δήμου, υποβάλλει στο δημοτικό συμβούλιο τριμηνιαία έκθεση, ως προς τα αποτελέσματα εκτέλεσης του προϋπολογισμού, κατά το προηγούμενο της έκθεσης τρίμηνο.»

2.5. Προϋπολογισμός ΟΤΑ και ΜΠΔΣ

Συνοπτικά αναφέρουμε ότι το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ) (Ν.4093, 2012) περιλαμβάνει μεταξύ άλλων το μεσοπρόθεσμο στόχο και την πορεία προσαρμογής προς αυτόν, τους ενδεικτικούς ετήσιους στόχους του ελλείμματος ή του πλεονάσματος και του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης και τους στόχους ισοζυγίου των ενοποιημένων προϋπολογισμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, για κυλιόμενη περίοδο των επόμενων από τη σύνταξη του ΜΠΔΣ τεσσάρων ετών, οι οποίοι τίθενται στα πλαίσια της επίτευξης του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου και της πορείας προσαρμογής προς αυτόν (άρθρο 43 του Ν.4270/2014). Ως εκ τούτου και οι ΟΤΑ, οι οποίοι ανήκουν στο ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης, υπόκεινται στις δεσμεύσεις που απορρέουν από το ΜΠΔΣ, κατά τη σύνταξη του προϋπολογισμού τους.

Στο πλαίσιο εφαρμογής αυτών των αρχών δημοσιονομικής διαχείρισης, όπως ορίζονται με τον Ν.4270/2014, αλλά και της επίτευξης της οικονομικής εξυγίανσης των ΟΤΑ, συνίσταται και λειτουργεί το Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των ΟΤΑ (Ν.4111/2013) το οποίο είναι αρμόδιο για την αξιολόγηση και τη διατύπωση γνώμης επί των σχεδίων των προϋπολογισμών, τη συνεχή παρακολούθηση και τη διασφάλιση της ορθής εκτέλεσης σε μηνιαία βάση του προϋπολογισμού των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς και τη συμμόρφωσή τους με τους δημοσιονομικούς κανόνες, τους στόχους και τα όρια των πιστώσεων, σύμφωνα με το εκάστοτε ισχύον Μ.Π.Δ.Σ. και το Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης (ΟΠΔ) (άρθρο 27 του Ν.4270/2014).

Το Παρατηρητήριο αρχικά, αξιολογεί τις προβλέψεις των εσόδων που παρουσιάζουν οι ΟΤΑ στον προϋπολογισμό τους και διατυπώνει προτάσεις τροποποίησής τους, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο και ιδίως όταν τα έσοδα εμφανίζονται υπερεκτιμημένα και μη ρεαλιστικά. Η διαδικασία ολοκληρώνεται με την κατάρτιση προϋπολογισμών που είναι τουλάχιστον ισοσκελισμένοι.

Ο Πίνακας Στοχοθεσίας Οικονομικών Αποτελεσμάτων, ΟΠΔ -πίνακας 5Α- περιλαμβάνει σε συνοπτική μορφή τους στόχους των υπόχρεων φορέων α) ως προς τη μηνιαία και τριμηνιαία πραγματοποίηση των εσόδων και των εξόδων τους σε ταμειακή βάση και β) ως προς το ύψος των απλήρωτων υποχρεώσεων τους στο τέλος του μήνα. Οι στόχοι των εσόδων και των εξόδων αναλύονται σε υπο-ομάδες, οι οποίες αποτελούν ομαδοποιήσεις συγκεκριμένων Κωδικών Αριθμών (ΚΑ) του προϋπολογισμού.

Συγκεκριμένα με το ΟΠΔ καθορίζονται οι:

- ✓ στόχοι εσόδων
- ✓ στόχοι εξόδων
- ✓ στόχοι ταμειακού αποτελέσματος
- ✓ στόχοι ύψους απλήρωτων υποχρεώσεων
- ✓ στόχοι οικονομικού αποτελέσματος

Ο βαθμός επίτευξης των στόχων ελέγχεται κατά τη διάρκεια του έτους με βάση τα αποτελέσματα που προκύπτουν από την εκτέλεση του Π/Υ και με γνώμονα το επίπεδο συμβολής του στην επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων που τίθενται για το σύνολο των ΟΤΑ της χώρας, σύμφωνα με το Ν.4270/14. Στην περίπτωση αρνητικών αποκλίσεων από τους τριμηνιαίους στόχους σε ποσοστό μεγαλύτερο του 10%, το Παρατηρητήριο παρέχει σχετικές οδηγίες και εισηγείται μεθόδους επίλυσης προς τον ΟΤΑ, ο οποίος υποχρεούται να ενημερώσει για τα μέτρα που ελήφθησαν για τη διόρθωση της απόκλισης. Σε διαφορετική περίπτωση ο ΟΤΑ υπάγεται στο Πρόγραμμα Εξυγίανσης.

2.6. Κατηγορίες εσόδων και δαπανών

Ο Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας - ΔΚΚ (Ν. 3463/06), σύμφωνα με το άρθρο 157, διακρίνει τα έσοδα των ΟΤΑ σε δύο μεγάλες κατηγορίες, τα Τακτικά και τα Έκτακτα Έσοδα.

Στα τακτικά έσοδα περιλαμβάνονται: α) οι θεσμοθετημένοι υπέρ αυτών πόροι, β) τα εισοδήματα της κινητής και ακίνητης περιουσίας, γ) τα ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα, δ) φόροι, τέλη, δικαιώματα και εισφορές και ε) τοπικά δυνητικά τέλη και εισφορές. Τα έκτακτα έσοδα προέρχονται: α) από δάνεια, δωρεές, κληροδοτήματα και κληρονομίες, β) από διάθεση, εκποίηση και εν γένει εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων, γ) από συμμετοχή σε επιχειρηματική δραστηριότητα, δ) από τα κάθε είδους πρόστιμα ή άλλες διοικητικές κυρώσεις και ε) από κάθε άλλη πηγή (Ν.3463, 2006).

Η παραπάνω διάκριση με βάση το ισχύον Λογιστικό Σύστημα βασίζεται σε διάφορα κριτήρια. Το κυριότερο είναι: η περιοδικότητα των εσόδων σύμφωνα με το οποίο τακτικά έσοδα είναι εκείνα που εμφανίζονται κάθε χρόνο στον προϋπολογισμό των Δήμων και έκτακτα είναι εκείνα που δεν εμφανίζονται σε τακτά χρονικά

διαστήματα. Επιπρόσθετα λαμβάνονται υπόψη, το κριτήριο της προβλεψιμότητας του εσόδου με βάση το οποίο τακτικά έσοδα είναι αυτά που μπορούν να προβλεφθούν κατά το στάδιο της κατάρτισης του προϋπολογισμού των Δήμων ενώ έκτακτα είναι αυτά τα οποία δεν μπορούν να προβλεφθούν και το κριτήριο της σταθερότητας με βάση το οποίο τακτικά είναι τα έσοδα τα οποία βραχυχρόνια δεν παρουσιάζουν μεγάλες μεταβολές στο ύψος τους ενώ αντίθετα τα έκτακτα παρουσιάζουν μεγάλες μεταβολές.

Εκτός της γενικής διάκρισης σε τακτικά και έκτακτα, τα έσοδα των ΟΤΑ κατατάσσονται με κριτήριο την προέλευσή τους και τις δαπάνες που επιτρέπεται από το νόμο να καλύψουν, σε γενικά ή ανειδίκευτα, ανταποδοτικά, ειδικευμένα και έκτακτα (Εγκύκλιοι Υπ. Εσωτ. 31727/1978 και 68587/1979).

Έτσι, γενικά ή ανειδίκευτα είναι τα έσοδα, τα οποία, λόγω μη υπάρξεως καμιάς δεσμεύσεως από το νόμο, μπορεί να διατίθενται για την πληρωμή κάθε είδους νόμιμης δαπάνης. Γενικά έσοδα είναι π.χ. το μεγαλύτερο μέρος των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (ΚΑΠ), ο φόρος ηλεκτροδοτούμενων χώρων, το τέλος διαφήμισης κλπ. Ειδικευμένα είναι τα έσοδα που προορίζονται από το νόμο να καλύψουν συγκεκριμένες δαπάνες, όπως είναι π.χ. το τμήμα των ΚΑΠ που διατίθεται για την εκτέλεση επενδυτικών δαπανών (πρώην ΣΑΤΑ), η εισφορά σε χρήμα των νόμων 1337/1983 και 2508/1997, η οποία διατίθεται για την εκτέλεση κοινωφελών έργων στην περιοχή ένταξης και επέκτασης του σχεδίου πόλης, τα τέλη ελεγχόμενης στάθμευσης που διατίθενται για τη βελτίωση των κυκλοφοριακών συνθηκών κλπ. Ανταποδοτικά έσοδα είναι αυτά που χρησιμοποιούνται μόνο για την κάλυψη των δαπανών που έχουν σχέση με τις υπηρεσίες, για τη λειτουργία των οποίων επιβάλλονται και εισπράττονται (τέλη καθαριότητας, ύδρευσης κλπ). Τα έκτακτα έσοδα μπορεί να ανήκουν σε οποιαδήποτε από τις παραπάνω κατηγορίες ανάλογα με την πηγή προέλευσής τους (Θεοδώρου, 2015).

Οι δαπάνες των ΟΤΑ διακρίνονται σε Υποχρεωτικές και Προαιρετικές, σύμφωνα με το άρθρο 158 του ΔΚΚ (Ν.3463, 2006) και τις τροποποιήσεις αυτού. Οι υποχρεωτικές δαπάνες εγγράφονται κατά προτεραιότητα στον προϋπολογισμό του δήμου, ενώ οι προαιρετικές εγγράφονται μόνο (εάν και) στο βαθμό που απομένει αδιάθετο υπόλοιπο εσόδων.

Υποχρεωτικές δαπάνες είναι: α) τα έξοδα παράστασης, η αποζημίωση των συμβούλων για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και της δημορχιακής επιτροπής, καθώς και τα έξοδα κίνησης των προέδρων των τοπικών συμβουλίων, β) οι κάθε είδους αποδοχές του προσωπικού,

περιλαμβανομένων των αποζημιώσεων για την υπερωριακή απασχόληση, γ) οι παροχές σε είδος για την προστασία των εργαζομένων, δ) η γραφική ύλη, τα έντυπα και τα βιβλία των υπηρεσιών, κάθε είδους καύσιμο και ελαιολιπαντικό, τα ανταλλακτικά και η συντήρηση των μηχανημάτων και των οχημάτων, η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου και ύδρευσης, καθώς και τα τέλη ταχυδρομικών και τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, ε) τα μισθώματα των ακινήτων που χρησιμοποιούνται για τις δημοτικές ή κοινοτικές υπηρεσίες, στ) τα έξοδα βεβαίωσης και είσπραξης, ζ) τα τοκοχρεολύσια των δανείων, η) τα έξοδα υποχρεωτικής από το νόμο ασφάλισης οχημάτων, θ) οι ετήσιες εισφορές υπέρ των συνδέσμων Δήμων και Κοινοτήτων, ι) οι δαπάνες υλοποίησης των συμβάσεων διαδημοτικής συνεργασίας και των προγραμματικών συμβάσεων, ια) οι επιχορηγήσεις των ιδρυμάτων και νομικών προσώπων που ιδρύει κάθε Δήμος ή Κοινότητα, ως προς το ποσό που αναγράφεται στην οικεία συστατική πράξη, ιβ) οι δαπάνες για την εκτέλεση των τελεσίδικων δικαστικών αποφάσεων και για την εξόφληση των εκκαθαρισμένων, σύμφωνα με το διατακτικό τους, οφειλών, ιγ) Οι εισφορές που επιβάλλονται με ειδικούς νόμους, ιδ) τα ποσά για την καταβολή των προνομιακών επιδομάτων και η προμήθεια υλικών και τροφίμων για την άσκηση της αρμοδιότητας κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης, ιε) οι δαπάνες που προκύπτουν από την εκτέλεση των διετών προγραμμάτων δράσης των κοινωφελών επιχειρήσεων, ιστ) Οι δαπάνες που απορρέουν από συμβάσεις ανάθεσης εκτέλεσης έργων, εργασιών, προμηθειών, υπηρεσιών και μελετών, ιζ) τα υλικά και το κόστος επισκευής βλαβών στο οδικό δίκτυο και στο δίκτυο ύδρευσης, αποχέτευσης, άρδευσης και ηλεκτροφωτισμού, η επισκευή του εξοπλισμού των σχολείων, των παιδικών σταθμών και των παιδικών χαρών και η εν γένει συντήρηση αυτών, καθώς και οι δαπάνες για την προστασία του περιβάλλοντος και την πολιτική.

2.7. Βασικοί κανόνες προϋπολογισμού

2.7.1. Διαδικασία σύνταξης Π/Υ

Ο προϋπολογισμός, όπως έχουμε αναφέρει, πρέπει να είναι τουλάχιστον ισοσκελισμένος ή πλεονασματικός σύμφωνα με την δημοσιονομική θέση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Εγγράφονται, σε αυτόν όλες οι δαπάνες και τα έσοδα του Δήμου, τα οποία αναμένονται να πληρωθούν και αντίστοιχα να εισπραχθούν κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, κατατασσόμενα σε ειδικούς λογαριασμούς κατά κεφάλαια και

άρθρα. Επιπλέον αναγράφεται το χρηματικό υπόλοιπο που αναμένεται να προκύψει με το κλείσιμο του προηγούμενου έτους και το αποθεματικό της χρήσης για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών, που δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από το 5% των εγγεγραμμένων Τακτικών Εσόδων.

Κατά προτεραιότητα εγγράφονται οι υποχρεωτικές δαπάνες, οι δαπάνες πολυετών συμβάσεων και οι δαπάνες των χρεών. Για τα χρηματοδοτούμενα προγράμματα θα πρέπει να εγγραφούν εκτός από τα έσοδα και τις δαπάνες της χρήσης και τα μη εισπραχθέντα και δαπανηθέντα του προηγούμενου έτους. Νέα έργα χρηματοδοτούμενα από ίδια έσοδα εγγράφονται μόνο εφόσον στοιχειοθετείται από τις αντίστοιχες εγγραφές εσόδων η χρηματοδότησή τους.

Οι προβλέψεις δαπανών αποδοχών συνοδεύονται από λεπτομερείς καταστάσεις μισθοδοσίας, υπερωριών κλπ, ενώ για την πρόσληψη νέου προσωπικού θα πρέπει να αποδεικνύεται η δυνατότητα χρηματοδότησή τους από κάποια πηγή εσόδων. Στις υποχρεωτικές δαπάνες ανήκουν και οι τοκοχρεωλυτικές δόσεις των δανείων του Δήμου, ενώ αν υπάρχει διμερής συμφωνία για επιμήκυνση της διάρκειας αποπληρωμής ή πρόωρη εξόφληση, αυτό θα πρέπει να καταγραφεί.

Στον προϋπολογισμό εγγράφονται μόνο οι δαπάνες που μπορούν να χρηματοδοτηθούν από έσοδα τα οποία αναμένεται να εισπραχθούν. Για το λόγο αυτό πρέπει να περιορίζονται οι ελαστικές δαπάνες στις απολύτως απαραίτητες.

Επίσης, εγγράφονται τα ποσά με τα οποία υποχρεούται ο Δήμος να επιχορηγήσει τα ιδρύματα και τα ΝΠΔΔ του, βάση της συστατικής τους πράξης. Αν όμως σε αυτήν δεν αναγράφεται συγκεκριμένο ποσό ή δεν είναι επικαιροποιημένη, δύναται να εγγραφεί διαφορετικό ποσό με βάση τις οικονομικές δυνατότητές του.

Ακόμη εγγράφονται όλες οι απαιτήσεις (βεβαιωθέντα έσοδα) που προέκυψαν κατά τα Παρελθόντα Οικονομικά Έτη (ΠΟΕ) και ακολουθώντας την μεθοδολογία της ΚΥΑ υπολογίζονται οι επισφάλειες. Το ποσό που θα προκύψει (απαιτήσεις - επισφάλειες) είναι οι εκτίμηση των εισπράξεων του έτους, ενώ αν από την εκτέλεση της στοχοθεσίας θεωρηθεί αυτό υπερεκτιμημένο μπορεί να τροποποιηθεί αυξάνοντας το ύψος των επισφαλειών.

Τα ποσά που εγγράφονται για τα ΙΔΙΑ ΕΣΟΔΑ, υπολογίζονται με τη μεθοδολογία που ορίζει η ΚΥΑ και με βάση τα αποτελέσματα των προϋπολογισμών των δύο προηγούμενων ετών. Το συνολικό ποσό που προκύπτει αναφέρεται ως Ανώτατο Όριο - ΟΜΑΔΑΣ ΕΣΟΔΩΝ Ι. Ενδεχόμενη υπέρβαση του συνολικού ποσού της Ομάδας Εσόδων Ι πρέπει να αιτιολογείται πλήρως (π.χ. λόγω ύπαρξης ειδικών

Υπουργικών Αποφάσεων ή αδυναμίας ισοσκέλισης που οδηγεί σε αύξηση των ανταποδοτικών τελών). Σε κάθε περίπτωση μπορούν να εγγραφούν και μικρότερα ποσά, έτσι ώστε ο προϋπολογισμός να καταστεί περισσότερο ρεαλιστικός.

Υποχρεώσεις από μη νόμιμες ή κανονικές δαπάνες που έχουν εγγραφεί στο ισοζύγιο της Γενικής Λογιστικής εγγράφονται στον προϋπολογισμό, αν όχι εξ ολοκλήρου, τουλάχιστον κατά το ποσό για το οποίο εκτιμάται ότι θα υπάρξουν οι προϋποθέσεις νομιμότητας ή κανονικότητας αυτών, πλέον των αναλογούντων τόκων υπερημερίας και των δικαστικών εξόδων.

Σε περιπτώσεις όπου υπάρχουν υποχρεώσεις ή και απαιτήσεις για τις οποίες συντρέχουν οι ώριμες προϋποθέσεις παραγραφής, δε θα πρέπει να συνεχίσουν να εγγράφονται αλλά να διαγράφονται με τη λήψη απόφασης του αρμόδιου οργάνου.

Σύμφωνα με την υπ' αρ. 50395/97 εγκύκλιο του ΥΠΕΔΔΑ, στον προϋπολογισμό εγγράφονται κυρίως έσοδα και έξοδα που προβλέπονται από τη νομοθεσία, αλλά και τα έξοδα που εξυπηρετούν λειτουργικές ανάγκες του Δήμου ανεξάρτητα αν προβλέπονται από διάταξη νόμου. Αντιθέτως, έσοδα που δεν προβλέπονται από νόμο ή δεν έχουν εγκριθεί, αλλά εκτιμούνται ότι θα εισπραχθούν με νομοθετική μεταβολή ή μελλοντική διεκδίκηση δεν μπορούν να καταχωρηθούν (Ράλλης, 2015).

Με την ετήσια ΚΥΑ, καθορίζεται επίσης και το ύψος των εγγραφών των κρατικών επιχορηγήσεων. Ενδεχόμενες αυξημένες εισπράξεις, κατά την εκτέλεση του προϋπολογισμού, εγγράφονται κατόπιν αναμόρφωσης. Ουσιαστικά περιορίζοντας το ύψος των εσόδων, αποφεύγεται το φαινόμενο σύνταξης μη ρεαλιστικών και ανέφικτων προϋπολογισμών, που παρατηρούνταν τις προηγούμενες δεκαετίες.

2.7.2. Τύπος προϋπολογισμού

Σύμφωνα με τις διατάξεις της ΚΥΑ 7028/2004, όπως αυτή τροποποιήθηκε και ισχύει, ο προϋπολογισμός διαιρείται σε δύο μέρη, τα οποία αποτελούν ενιαίο κείμενο (αρχή της ενότητας). Το Μέρος Ι περιλαμβάνει τα έσοδα και το Μέρος ΙΙ τις δαπάνες, συμπεριλαμβανομένου του Αποθεματικού.

Στο Μέρος Ι (Έσοδα) υπάρχουν δύο πίνακες ανακεφαλαίωσης των εσόδων. Στον πρώτο πίνακα με τον τίτλο ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ ΕΣΟΔΩΝ Ι τα έσοδα ταξινομούνται με κριτήριο την πηγή προέλευσή τους, ως εξής:

Πίνακας 1: Ανακεφαλαίωση Εσόδων Ι - κατά πηγή

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ ΕΣΟΔΩΝ Ι		Ποσά €
0	ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	
01	Πρόσοδοι από ακίνητη περιουσία	
02	Έσοδα από κινητή περιουσία	
03	Έσοδα από ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα	
04	Έσοδα από λοιπά τέλη, δικαιώματα και παροχή υπηρεσιών	
05	Φόροι και εισφορές	
06	Έσοδα από επιχορηγήσεις για λειτουργικές δαπάνες	
07	Λοιπά Τακτικά έσοδα	
1	ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	
11	Έσοδα από εκποίηση κινητής και ακίνητης περιουσίας	
12	Έκτακτες επιχορηγήσεις για κάλυψη Λειτουργικών δαπανών	
13	Επιχορηγήσεις για επενδύσεις	
14	Δωρεές - Κληρονομίες - Κληροδοσίες	
15	Προσαυξήσεις - Πρόστιμα - Παράβολα	
16	Λοιπά έκτακτα έσοδα	
2	ΕΣΟΔΑ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΤΩΝ - ΠΟΕ (ΠΟΥ ΒΕΒΑΙΩΝΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ)	
21	Έσοδα ΠΟΕ Τακτικά	
22	Έσοδα ΠΟΕ Έκτακτα	
3	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΠΟΕ	
31	Εισπράξεις από δάνεια	
32	Εισπρακτέα υπόλοιπα από βεβαιωμένα έσοδα κατά τα παρελθόντα έτη	
4	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ	
41	Εισπράξεις υπέρ του Δημοσίου και Τρίτων	
42	Επιστροφές χρημάτων	
5	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ	
511	Χρηματικό υπόλοιπο προερχόμενο από Τακτικά Έσοδα	
512	Χρηματικό υπόλοιπο προερχόμενο από Έκτακτα Έσοδα	
ΣΥΝΟΛΟ		

Στο δεύτερο πίνακα με τον τίτλο ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΙΙ περιλαμβάνονται μόνο τα έσοδα εκείνα, τα οποία προορίζονται από το νόμο να διατεθούν για επενδύσεις ή, αν και δεν υπάρχει τέτοια δέσμευση στο νόμο, αποφασίζεται να διατεθούν για επενδυτικούς σκοπούς. Με τον τρόπο αυτό και ο νόμιμος προορισμός των εσόδων διασφαλίζεται και η ακριβής απεικόνιση των επενδυτικών δυνατοτήτων του προϋπολογισμού επιτυγχάνεται (Θεοδώρου, 2015).

Πίνακας 2: Ανακεφαλαίωση Εσόδων II - κατά σκοπό

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ ΕΣΟΔΩΝ II	Ποσά €
ΕΣΟΔΑ ΠΡΟΟΡΙΖΟΜΕΝΑ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	
A ΤΑΚΤΙΚΑ	
1 Τέλος Ακίνητης Περιουσίας (ποσοστό 50%)	
2 Τέλη Στάθμευσης	
3 Ειδικό Τέλος Λατομικών Προϊόντων	
4 Τέλος Οικοδομών	
5 Τέλος Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας	
6 Τοπικά (δυναμικά) Τέλη και Εισφορές για την Εκτέλεση Έργων	
7 Εισφορά λόγω ένταξης ή επέκτασης Πολεοδομικών Σχεδίων	
8 Εισφορά ΚΗ/1947 Ψηφίσματος	
9 Λοιπά Τακτικά Έσοδα διατιθέμενα για Επενδύσεις	
B ΕΚΤΑΚΤΑ	
1 Προϊόν Εκποίησης Ακινήτων	
2 Επιχορηγήσεις για Επενδυτικούς Σκοπούς	
3 Δάνεια για Επενδυτικούς Σκοπούς	
4 Πρόστιμα για Παράνομη Εκμετάλλευση Λατομιών	
5 Έσοδα από Επενδυτικές Δαπάνες πραγματοποιηθείσες για Λογαριασμό Τρίτων	
6 Τέλη Ρύπανσης	
7 Εφάπαξ Ειδική Εισφορά για τη Δημιουργία κοινόχρηστων Χώρων	
8 Λοιπά Έκτακτα Έσοδα συμπεριλαμβανομένων καθαρών κερδών επιχειρήσεων των ΟΤΑ Διατιθέμενα ή Προοριζόμενα για Επενδύσεις	
ΣΥΝΟΛΟ	

Στο Μέρος II (Δαπάνες) υπάρχουν επίσης δύο πίνακες ανακεφαλαίωσης των εξόδων. Στον πρώτο πίνακα - ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ ΕΞΟΔΩΝ I, οι δαπάνες ταξινομούνται κατά είδος ως εξής: Γενικές Δαπάνες, Επενδύσεις, Πληρωμές Παρελθόντων Οικονομικών Ετών Π.Ο.Ε. Αποδόσεις και Προβλέψεις & Αποθεματικό (οριζόντια διαίρεση) (βλ. Πίνακα 3).

Στο δεύτερο πίνακα - ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ ΕΞΟΔΩΝ II οι δαπάνες κατατάσσονται ανά Υπηρεσία (κάθετη διαίρεση) και χαρακτηρίζονται με ένα διψήφιο κωδικό αριθμό (00 έως 70). Ειδικά για τις δαπάνες μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων ΠΔΕ (εθνικό και συγχρηματοδοτούμενο σκέλος) καθιερώθηκαν από 1/1/2016 ξεχωριστές υπηρεσίες (61 έως 69) που εμφανίζονται στο δεύτερο σκέλος του πίνακα 4. Με την προσθήκη στον παρακάτω πίνακα και του Αποθεματικού, είναι ευνόητο ότι τα αθροίσματα (σύνολα εξόδων) των δύο πινάκων πρέπει να είναι ίσα.

Πίνακας 3: Ανακεφαλαίωση εξόδων Ι – κατά είδος

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ ΕΞΟΔΩΝ Ι		Ποσά €
6	ΕΞΟΔΑ	
60	Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	
61	Αμοιβές αιρετών και τρίτων	
62	Παροχές τρίτων	
63	Φόροι και τέλη	
64	Λοιπά γενικά έξοδα	
65	Πληρωμές για την εξυπηρέτηση δημόσιας πίστωσης	
66	Δαπάνες προμήθειας αναλωσίμων	
67	Πληρωμές Μεταβιβάσεις σε τρίτους	
68	Λοιπά έξοδα	
7	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	
71	Αγορές κτιρίων τεχνικών έργων και προμήθειες παγίων	
73	Έργα	
74	Μελέτες Έρευνες πειραματικές εργασίες και ειδικές δαπάνες	
75	Τίτλοι πάγιας επένδυσης (συμμετοχές σε επιχειρήσεις)	
8	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΟΕ ΑΠΟΛΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
81	Πληρωμές ΠΟΕ	
82	Αποδόσεις	
83	Επιχορηγούμενες Πληρωμές Υποχρεώσεων ΠΟΕ	
85	Προβλέψεις μη είσπραξης	
9	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ	
ΣΥΝΟΛΟ		

Πίνακας 4: Ανακεφαλαίωση εξόδων ΙΙ – ανά υπηρεσία

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ ΕΞΟΔΩΝ ΙΙ - ΑΝΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ		Ποσά €
00	Γενικές Υπηρεσίες	
10	Οικονομικές και Διοικητικές Υπηρεσίες	
15	Υπηρεσίες Πολιτισμού, Αθλητισμού, Κοινωνικής Πολιτικής	
20	Υπηρεσίες Καθαριότητας και Ηλεκτροφωτισμού	
25	Υπηρεσίες Ύδρευσης, Άρδευσης, Αποχέτευσης	
30	Υπηρεσίες Τεχνικών Έργων	
35	Υπηρεσίες Πρασίνου	
40	Υπηρεσίες Πολεοδομίας	
45	Υπηρεσίες Νεκροταφείων	
50	Δημοτική Αστυνομία	
70	Λοιπές Υπηρεσίες	
(Από 1/1/2016) Υπηρεσίες για Έργα & Δράσεις χρηματοδοτούμενες από ΠΔΕ		
60	Υπηρεσίες Κοινωνικής Πολιτικής	
61	Υπηρεσίες Πολιτισμού και Αθλητισμού	

62	Υπηρεσίες Καθαριότητας και Ηλεκτροφωτισμού	
63	Υπηρεσίες Ύδρευσης, Άρδευσης, Αποχέτευσης	
64	Υπηρεσίες Τεχνικών Έργων, Πρασίνου και Πολεοδομίας	
69	Λοιπές Υπηρεσίες	
ΣΥΝΟΛΟ		

Χρήσιμα συμπεράσματα εξάγονται και από τους δύο πίνακες ανακεφαλαίωσης εξόδων, όμως όπως γίνεται κατανοητό, η οικονομική ευρωστία και η διαχειριστική αποτελεσματικότητα του κάθε οργανισμού συνάγονται από τα δεδομένα του πρώτου πίνακα (βλ. Πίνακα 4), όπου διακρίνονται ευχερώς οι δαπάνες για επενδύσεις από τα λοιπά έξοδα του δήμου (Θεοδώρου, 2015).

2.7.3. Έγκριση και δημοσίευση

Μετά την λήψη των απαραίτητων από το νόμο αποφάσεων – εγκρίσεων των συλλογικών οργάνων του Δήμου (Επιτροπή Διαβούλευσης, Εκτελεστική Επιτροπή, Οικονομική Επιτροπή και Δημοτικό Συμβούλιο) καθώς και της γνώμης του Παρατηρητηρίου Οικονομικής Αυτοτέλειας των ΟΤΑ, ο προϋπολογισμός με ενσωματωμένο το Τεχνικό πρόγραμμα και το ΟΠΔ (στοχοθεσία εσόδων-εξόδων σε μηνιαία ανάλυση) συνοδευόμενος από όλα τα νομιμοποιητικά έγγραφα, αποστέλλεται για επικύρωση από τον ελεγκτή νομιμότητας, στην αρμόδια διεύθυνση της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης κάθε δήμου.

Συνοπτική κατάσταση του προϋπολογισμού, (βλ. πίνακα 5) όπως τελικώς ψηφίσθηκε από το δημοτικό συμβούλιο, αναρτάται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα του οικείου δήμου και δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα ή, εάν τέτοια δεν υπάρχει, σε εφημερίδα που εκδίδεται στα όρια του νομού που εδρεύει ο Δήμος ή η Κοινότητα. Η παράλειψη δημοσίευσης αυτής δεν επηρεάζει το κύρος της απόφασης του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, με την οποία ψηφίστηκε ο προϋπολογισμός (αρθρ. 159 παρ. 5 του Ν.3463/06 & αρθρ. 266 παρ. 6 Ν.3852/10).

Πίνακας 5: Συνοπτική Οικονομική Κατάσταση Π/Υ Εσόδων – Εξόδων

ΔΗΜΟΣ XXX οικονομικού έτος 20XX		
ΚΑ Εσόδων	Έσοδα και Εισπράξεις	Π/Υ σε €
0	Τακτικά Έσοδα	
1 (πλην 13)	Έκτακτα έσοδα (πλην επιχορηγήσεις για επενδύσεις)	
2	Έσοδα παρελθόντων ετών	
31	Εισπράξεις από Δάνεια	
32	Εισπρακτέα υπόλοιπα από βεβαιωθέντα έσοδα κατά παρελθόντα έτη	
4	Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου, Ασφαλιστικών Φορέων και Τρίτων	
5	Χρηματικό Υπόλοιπο προηγούμενου Έτους	
13	Επιχορηγήσεις για επενδύσεις	
Σύνολο πόρων :		
ΚΑ Εξόδων	Έξοδα και Πληρωμές	Π/Υ σε€
Γενικά Έξοδα		
60	Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	
61,62	Αμοιβές και παροχές τρίτων	
63,64	Φόροι, Τέλη, Λοιπά γενικά έξοδα	
651	Τοκοχρεολύσια δανείων	
66	Προμήθειες - Αναλώσεις υλικών	
67,68	Μεταβιβάσεις σε τρίτους, Λοιπά έξοδα	
81,83	Επιχορηγούμενες και μη πληρωμές υποχρεώσεων Π.Ο.Ε.	
82,85	Λοιπές αποδόσεις και προβλέψεις	
Επενδύσεις		
71	Αγορές	
73	Έργα	
74	Μελέτες	
75	Συμμετοχή σε επιχειρήσεις	
652	Τοκοχρεολύσια δανείων επενδύσεων	
9111	Αποθεματικό	
Σύνολο εξόδων και πληρωμών :		

Ομοίως αντίστοιχη ανάρτηση γίνεται στην ηλεκτρονική βάση που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών και στο πρόγραμμα Διαύγεια. Αν δεν διενεργηθεί ανάρτηση στη «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» ο προϋπολογισμός δεν εκτελείται. (αρθρ. 4, Ν.3861/10). Αμέσως μόλις επικυρωθεί ο προϋπολογισμός, ο δήμος μεριμνά για την ενσωμάτωση αυτού, καθώς και κάθε άλλου στοιχείου που τυχόν έχει ζητηθεί στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών.

Τέλος, επικυρωμένο αντίγραφο του προϋπολογισμού διαβιβάζεται στην αρμόδια για την άσκηση του προληπτικού ελέγχου των δαπανών του Δήμου, Υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, (με τον ΑΔΑ ανάρτησης στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ), σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή.

2.7.4. Παρακολούθηση & αλλαγές “ΚΛΕΙΣΘΕΝΗ Ι”

Πολύ συνοπτικά οι ΟΤΑ παρακολουθούν τα έσοδα και τα έξοδα προϋπολογιστικά, στα εξής στάδια – φάσεις:



Διάγραμμα 2: Στάδια παρακολούθησης του Π/Υ

Σημαντικές μεταβολές έχουν επέλθει με την ψήφιση του (Ν.4555, 2018) «Πρόγραμμα ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι». Συγκεκριμένα, με το άρθρο 203 του Ν.4555/18 και της περ. ε΄ της παρ.1 του άρθρου 58 του Ν.3852/2010, αλλάζει ο τρόπος έγκρισης και διάθεσης των πιστώσεων.

Στους δήμους και στα δημοτικά ΝΠΔΔ, διατάκτης όλων των πιστώσεων του προϋπολογισμού είναι από 20/7/2018 ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου, ο οποίος αποφασίζει για την έγκριση των δαπανών και τη διάθεση όλων

των εγγεγραμμένων στον προϋπολογισμό πιστώσεων, συμπεριλαμβανομένων των πιστώσεων που εγγράφονται σε αυτόν με αναμόρφωση, με την έκδοση της σχετικής απόφασης ανάληψης υποχρέωσης (ΑΑΥ). Για την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής δεν απαιτείται προηγούμενη απόφαση συλλογικού οργάνου, εκτός αν αυτή είναι απαραίτητη, προκειμένου να επιτευχθεί η απαιτούμενη εξειδίκευση της πίστωσης (άρθρο 203 παρ. 1).

Επίσης στο άρθρο 204 παρ. 1 αναφέρεται: «Από την έναρξη ισχύος του παρόντος ο δήμαρχος παύει να έχει την ιδιότητα του εκκαθαριστή των δαπανών και του εντολέα των πληρωμών. Όπου στις διατάξεις του Β.Δ. της 17.5/15.6.1959 και του Ν. 3463/2006 ορίζεται ότι ο δήμαρχος υπογράφει ή συνυπογράφει πράξεις εκκαθάρισης και χρηματικά εντάλματα πληρωμής ή ότι εκδίδει χρηματικά εντάλματα, νοείται στη θέση του ο Προϊσταμένος Οικονομικών Υπηρεσιών Π.Ο.Υ. ή τα ιεραρχικά υφιστάμενα όργανα που εξουσιοδοτούνται από αυτόν. Ενώ στην παρ 6 του ίδιου άρθρου αναφέρεται: «Η έκδοση ή συνυπογραφή ή παραλαβή ή εξόφληση επιταγών από τον δήμαρχο για λογαριασμό του δήμου και γενικά η ανάμιξη του σε διαχειριστικές ενέργειες της ταμειακής υπηρεσίας δεν επιτρέπονται.»

Ο ρόλος του Π.Ο.Υ. αναβαθμίζεται, με συνέπεια αυτός να καταστεί ο σημαντικότερος – αν όχι ο αποκλειστικός– παράγοντας για την εξασφάλιση της ορθής δημοσιονομικής διαχείρισης του φορέα του. Στον προϊστάμενο οικονομικών υπηρεσιών απονεμήθηκε από το νόμο πρωτόγνωρη διαχειριστή εξουσία, συνοδευόμενη βεβαίως από την αντίστοιχη ευθύνη, με σκοπό την εμπέδωση της δημοσιονομικής πειθαρχίας σε όλα τα επίπεδα της δημόσιας διοίκησης, το συντονισμό όλων των φορέων υπό την ενιαία καθοδήγηση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και την ανάπτυξη μηχανισμών πρόληψης αδικαιολόγητων δαπανών και αποτροπής δημοσιονομικών εκτροχιασμών των φορέων του (Θεοδώρου, 2018).

2.8. Ταμιακός απολογισμός

Απολογισμός είναι η διοικητική πράξη του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου με την οποία πιστοποιείται η είσπραξη των εσόδων και η πληρωμή των δαπανών ενός ενιαίου οικονομικού έτους, απεικονίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο το βαθμό εκτέλεσης του προϋπολογισμού (Ν.3463, 2006).

Τα οικονομικά αποτελέσματα από την εκτέλεση του Προϋπολογισμού ενός ενιαίου οικονομικού έτους (1/1-31/12), απεικονίζονται και αποτυπώνονται στο

λογαριασμό διαχείρισης του οικονομικού έτους που έληξε και συνιστούν την έννοια του Ταμειακού Απολογισμού (Νικολόπουλος, 2004). Στο σκέλος των εσόδων απεικονίζονται τα αρχικώς προϋπολογισθέντα, οι αναμορφώσεις, τα προϋπολογισθέντα όπως διαμορφώθηκαν, τα βεβαιωθέντα έσοδα, τα διαγραφέντα, τα εισπραχθέντα έσοδα και τα εισπρακτέα υπόλοιπα. Στο σκέλος των εξόδων απεικονίζονται τα αρχικώς προϋπολογισθέντα, οι αναμορφώσεις, τα προϋπολογισθέντα όπως διαμορφώθηκαν, τα ενταλθέντα έξοδα, τα πληρωθέντα, τα πληρωτέα υπόλοιπα, οι αδιάθετες πιστώσεις και οι τυχόν υπερβάσεις των πιστώσεων.

Ο Απολογισμός υποβάλλεται από τον δημοτικό ταμία στην Οικονομική Επιτροπή του Δήμου μέχρι το τέλος του μηνός Μαΐου του επόμενου οικονομικού έτους από αυτό που αφορά ο Απολογισμός (άρθρο 163 παρ.1 Ν.3463/2006). Αυτή τα προελέγχει και μέσα σε δύο μήνες από την παραλαβή τους (έως 31/7) και το αργότερο μέσα σε 5 ημέρες μετά από την λήξη του διμήνου (έως 5/8), υποβάλλει τον Απολογισμό (και τον Ισολογισμό) μαζί με έκθεσή της στο Δημοτικό Συμβούλιο (άρθρο 13 παρ.2 Ν.3463/2006). Το Δημοτικό Συμβούλιο μέσα σε προθεσμία 2 μηνών αφότου παρέλαβε τα στοιχεία (έως 5/10), αποφασίζει με πράξη του για την έγκριση του Απολογισμού και διατυπώνει τις παρατηρήσεις του σχετικά με αυτόν, σε ειδική για αυτόν τον σκοπό συνεδρίαση (άρθρο 163 παρ.4 Ν.3463/2006).

Ο Απολογισμός μαζί με τις υπόλοιπες οικονομικές καταστάσεις υποβάλλονται στο Ελεγκτικό Συνέδριο και στον ελεγκτή νομιμότητας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης το αργότερο σε ένα μήνα για έλεγχο. Περίληψη του Απολογισμού καθώς και ο Ισολογισμός δημοσιεύονται σε τοπική εφημερίδα, στην ιστοσελίδα του Δήμου και αναρτώνται στην Διαύγεια.

Κεφάλαιο 3^ο: Θεωρητικό Πλαίσιο – Χρηματοοικονομική Ανάλυση

3.1. Έννοια και σκοπός της χρηματοοικονομικής ανάλυσης

Η όξυνση του ανταγωνισμού στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης των αγορών έχει καταστήσει τη λειτουργία της χρηματοοικονομικής ανάλυσης των οργανισμών ως ένα βασικό εργαλείο για τα διοικητικά στελέχη, καθώς παρέχει κρίσιμης σημασίας πληροφόρηση για τη δυνατότητά τους να επιτυγχάνουν μακροχρόνιους στόχους, επιτρέποντάς τους να λαμβάνουν βέλτιστες αποφάσεις και αντίστοιχα διορθωτικά μέτρα όταν αυτό απαιτείται.

Η χρηματοοικονομική ανάλυση ασχολείται με τον υπολογισμό των κατάλληλων μεγεθών και σχέσεων που είναι σημαντικές και χρήσιμες για τη λήψη οικονομικής φύσεως αποφάσεων. Με την ανάλυση των λογιστικών καταστάσεων επιτελείται μία σημαντική λειτουργία μετατροπής πολυποίκιλων στοιχείων από απλούς αριθμούς σε χρήσιμες πληροφορίες (Νιάρχος, 2004).

Βασικός στόχος της ανάλυσης λογιστικών καταστάσεων είναι η διευκόλυνση της λήψης αποφάσεων οι οποίες αφορούν στην αποτελεσματική κατανομή οικονομικών πόρων (Γκίκας, 2002).

Οι βασικοί σκοποί οι οποίοι επιδιώκονται μέσα από την ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων είναι:

- Η αποτύπωση της επίδοσης της οικονομικής μονάδας κατά το παρελθόν ώστε να βγουν συμπεράσματα για το αν η μονάδα ήταν αποδοτική ή όχι.
- Η ανάλυση και η εκτίμηση του παρόντος ώστε να υπάρξουν συμπεράσματα για την παροντική οικονομική κατάσταση της μονάδας και
- Οι προβλέψεις για το μέλλον οι οποίες θα βασίζονται στις πληροφορίες του παρελθόντος και του παρόντος.

Η χρηματοοικονομική ανάλυση αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο για τη μέτρηση της αποδοτικότητας των επιχειρήσεων αλλά και των οργανισμών κοινής ωφέλειας όπως είναι οι Ο.Τ.Α. (Ciaran, 2009). Μέσω της ανάλυσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων εξάγονται σημαντικά συμπεράσματα για την κατάσταση μιας οικονομικής μονάδας και η ερμηνεία των στοιχείων της ανάλυσης βοηθά στο να ληφθούν ορθολογικές αποφάσεις για τη μελλοντική πορεία της.

Σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης, η χρηματοοικονομική ανάλυση αποτελεί μια ευρεία έννοια που περιγράφει την οικονομική υγεία των τοπικών κυβερνήσεων.

Σύμφωνα με τον (Mead, 2001), μπορεί να οριστεί βάσει των εξής κριτηρίων: (1) την ικανότητα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης να παρέχουν υπηρεσίες στους πολίτες σε συνεχή βάση, (2) την ικανότητα εκπλήρωσης των υποχρεώσεών τους καθώς αυτές καθίστανται ληξιπρόθεσμες, και (3) την ικανότητα αδιάλειπτης χρηματοδότησης των υπηρεσιών τους.

Οι χρήστες των αποτελεσμάτων μιας χρηματοοικονομικής ανάλυσης μπορεί να είναι: η κεντρική κυβέρνηση, οι διάφοροι πιστωτές ή προμηθευτές, οι φορολογούμενοι πολίτες, οι επενδυτές (για την περίπτωση συγχρηματοδότησης επενδύσεων), οι χορηγοί, οι εργαζόμενοι στους ΟΤΑ, οι υποψήφιοι ψηφοφόροι και λοιποί αναλυτές και ερευνητές (Ράλλης, 2015).

Ιδιαίτερη σημασία στην ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων έχει, όταν τα στοιχεία δεν εξετάζονται ως μονωμένα και ανεξάρτητα μεταξύ τους αλλά, εξετάζεται η σχέση του ενός με κάποιο άλλο, καθώς και το μέγεθος και η κατεύθυνση της μεταβολής διαχρονικά.

3.2. Μέθοδοι και τεχνικές χρηματοοικονομικής ανάλυσης

Η ανάλυση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μπορεί να είναι: Κάθετη ανάλυση ή ανάλυση κοινού μεγέθους αλλά και Οριζόντια ή Δυναμική (Δρογαλάς, 2016). Και οι δύο μέθοδοι της συγκριτικής ανάλυσης μπορούν να ερμηνευθούν διαχρονικά όπου αναλύεται ένας οργανισμός ή μια επιχείρηση για συνεχόμενα έτη αλλά και διαστρωματικά όπου πολλές επιχειρήσεις ή οργανισμοί αναλύονται στην ίδια χρονική περίοδο.

Η απλούστερη μορφή σύγκρισης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μιας επιχείρησης είναι η οριζόντια ανάλυση των χρηματοοικονομικών μεγεθών. Η ανάλυση αυτή απαιτεί την κατάρτιση των συγκριτικών πινάκων, οι οποίοι εμφανίζουν την εξέλιξη των οικονομικών στοιχείων της επιχείρησης για μια σειρά ετών.

Η ανάλυση κοινού μεγέθους – κάθετη ανάλυση (common size analysis – vertical analysis), σύμφωνα με την οποία όλα τα στοιχεία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ανάγονται σε ποσοστά επί του συνόλου τους, κάνει εφικτή και εύκολη την κάθε είδους σύγκριση που επιθυμεί ο αναλυτής. Έτσι, εκφράζοντας ως ποσοστά τα διάφορα στοιχεία, έχουμε μια άμεση αίσθηση της σπουδαιότητας κάθε στοιχείου, μέσα στην κάθε κατηγορία λογαριασμών αλλά και μέσα στην ίδια την οντότητα. Μπορούμε επίσης να συγκρίνουμε αυτήν τη σπουδαιότητα, του στοιχείου, ανάμεσα σε ομοειδείς

επιχειρήσεις ή οργανισμούς (διαστρωματική ανάλυση) ή ανάμεσα σε χρονικές περιόδους για την ίδια την οντότητα (διαχρονική ανάλυση). Η συγκριτική ή διαχρονική ανάλυση είναι πολύ χρήσιμη γιατί αναδεικνύει τις διαχρονικές τάσεις των διαφόρων μεγεθών. Επαρκής θεωρείται η συμπερίληψη στις συγκριτικές καταστάσεις 5 – 6 οικονομικών χρήσεων (Λαζαρίδης, 2014).

Ο υπολογισμός των Αριθμοδεικτών Τάσης, δεν παρουσιάζει δυσκολία από τεχνικής άποψης. Επιλέγεται ένα έτος ως βάση υπολογισμών, συνήθως το πρώτο έτος της χρονικής περιόδου που καλύπτει η ανάλυση και στη συνέχεια τα ποσά των στοιχείων των επόμενων ετών υπολογίζονται ως ποσοστά πάνω στο ποσό του έτους βάσης. Το έτος βάσης είναι ίσο με 100%. Για τον υπολογισμό των Αριθμοδεικτών Τάσης για καθένα στοιχείο των επόμενων ετών χρησιμοποιείται ο τύπος:

$$\text{Αριθμοδείκτης Τάσης έτους } (ν) = \frac{\text{Αξία μεγέθους έτους } (ν) \times 100}{\text{Αξία μεγέθους έτους βάσης}}$$

3.3. Αριθμοδείκτες

Οι αριθμοδείκτες οι οποίοι χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης των Δήμων καθαρίζονται από την υπ' αρ. 74712/29-12-2010 (ΦΕΚ 2043/Β'/30-12-2010) Απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. «Η δημιουργία της βάσης δεδομένων “Οικονομικά στοιχεία Δήμων”, σκοπό έχει να αποτελέσει μέσο συλλογής, ανάπτυξης και διάδοσης των οικονομικών στοιχείων των δήμων, προκειμένου να χρησιμοποιούνται για τη λήψη αποφάσεων και διαμόρφωση πολιτικών σε τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Επίσης με βάση την αξιολόγησή τους πραγματοποιούνται από το Ελεγκτικό Συνέδριο έλεγχοι όταν δεν ικανοποιούνται συγκεκριμένοι αριθμοδείκτες αξιολόγησης» (Υπ.Απόφ.74712, 2010).

Η σύγκριση των αριθμοδεικτών κάθε χρήσης, βοηθάει στην παρακολούθηση με συνοπτικό τρόπο των βασικών οικονομικών μεγεθών, παρέχοντας πληροφορίες και συμπεράσματα για την οικονομική πορεία του οργανισμού στην περίοδο που μελετάται κάθε φορά (Ruth, 2003).

Σε γενικές γραμμές, οι αριθμοδείκτες εξυπηρετούν τρεις βασικούς σκοπούς, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα, πρώτον, αποτελούν ένα αναλυτικό εργαλείο στα χέρια της διοίκησης με σκοπό τον εντοπισμό των κύριων δυνάμεων και αδυναμιών, δεύτερον, υποστηρίζουν τις διαδικασίες παρακολούθησης της απόδοσης και

της δραστηριότητας της οντότητας σε τακτική βάση, και τρίτον, λαμβάνονται υπόψη κατά το σχεδιασμό των μελλοντικών δράσεων και την ανάπτυξη της στρατηγικής του οργανισμού σε βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο επίπεδο (Βασιλείου & Ηρειώτης, 2008) (Νιάρχος, 2004) (Γκίκας, 2002). Βέβαια δεν πρέπει να μας διαφεύγει το γεγονός ότι ο στόχος της οικονομικής κερδοφορίας για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, στους δημόσιους οργανισμούς μεταφράζεται σε αύξηση της κοινωνικής ευημερίας.

Οι αριθμοδείκτες είναι δυνατό να υπολογίζονται και να εξάγονται έως και σε επίπεδο τριτοβάθμιου ή και τεταρτοβάθμιου λογαριασμού εσόδων και εξόδων, ανά υπηρεσία, ανάλογα με τις ανάγκες των αναλύσεων και επεξεργασιών (Ράλλης, 2015).

Οι αριθμοδείκτες αυτοί διακρίνονται, πάντα με τα αναφερόμενα στην υπ' αρ. 74712/29-12-2010 Υπ. Απόφασης, σε δύο κατηγορίες: α) στους αριθμοδείκτες με βάση τον προϋπολογισμό – απολογισμό των δήμων (με τους οποίους και θα ασχοληθούμε στην παρούσα εργασία) και β) στους αριθμοδείκτες με βάση τις οικονομικές καταστάσεις του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου των δήμων.

Τα αριθμητικά δεδομένα για τον υπολογισμό των δεικτών των ΟΤΑ λαμβάνονται από τα οικονομικά στοιχεία του Δημόσιου Λογιστικού των ΟΤΑ, της Γενικής Λογιστικής (Λογαριασμοί Αποτελεσμάτων Χρήσης και Ισολογισμού), της Αναλυτικής Λογιστικής και τα λογιστικά και στατιστικά στοιχεία των ΟΤΑ.

Παριστάνονται δε με μορφή κλάσματος (πηλίκου) ή με μορφή ποσοστού, ενώ για να έχουν νόημα, θα πρέπει να σχηματίζονται από μεγέθη που είναι συγκρίσιμα, βασιζόμενα σε κοινές αξίες αλλά βρίσκονται και σε συνάρτηση μεταξύ τους.

3.4. Αριθμοδείκτες με βάση τον Προϋπολογισμό και Απολογισμό

Οι ΚΑ του Π/Υ και του Απολογισμού που χρησιμοποιούνται μπορεί να είναι σε οποιοδήποτε επίπεδο, αρκεί ο αριθμοδείκτης που προκύπτει να έχει χρησιμότητα και οικονομική σημασία. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί ότι όταν αναφερόμαστε στα συνολικά προϋπολογισθέντα έξοδα αυτά θα αναφέρονται στα πραγματικά, συνεπώς αφήνουμε εκτός υπολογισμού τους την κατηγορία 85 (Προβλέψεις-Επισφάλειες), διότι δεν αποτελούν πραγματικές δαπάνες, αλλά λογιστικές με την έννοια της δέσμευσης, έτσι ώστε να μην στηρίζεται ο Π/Υ σε αβέβαια προς την είσπραξη έσοδα, αντίστοιχα στην κατηγορία εσόδων 32 υπολογίζεται το προκύπτων ύψος των εισπράξεων 32-85. Τέλος, εκτός υπολογισμού, τόσο στα στοιχεία των προϋπολογισθέντων όσο και των απολογισθέντων ποσών, αφήνουμε τις εγγραφές της ομάδας 41 (από το σκέλος των

εσόδων) και 82(-825-826) (από το σκέλος των εξόδων) που αποτελούν διπλοεγγραφές ως προς τις εισπράξεις και αποδόσεις των κρατήσεων υπέρ δημοσίου και τρίτων.

Από την πληθώρα των ενδεδειγμένων και παραδεκτών χρηματοοικονομικών δεικτών της οικονομικής επιστήμης, που χρησιμοποιούνται τόσο από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις όσο και από τους δημόσιους οργανισμούς, επιλέξαμε τους κυριότερους δείκτες για τους σκοπούς της παρούσας εργασίας.

3.4.1. Δείκτες εκτέλεσης προϋπολογισμού

Ως προς τα έσοδα, μας δείχνει τι ποσοστό των προϋπολογισθέντων εσόδων εισπράχθηκε έως τέλος της χρήσης. Αντίστοιχα ως προς τα έξοδα, μας δείχνει τι ποσοστό των προϋπολογισθέντων εξόδων πληρώθηκε έως το τέλος της χρήσης. Ως προς το χρηματικό υπόλοιπο μας δείχνει τι ποσοστό των συνολικών εσόδων αποτελούν τα χρηματικά διαθέσιμα. Αποτυπώνουν το βαθμό ικανοποίησης των αρχών της εγκυρότητας, της ακρίβειας και της αλήθειας των στοιχείων, κατά την κατάρτιση του Προϋπολογισμού, καθώς και το βαθμό επίτευξης έγκυρων προβλέψεων, με γνώμονα τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση.

$$\frac{\text{Εισπραχθέντα έσοδα}}{\text{Προϋπολογισθέντα έσοδα}} \times 100$$

$$\frac{\text{Πληρωθέντα έξοδα}}{\text{Προϋπολογισθέντα έξοδα}} \times 100$$

$$\frac{\text{Χρηματικό Υπόλοιπο} \times 100}{\text{Συνολικά έσοδα}}$$

Ως προς τα έσοδα, ο δείκτης μαρτυρά τη χρηστή ή μη διαχείριση του δήμου αναφορικά με την είσπραξη των εσόδων, που μεταφράζεται σε έγκαιρη βεβαίωσή τους, κινητοποίηση των αρμόδιων εισπρακτικών μηχανισμών, επιβολή των σχετικών κυρώσεων προς τους οφειλέτες, κ.λπ. Ως προς τα έξοδα, ο δείκτης μαρτυρά τη χρηστή ή μη διαχείριση από πλευράς του δήμου αναφορικά με την πληρωμή των εξόδων, που μεταφράζεται σε έγκαιρη και έγκυρη έκδοση και εξόφληση χρηματικών ενταλμάτων, προτού αυτά καταστούν ληξιπρόθεσμα, στην έγκαιρη εξόφληση δανειακών υποχρεώσεων του δήμου, κ.λπ. Όσο υψηλότερο είναι το χρηματικό υπόλοιπο τόσο περισσότερα χρήματα μπορεί να διαθέσει ο δήμος για τη χρηματοδότηση των δράσεων του κατά την επόμενη χρονιά ή την αποπληρωμή των οφειλών του.

3.4.2. Δείκτης αυτονομίας

Εκφράζει το ποσοστό συμμετοχής των τακτικών εσόδων στο σύνολο των εσόδων του Δήμου. Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη τόσο μεγαλύτερη είναι η αυτονομία του Δήμου, καθώς στηρίζεται σε τακτικά έσοδα τα οποία είναι προβλέψιμα, για τη σχεδίαση πολιτικών και την κάλυψη των αναγκών του. Ταυτόχρονα όμως αυτό μπορεί να σημαίνει ότι ο δήμος δεν δραστηριοποιείται όσο θα έπρεπε στην εξεύρεση και αξιοποίηση εκτάκτων εσόδων, στην κατηγορία των οποίων ανήκουν και τα έσοδα από κοινοτικά και εθνικά χρηματοδοτούμενα προγράμματα.

$$\text{Δείκτης Αυτονομίας} = \frac{\text{Τακτικά έσοδα}}{\text{Συνολικά έσοδα}} \times 100$$

3.4.3. Δείκτης αστάθειας

Εκφράζει το ποσοστό συμμετοχής των έκτακτων εσόδων στο σύνολο των εσόδων του Δήμου. Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή αυτού του δείκτη τόσο περισσότερο εξαρτάται ο Δήμος από μη ελεγχόμενες πηγές εσόδων σε ετήσια βάση, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνει τον προγραμματισμό διαφόρων δημοτικών δράσεων. Ταυτόχρονα όμως αυτό μπορεί να σημαίνει ότι ο δήμος να μην δραστηριοποιείται όσο θα έπρεπε στην είσπραξη των τακτικών του εσόδων, όμως δραστηριοποιείται στην εξεύρεση πόρων μέσω της ένταξής του σε κοινοτικά και εθνικά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα.

$$\text{Δείκτης Αστάθειας} = \frac{\text{Έκτακτα έσοδα}}{\text{Συνολικά έσοδα}} \times 100$$

3.4.4. Δείκτης ανεξαρτησίας

Εκφράζει το ποσοστό συμμετοχής των ιδίων εσόδων (Τακτικών και Έκτακτων) του Δήμου στο σύνολο των εσόδων του. Όσο αυξάνει αυτός ο δείκτης, τόσο μικρότερη είναι η εξάρτηση του ΟΤΑ από τις τακτικές και έκτακτες επιχορηγήσεις άλλα και από έσοδα όπως τα Δάνεια, αποκτώντας τη δυνατότητα να υλοποιήσει έναν πιο αποτελεσματικό οικονομικό προγραμματισμό. Η στήριξη της ΤΑ στα ίδια έσοδα της δεν παρέχει μόνο τη δυνατότητα χρηματοδότησης της ζήτησης, για Τοπικά Δημόσια Αγαθά και Υπηρεσίες, αλλά δημιουργεί και έναν αντικειμενικό μηχανισμό έκφρασης

των τοπικά διαμορφωμένων προτιμήσεων (Γκέκας, 2018). Ειδικά σε περίοδο οικονομικής ύφεσης, ο δείκτης αυτός είναι από τους πιο σημαντικούς, αφού στηρίζεται σε έσοδα που παράγει ο ίδιος ο Δήμος.

$$\text{Δείκτης Ανεξαρτησίας} = \frac{\text{Ιδία έσοδα}}{\text{Συνολικά έσοδα}} \times 100$$

3.4.5. Δείκτης εξάρτησης

Εκφράζει το ποσοστό συμμετοχής των επιχορηγήσεων (Τακτικών και Έκτακτων) του Δήμου στο σύνολο των εσόδων του. Η πολύ μεγάλη συμμετοχή των επιχορηγήσεων στα έσοδα των ΟΤΑ δημιουργεί ουσιαστικά δεσμούς εξάρτησης από την κεντρική εξουσία & παράλληλα ακυρώνει, σε μεγάλο βαθμό, τα πλεονεκτήματα της αποκέντρωσης (Γκέκας, 2018). Η μεγάλη εξάρτηση, σε εποχές ύφεσης όπου οι χρηματοδοτήσεις περιορίζονται ή διατίθενται για πολύ συγκεκριμένους σκοπούς, δεν εξασφαλίζει την τήρηση του προγραμματισμού του δήμου. Στην ερμηνεία του δείκτη μπορεί να βοηθήσει η διάκριση σε Τακτικές (06-ΚΑΠ) και σε Έκτακτες (12 & 13 - Ειδικού Σκοπού) Επιχορηγήσεις προκειμένου να δούμε τη σύνθεσή του. Από την άλλη, μια μικρή τιμή του αριθμοδείκτη αυτού μπορεί να σημαίνει και αδυναμία του δήμου να απορροφήσει χρηματοδοτήσεις.

$$\text{Δείκτης Εξάρτησης} = \frac{\text{Συνολικές επιχορηγήσεις}}{\text{Συνολικά έσοδα}} \times 100$$

3.4.6. Δείκτης λειτουργικής αυτονομίας

Εκφράζει το ποσοστό συμμετοχής των ίδιων τακτικών εσόδων στο σύνολο των τακτικών εσόδων του Δήμου. Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη, τόσο μικρότερη είναι η εξάρτηση του Δήμου από τις χρηματοδοτήσεις της Κεντρικής Διοίκησης και μπορεί να εκτελεί τις προγραμματισμένες δράσεις του βασιζόμενος σε τοπικές πηγές εσόδων.

$$\text{Δείκτης Λειτουργικής Αυτονομίας} = \frac{\text{Ιδία τακτικά έσοδα}}{\text{Σύνολο τακτικών εσόδων}} \times 100$$

3.4.7. Δείκτης είσπραξης απαιτήσεων

Εκφράζει το ποσοστό συμμετοχής των εισπραχθέντων εσόδων παρελθόντων οικονομικών ετών (ΠΟΕ) στο σύνολο των εσόδων του. Όσο μικρότερη είναι τιμή του αριθμοδείκτη αυτού τόσο μεγαλύτερη παραμένει η απαίτηση του δήμου σε οφειλές προηγούμενων ετών. Στον δείκτη αυτόν θα πρέπει να επισημάνουμε ορισμένες ιδιαιτερότητες, προκειμένου να αξιολογήσουμε καλύτερα τα αποτελέσματα που θα προκύψουν. Στις απαιτήσεις ΠΟΕ συμμετέχουν τα ποσά: **α.** της ομάδας εσόδων 2 «ΠΟΕ που βεβαιώνονται για πρώτη φορά» και αφορούν, κατά κύριο λόγο, απαιτήσεις των αποδόσεων των Τελών Καθαριότητας & Ηλεκτροφωτισμού, μηνών 11^{ου} & 12^{ου} της προηγούμενης χρήσης, που εισπράττουν οι Δήμοι μέσω παρόχων ηλεκτρικού ρεύματος (πάντα με καθυστέρηση 2 μηνών) και είναι σχετικά προβλέψιμες και άμεσα εισπρακτέες και **β.** της υποομάδας εσόδων 32 «Εισπρακτέα υπόλοιπα από βεβαιωμένα έσοδα κατά τα παρελθόντα έτη» που με βάση το ποσοστό εισπραξιμότητας των προηγούμενων ετών καθορίζουν και το ύψος των επισφαλειών (ΚΑ εξόδων 85) Επομένως χρήσιμο είναι να εξετάσουμε ξεχωριστά τα ποσοστά εισπραξιμότητας των απαιτήσεων ανά ομάδα εσόδου (2 & 32), καθώς και τα εισπρακτέα υπόλοιπα των απαιτήσεων ΠΟΕ.

$$\text{Δείκτης Είσπραξης Απαιτήσεων} = \frac{\text{Απαιτήσεις ΠΟΕ}}{\text{Σύνολο εσόδων}} \times 100$$

3.4.8. Δείκτης δανειακών υποχρεώσεων

Εκφράζει το ποσοστό συμμετοχής των τοκοχρεολυτικών δόσεων του Δήμου στο σύνολο των τακτικών εσόδων του. Όσο αυξάνεται η τιμή του δείκτη τόσο αυξάνεται το ποσοστό των τακτικών εσόδων που απαιτούνται για την κάλυψη των δανειακών υποχρεώσεων του Δήμου. Ο δείκτης αυτός δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το 20% των ετήσιων τακτικών εσόδων, σύμφωνα με το άρθρ. 264 του 3852/10 σε συνδυασμό με την αριθ. 43093/10 (ΦΕΚ Β' 1153/30.7.2010) Υπ. Απόφαση «Καθορισμός του ανώτατου ορίου του συνολικού χρέους δήμου που προβαίνει σε δανεισμό, ως ποσοστού των συνολικών εσόδων του». Επίσης με βάση την εγκύκλιο του ΥΠ.ΕΣ.Α.Η.Δ.

45352/ΕΓΚ.15/9-8-10 για τον υπολογισμό των Τακτικών Εσόδων, ως δείκτη πιστοληπτικής ικανότητας, κατ' εξαίρεση προστίθενται και τα έσοδα από την ΣΑΤΑ.

$$\text{Δείκτης Δανειακών Υποχρεώσεων} = \frac{\text{Τοκοχρεολύσια}}{\text{Σύνολο τακτικών εσόδων} + \text{ΣΑΤΑ}} \times 100$$

3.4.9. Δείκτης λειτουργικών δαπανών

Εκφράζει την ποσοστιαία συμμετοχή των λειτουργικών δαπανών στο σύνολο των εξόδων του Δήμου. Όσο υψηλότερη είναι η τιμή του δείκτη, τόσο περισσότερες είναι οι δαπάνες λειτουργίας του Δήμου και λιγότερες οι επενδύσεις.

$$\text{Δείκτης Λειτουργικών Δαπανών} = \frac{\text{Σύνολο Εξόδων Χρήσης}}{\text{Σύνολο εξόδων}} \times 100$$

3.4.10. Δείκτης επενδύσεων

Εκφράζει την ποσοστιαία συμμετοχή των επενδυτικών δαπανών στο σύνολο των εξόδων. Όσο υψηλότερη είναι η τιμή του δείκτη, τόσο περισσότερες είναι οι δαπάνες για έργα, μελέτες και αγορές πάγιου εξοπλισμού του Δήμου.

$$\text{Δείκτης Επενδύσεων} = \frac{\text{Συνολικό ποσό επενδύσεων}}{\text{Σύνολο εξόδων}} \times 100$$

3.4.11. Δείκτης υποχρεώσεων ΠΟΕ

Εκφράζει την ποσοστιαία συμμετοχή των οφειλών ΠΟΕ (Παρελθόντων Οικονομικών Ετών) στο σύνολο των εξόδων. Όσο υψηλότερη είναι η τιμή του δείκτη, τόσο μεγαλύτερες είναι οι υποχρεώσεις του Δήμου προς τρίτους που εξοφλούνται σε επόμενη διαχειριστική χρήση από αυτή που δημιουργούνται. Ο δείκτης αυτός ελέγχεται ιδιαίτερα από το Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας μέσω του μητρώου δεσμεύσεων.

$$\text{Δείκτης Υποχρεώσεων ΠΟΕ} = \frac{\text{Συνολικές οφειλές ΠΟΕ}}{\text{Σύνολο εξόδων}} \times 100$$

3.4.12. Δείκτης κόστους μισθοδοσίας προσωπικού

Εκφράζει το ποσοστό των τακτικών εσόδων που διατίθενται για την κάλυψη του κόστους μισθοδοσίας του προσωπικού. Όσα υψηλότερος είναι ο δείκτης τόσα περισσότερα τακτικά έσοδα απαιτούνται για την κάλυψη της ανελαστικής αυτής δαπάνης. Επίσης σύμφωνα με το άρθ. 8 του Ν. 2307/95, το κόστος μισθοδοσίας δεν πρέπει να ξεπερνά το 50% των τακτικών εσόδων του Δήμου.

$$\text{Δείκτης Κόστους Μισθοδοσίας} = \frac{\text{Κόστος Μισθοδοσίας}}{\text{Σύνολο τακτικών εσόδων}} \times 100$$

Κεφάλαιο 4^ο: Μελέτη Περίπτωσης

4.1. Ο Δήμος Λαγκαδά

Ο Δήμος Λαγκαδά δημιουργήθηκε την 1/1/2011, με το Ν.3852/2010 ΦΕΚ 87Α' / 7-6-2010) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» ύστερα από τη συνένωση των Δήμων Λαγκαδά, Σοχού, Ασσήρου, Καλλινδοίων, Κορώνειας, Λαχανά και Βερτίσκου. Ο πληθυσμός του νέου Δήμου σύμφωνα με την τελευταία επίσημη απογραφή (2011) ανέρχεται σε 41.103 κατοίκους και η έκτασή του σε 1.222,7 τ. χλμ., καθιστώντας τον, τον 10ο μεγαλύτερο σε έκταση ηπειρωτικό Δήμο της χώρας (ΕΛΣΤΑΤ, 2011).

Διοικητικά ανήκει στην Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης / Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και είναι ένας από τους 39 Δήμους αυτής. Έδρα του Δήμου είναι η πόλη του Λαγκαδά με πληθυσμό 7.764 κατοίκους (ΕΛΣΤΑΤ, 2011), η οποία παρουσιάζει αυξητικές πληθυσμιακές. Βρίσκεται σε απόσταση 20 χλμ. από το κέντρο της Θεσσαλονίκης και αποτελεί κέντρο εμπορίου και υπηρεσιών όχι μόνο του Δήμου Λαγκαδά, αλλά και για μια σειρά οικισμών χωροθετημένων στους όμορους Δήμους.

Η γειτνίαση με το Π.Σ. Θεσσαλονίκης, αποτελεί ένα πολύ σημαντικό, στρατηγικού χαρακτήρα, συγκριτικό πλεονέκτημα ικανό να υποστηρίξει την ανάπτυξη της περιοχής ως ζώνης αναψυχής του αστικού κέντρου. Επιπλέον, στη Δημοτική Ενότητα Λαγκαδά πραγματοποιούνται αξιόλογες εκδηλώσεις όπως τα “Αναστενάρια” το Μάιο, ένα λαογραφικό παραδοσιακό έθιμο βασισμένο στην πυροβολία και τη Διονυσιακή λατρεία καθώς και σύγχρονες πολιτιστικές εκδηλώσεις, τα “Μυγδόνια” που διοργανώνονται το καλοκαίρι. Οι “Κουδουνοφόροι” των Αποκριών και η Ελεύθερη Πάλη των “Πεχλιβάνηδων¹” φορώντας τα κiousπέτια ή κισπέτια, στη γιορτή των Αγίων Αποστόλων, είναι ξακουστοί και πραγματοποιούνται στη Δημοτική Ενότητα του Σοχού. Τα κiousπέτια βάρους 10 κιλών, κατασκευάζονται από δέρματα ζώων, όπως μοσχारीού ή βουβαλιών ή κατσικιού. Οι συμμετέχοντες αθλητές, από τα Βαλκάνια, τη Μέση Ανατολή και όχι μόνο, παλεύουν λαδωμένοι. Το λάδι βοηθάει στο να γλιστράνε μεταξύ τους και να αποφεύγουν τις λαβές του αντιπάλου.

¹ (=ήρωας, πρωταθλητής, παλαιστή)

Η περιοχή έχει ευρύτερη περιβαλλοντική αξία και για το λόγο αυτόν προστατεύεται από σειρά κανονισμών από την Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και τις συμβάσεις Ramsar-Βαρκελώνης-Βέρνης και Βόννης σε μια κοινή προσπάθεια για τη διατήρηση αλλά και την προστασία πολλών ειδών πουλιών, αμφιβίων, θηλαστικών, ακόμη και ερπετών λίμνη.

Σε κοντινή απόσταση βρίσκεται η λίμνη Κορώνεια (με έκταση 46,539 km²) που μαζί με τη λίμνη Βόλβη και τα Μακεδονικά Τέμπη αποτελούν ένα υγροτοπικό σύστημα υψηλής οικολογικής αξίας, ενώ χαρακτηριστικό γνώρισμά της θεωρούνται τα ιαματικά λουτρά της πόλης που αποτελούν σημαντικό πόλο έλξης επισκεπτών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Ένα ιδιαίτερο στοιχείο της περιοχής του Δήμου Λαγκαδά, ως προς τον υπόγειο υδάτινο πλούτο της, είναι η παρουσία θερμών υπόγειων νερών. Το στοιχείο αυτό αξιοποιείται για υδροθεραπευτικούς και τουριστικούς σκοπούς, καθώς στα νοτιοανατολικά του οικισμού Λαγκαδά λειτουργεί εγκατάσταση Ιαματικών Λουτρών (Εκμετάλλευσης Ιαματικών Πηγών Λαγκαδά Μονομετοχική ΑΕ), όπου αποκλειστικός μέτοχος είναι ο Δήμος Λαγκαδά.

Υπό την αιγίδα του Δήμου δραστηριοποιούνται τρία ΝΠΔΔ: η Υπηρεσία Κοινωνικής Προστασίας Αλληλεγγύης Αθλητισμού Παιδείας (ΥΚΠΠΑΠ), η Α'βάθμια και η Β'βάθμια Σχολικές Επιτροπές και δύο ΝΠΔ: η Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Λαγκαδά (ΔΗ.Κ.Ε.Λ) και η Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Λαγκαδά (Δ.Ε.Υ.Α.Λ).

Στην περιοχή της Ασσήρου του Δήμου Λαγκαδά και ειδικότερα στη θέση Μαυροράχη, εγκαταστάθηκε και λειτουργεί από το 2008 Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (ΧΥΤΑ). Ο ΧΥΤΑ εξυπηρετεί αναφορικά με την εναπόθεση των απορριμμάτων, την ευρύτερη, της περιφερειακής ενότητας της Θεσσαλονίκης, περιοχή όπως και αυτήν της Κεντρικής Μακεδονίας. Ο Περιφερειακός Σύνδεσμος Φορέων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων Κεντρικής Μακεδονίας (ΦΟΔΣΑ) είναι υπεύθυνος για τη σωστή λειτουργία του ΧΥΤΑ. Μεταξύ των υποχρεώσεων του είναι και η καταβολή Αντισταθμιστικού Οφέλους στο Δήμο Λαγκαδά, το οποίο αποτελεί ένα πολύ σημαντικό έσοδο για τον Δήμο, όπως θα δούμε στην ανάλυση που ακολουθεί .

Στο πλαίσιο της σκιαγράφησης του εξωτερικού περιβάλλοντος, αξίζει να δούμε και τα χαρακτηριστικά των δημοτών, που καλείται να εξυπηρετήσει ο Δήμος Λαγκαδά με τις υπηρεσίες του. Η μελέτη της δομής του πληθυσμού κατά ηλικία είναι χρήσιμη, διότι συμβάλει στην εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με δημογραφικές προοπτικές, τη κοινωνική ανάπτυξη, τη σύνθεση και το μέγεθος του γεροντικού πληθυσμού. Επίσης

εξάγονται συμπεράσματα σχετικά με τη προοπτική της οικονομικής ανάπτυξης, την εξέλιξη του εργατικού δυναμικό και τη σύνθεση της αγοράς εργασίας.

Σύμφωνα με την απογραφή του 2011 για τη διάρθρωση της απασχόλησης στο Δήμο, το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ασχολείται με τον τριτογενή τομέα. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το μέγεθος του πληθυσμού που βρέθηκε μη ενεργό το οποίο ξεπερνάει κατά πολύ τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό. Θα πρέπει να σημειωθεί επίσης ότι σε περιοχές με ορεινό χαρακτήρα (π.χ. Σοχός) ο πληθυσμός ασχολείται κυρίως με τον πρωτογενή τομέα.

Εξετάζοντας τα πληθυσμιακά χαρακτηριστικά του Δήμου Λαγκαδά με στοιχεία του 2011 (βλ. Πίνακα 6) σε σχέση με το σύνολο της χώρας, παρατηρούμε ότι το ποσοστό του ενεργού οικονομικά πληθυσμού στο Δήμο Λαγκαδά είναι μικρότερο κατά 5,83%, ενώ το ποσοστό των συνταξιούχων είναι μεγαλύτερο κατά 5,36% (ΕΛΣΤΑΤ, 2011). Το 63,43% του πληθυσμού, που αφορά τους μη οικονομικά ενεργούς δημότες, δίνει το στίγμα του προσανατολισμού των υπηρεσιών που οφείλει ο Δήμος να παρέχει, μέσω των κοινωνικών προγραμμάτων και δράσεων του. «Όπως αναφέρει ο Nollenberger et al. (2003) η ηλικιακή δομή του πληθυσμού ενός Δήμου αποτελεί μια ένδειξη των επιθυμιών των δημοτών» αναφέρεται σε μελέτη που διενεργήθηκε από το Ι.Τ.Α. (Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2017, σ. 120).

Πίνακας 6: Κατάσταση απασχόλησης μόνιμου πληθυσμού

Τόπος μόνιμης διαμονής	Σύνολο Πληθυσμού	Οικονομικά ενεργοί			Οικονομικά μη ενεργοί			
		Σύνολο	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Σύνολο	Μαθητές - Σπουδαστές	Συνταξιούχοι	Λοιποί
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10.816.286	4.586.636	3.727.633	859.003	6.229.650	1.737.074	2.407.222	2.085.354
Εθνικά %		42,40	34,46	7,94	57,60	16,06	22,26	19,28
ΔΗΜΟΣ ΛΑΓΚΑΔΑ	41.103	15.030	11.589	3.441	26.073	6.618	11.351	8.104
% Δήμου		36,57	28,20	8,37	63,43	16,10	27,62	19,72



Διάγραμμα 3: Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης στο Δήμο Λαγκαδά

Εμπειρικά πιστεύουμε ότι λόγω της οικονομικής κρίσης, της γειννίας με το πολεοδομικό συγκρότημα της Θεσσαλονίκης αλλά και της αύξησης του ενδιαφέροντος για την πρωτογενή παραγωγή, οι συσχετίσεις έχουν διαφοροποιηθεί και έτσι έχει αυξηθεί ο πληθυσμός των κατοίκων στις περιοχές του Δήμου Λαγκαδά. Η άποψη ενισχύεται και από την αυξημένη ζήτηση που υπάρχει για την ενοικίαση καλλιεργήσιμων και βοσκήσιμων εκτάσεων που βρίσκονται στην ιδιοκτησία του Δήμου. Παρατηρείται αύξηση των εσόδων από εκμετάλλευση ακίνητης περιουσίας, υπερδιπλάσια το 2017 από το 2011, ενώ για το διάστημα που μελετάμε (2013-2017) η αύξηση είναι άνω του 30%.

Εκτός από τη διαχρονική μεταβολή των αριθμοδεικτών που προκύπτουν από τα οικονομικά στοιχεία των δήμων, η συγκριτική ανάλυση εξετάζει τη χρηματοοικονομική κατάσταση των δήμων, λαμβάνοντας υπόψη γεωγραφικούς και άλλους παράγοντες, όπως το μέγεθος των δήμων με βάση τον πληθυσμό, προκειμένου να προσδιορίσει πώς οι παράγοντες αυτοί επηρεάζουν τις τιμές των αριθμοδεικτών. Σύμφωνα με μελέτη του διενεργήθηκε από το Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών - (IOBE, 2017), ο Δήμος Λαγκαδά συγκαταλέγεται στους μεσαίου μεγέθους δήμους (64 δήμοι - μεταξύ 10 χιλ. και 50 χιλ. άτομα). Επομένως, η διαστρωματική ανάλυση δεικτών, όπου αυτή υπάρχει στη βιβλιογραφία, θα γίνει με στοιχεία και αποτελέσματα δεικτών μεταξύ δήμων μεσαίου μεγέθους, για να υπάρχει μία τάξη μεγέθους. Διαφορετικά η σύγκριση θα γίνει με το Μ.Ο. των τιμών για το σύνολο των δήμων της Ελλάδας.

4.2. Συγκριτική διαχρονική ανάλυση αριθμοδεικτών

4.2.1. Προϋπολογισθέντα/Απολογισθέντα έσοδα – έξοδα

Τα στοιχεία που παρατίθενται στον πίνακα 7, παρουσιάζουν την εξέλιξη των εσόδων και αντίστοιχα στον πίνακα 8 την εξέλιξη των εξόδων, του Δήμου Λαγκαδά για τα έτη 2013-2017, προϋπολογιστικά και απολογιστικά. Γενικά η πτωτική τάση κατά 21,45% περίπου των προϋπολογισμών ακολουθείται από μείωση κατά 20,41% στις εισπράξεις και αντίστοιχη μείωση κατά 14,65% στις πληρωμές, με παράλληλη μείωση των Χρηματικών Υπολοίπων κατά 31,48% (από 8.838.818,50€ το 2013 σε 6.055.933,05€ το 2017).

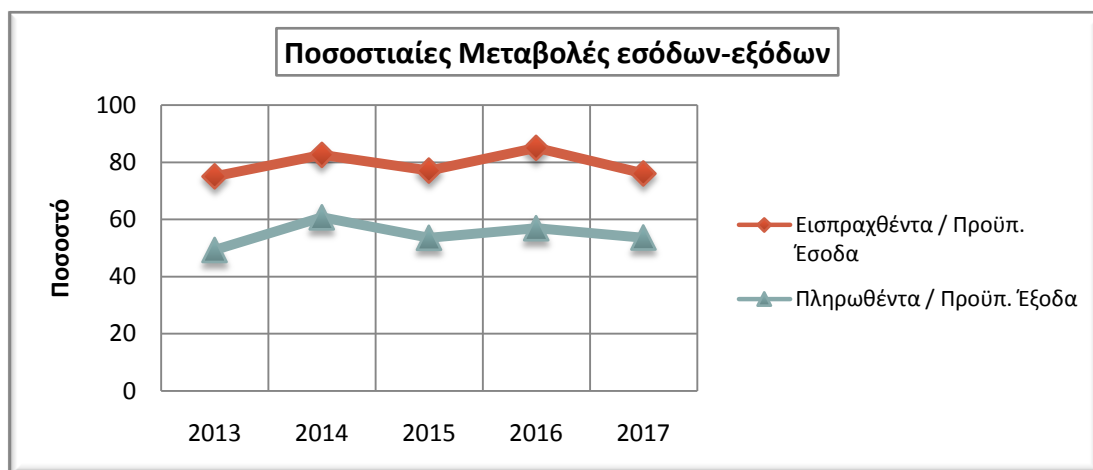
Πίνακας 7: Διαμόρφωση εσόδων Δήμου Λαγκαδά - έτη 2013-2017

	Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός Εσόδων	Αναμορφώσεις	Διαμορφωμένος Προϋπολογισμός	Τελικά Βεβαιωθέντα	Εισπραχθέντα	Χρηματικό Υπόλοιπο	Ποσοστό Εισπραχθέντα/ Προϋπ. Έσοδα
2013	34.396.447,35	903.699,15	35.300.146,50	28.457.267,71	25.812.359,53	8.838.818,50	75,04
2014	29.480.398,85	2.001.449,46	31.481.848,31	26.994.368,78	24.337.676,20	6.436.241,59	82,56
2015	27.775.580,40	1.275.168,79	29.050.749,19	24.241.889,58	21.399.577,22	6.511.069,63	77,04
2016	25.610.946,89	1.668.394,89	27.279.341,78	24.738.423,93	21.759.707,38	7.189.205,36	84,96
2017	27.019.203,76	-143.937,62	26.875.266,14	23.411.390,17	20.543.057,92	6.055.933,05	76,03

Πίνακας 8: Διαμόρφωση εξόδων Δήμου Λαγκαδά - έτη 2013-2017

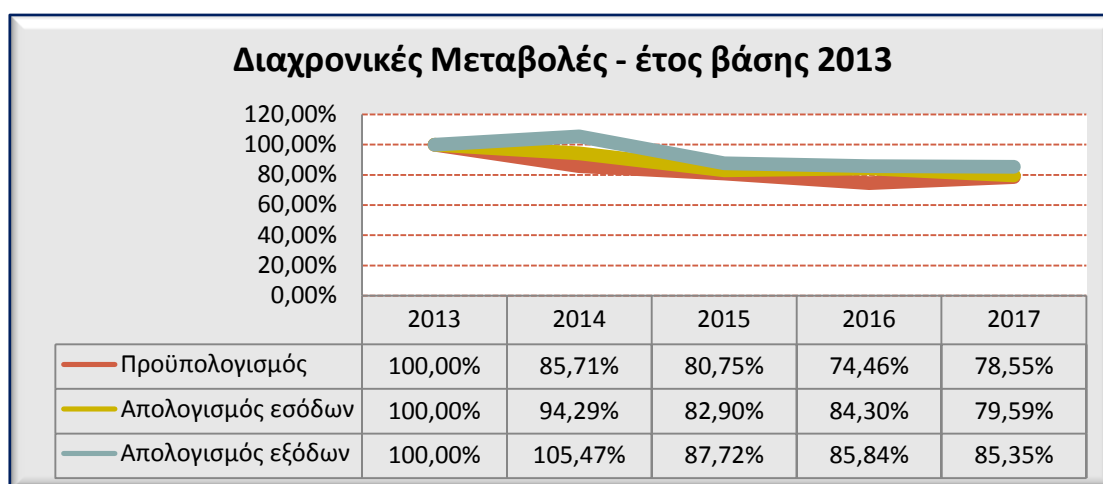
	Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός Εξόδων	Αναμορφώσεις	Διαμορφωμένος Προϋπολογισμός	Δεσμευθέντα	Τιμολογηθέντα	Πληρωθέντα	Ποσοστό Πληρωθέντα/ Προϋπ. Έξοδα
2013	34.396.447,35	903.699,15	35.300.146,50	20.593.326,21	17.576.514,83	16.973.541,03	49,35
2014	29.480.398,85	2.001.449,46	31.481.848,31	18.875.785,46	17.037.428,46	17.901.434,61	60,72
2015	27.775.580,40	1.275.168,79	29.050.749,19	15.598.899,86	13.969.589,32	14.888.507,59	53,60
2016	25.610.946,89	1.668.394,89	27.279.341,78	17.009.974,47	13.190.294,84	14.570.502,02	56,89
2017	27.019.203,76	-143.937,62	26.875.266,14	15.337.212,29	13.599.033,27	14.487.124,87	53,62

Στο διάγραμμα 4 παρατηρείται συμμετρία στην εξέλιξη των εισπράξεων και των πληρωμών ως προς τα προϋπολογισθέντα έσοδα και έξοδα αντίστοιχα, καθώς οι Δήμοι πλέον είναι υποχρεωμένοι να καταρτίζουν ρεαλιστικούς και ισοσκελισμένους ή πλεονασματικούς προϋπολογισμούς και να συγκρατούν στα «χαμηλότερα δυνατά επίπεδα τις δαπάνες τους». Κατά τα έτη 2014 και 2016 παρατηρούμε μεγαλύτερη ευστοχία πρόβλεψης των εσόδων, ήτοι 82,56% και 84,96% αντίστοιχα, καθώς και μεγαλύτερη ευστοχία πρόβλεψης των εξόδων, ήτοι 60,72% και 56,89% αντίστοιχα.



Διάγραμμα 4: Δείκτης μεταβολής εκτέλεσης Π/Υ-Απολογισμού

Καλύτερη εικόνα όμως μπορούμε να έχουμε παρατηρώντας παρακάτω το διάγραμμα 5, όπου αποτυπώνεται η διαχρονική μεταβολή ή ανάλυση κοινού μεγέθους, των εσόδων και εξόδων, με έτος βάσης το 2013. Τα αυξημένα ποσοστά ύψους 94,29% και 105,47% του απολογισμού των εσόδων και εξόδων αντίστοιχα έτους 2014, σε σχέση με το 2013 οφείλονται κατά ένα σημαντικό μέρος, στην Έκτακτη Επιχορήγηση των Δήμων της χώρας για την εξόφληση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεών τους προς τρίτους, όπου με βάση την υπ' αρ. 12828/2-4-2013 (ΑΔΑ: ΒΕΑΛΝ-ΡΤ7) απόφαση του Υπ. Εσωτερικών για τον Δήμο Λαγκαδά εγκρίθηκε η τμηματική απόδοση ποσού ύψους 1.514.674,00€. Επίσης, σημαντικό έσοδο του Δήμου, αν και σταθερά μειούμενο, αποτέλεσε το αντισταθμιστικό τέλος που εισέπραττε από τον ΦΟΔΣΑ, για τη λειτουργία του χώρου διάθεσης απορριμμάτων από το Σύνδεσμο ΟΤΑ Ν. Θεσσαλονίκης, κατά τα έτη 2013-2016. Ενδεικτικά το 2013 εισπράχθηκαν 3,2εκ €, το 2014 909χιλ. €, το 2015 1,6εκ €, το 2016 1,3 εκ €, για να καταλήξει το 2017 στο ποσό των 605χιλ. €.



Διάγραμμα 5: Διαχρονική τάση Π/Υ & Απολογισμών - έτος βάσης το 2013

4.2.2. Δείκτης αυτονομίας 2013-2017

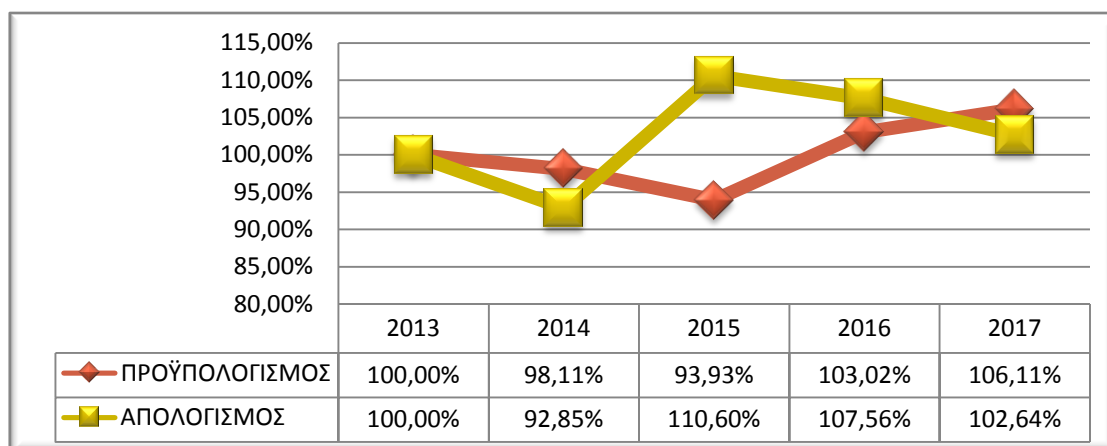
Ο δείκτης αυτονομίας του δήμου για τα έτη 2013-2017, παρατίθεται στον πίνακα 9.

Πίνακας 9: Δείκτης Αυτονομίας 2013-2017

ΕΤΗ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
2013	57,64%	64,51%
2014	56,55%	59,90%
2015	54,14%	71,35%
2016	59,38%	69,39%
2017	61,16%	66,21%

Υπολογίζοντας το ποσοστό συμμετοχής των τακτικών εσόδων στο σύνολο των εσόδων του Δήμου για τα έτη 2013-2017, παρατηρούμε ότι απολογιστικά ο δείκτης είναι πάντα μεγαλύτερος κάθε χρονιά, με μεγαλύτερη θετική απόκλιση της τάξης του 17,21 να παρουσιάζεται στο έτος 2015, όπου το 71,35% των συνολικών εσόδων αποτελούνταν από Τακτικά έσοδα. Γενικά η αυτονομία του Δήμου εμφανίζεται αρκετά ισχυρή, σε όλα τα έτη, δίνοντας τη δυνατότητα στη διοίκηση να πραγματοποιεί τις αναγκαίες δαπάνες, αφού διαθέτει δικές του πηγές εσόδων. Ο Μ.Ο. του δείκτη, για τους δήμους της χώρας το 2013, ήταν στο 61% και χαμηλότερος από αυτόν του δήμου Λαγκαδά κατά 3,51 μονάδες (Σκολαρίκος, 2014). Ενώ σύμφωνα με μελέτη του Ι.Τ.Α. για το 2016, τα τακτικά έσοδα των δήμων αντιπροσωπεύουν το 67,9% των συνολικών εσόδων τους (Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2017, σ. 100), ποσοστό που ξεπερνά ο Δήμος Λαγκαδά κατά 1,49 μονάδες την ίδια χρονιά.

Παρατηρώντας το διάγραμμα 6, όπου αποτυπώνεται η διαχρονική μεταβολή του δείκτη αυτονομίας, με έτος βάσης το 2013, διαπιστώνουμε ότι από το 2015 ως το 2017 η σχετική αυτονομία απολογιστικά αυξάνεται πάνω από τη βάση, με μεγαλύτερη τιμή το 110,60% κατά το έτος 2015.



Διάγραμμα 6: Δείκτης τάσης Αυτονομίας-έτος βάσης το 2013

4.2.3. Δείκτης αστάθειας 2013-2017

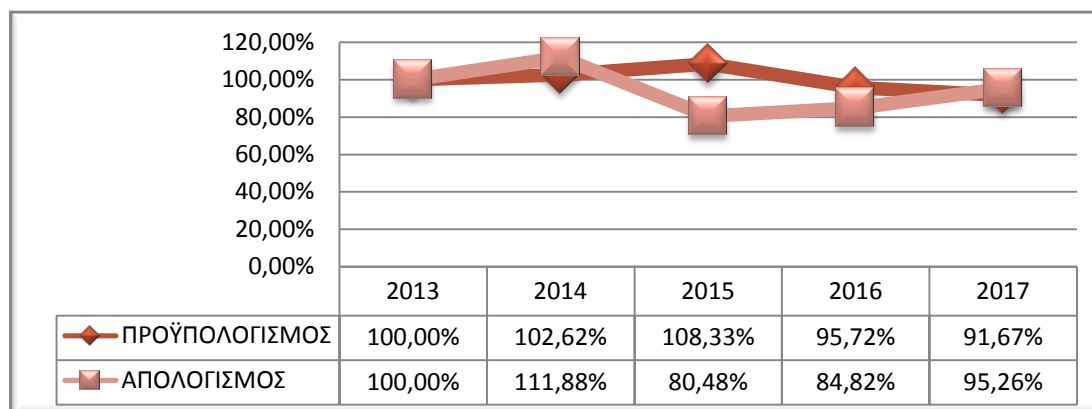
Ο δείκτης αστάθειας του δήμου για τα έτη 2013-2017, παρατίθεται στον πίνακα 10.

Πίνακας 10: Δείκτης Αστάθειας 2013-2017

ΕΤΗ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
2013	42,04%	35,45%
2014	43,14%	39,66%
2015	45,54%	28,53%
2016	40,24%	30,07%
2017	38,54%	33,77%

Υπολογίζοντας το ποσοστό συμμετοχής των έκτακτων εσόδων στο σύνολο των εσόδων του Δήμου για τα έτη 2013-2017, παρατηρούμε ότι απολογιστικά ο δείκτης κάθε χρονιά είναι πάντα μικρότερος από τον προϋπολογισθέντα. Οι μειωμένες τιμές αυτού του δείκτη μας δείχνουν αρχικά ότι ο Δήμος εξαρτάται λιγότερο από μη ελεγχόμενες πηγές εσόδων σε ετήσια βάση κι αυτό είναι θετικό. Στην πραγματικότητα όμως το μικρό ποσοστό του δείκτη, οφείλετε στη δραστική μείωση, περίπου 50%, των ΚΑΠ για επενδυτικές δαπάνες (πρώην ΣΑΤΑ). Έτσι ο δήμος εισέπραξε επιχορήγηση ΣΑΤΑ 1.256.520€ το 2013, ενώ το 2017 εισέπραξε μόλις 656.460€. Επίσης μειωμένη ήταν κατά το διάστημα 2015-2016 και η δραστηριότητα του δήμου για την εξεύρεση έκτακτων πόρων μέσω της ένταξής του σε κοινοτικά και εθνικά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα. Αποτέλεσμα να μην εκτελούνται μεγάλα νέα έργα υποδομής στο Δήμο. Ο Μ.Ο. του δείκτη, για τους δήμους της χώρας το 2013, ήταν στο 32% και χαμηλότερος από αυτόν του δήμου Λαγκαδά κατά 3,45 μονάδες (Σκολαρικός, 2014).

Παρατηρώντας το διάγραμμα 7, όπου αποτυπώνεται η διαχρονική μεταβολή του δείκτη αστάθειας, διαπιστώνουμε ότι με εξαίρεση το 2014 ο δείκτης απολογιστικά μικραίνει, με το 2015 να παρουσιάζεται ως ο μικρότερος της πενταετίας, σε ποσοστό 80,48% σε σχέση με το 2013.



Διάγραμμα 7: Δείκτης τάσης Αστάθειας-έτος βάσης το 2013

4.2.4. Δείκτης ανεξαρτησίας 2013-2017

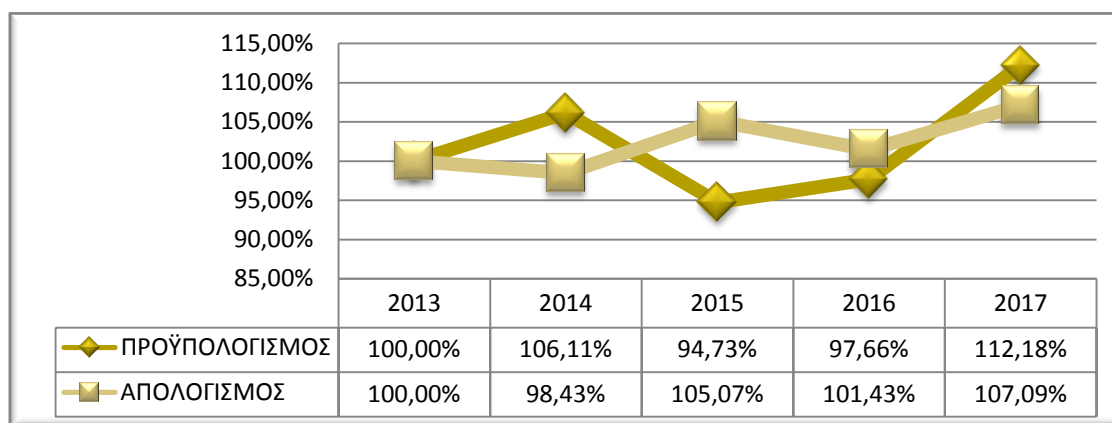
Ο δείκτης ανεξαρτησίας του δήμου για τα έτη 2013-2017, παρατίθεται στον πίνακα 11.

Πίνακας 11: Δείκτης Ανεξαρτησίας 2013-2017

ΕΤΗ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
2013	55,19%	63,07%
2014	58,56%	62,08%
2015	52,28%	66,27%
2016	53,90%	63,97%
2017	61,91%	67,54%

Υπολογίζοντας το ποσοστό συμμετοχής των ιδίων εσόδων (Τακτικών και Έκτακτων) στο σύνολο των εσόδων του Δήμου για τα έτη 2013-2017, παρατηρούμε ότι απολογιστικά όλες τις χρονιές, ο δείκτης κυμαίνεται σε πολύ υψηλά ποσοστά, από 62,08% το 2014 έως 67,54% το 2017. Σημαντικό έσοδο για τον Δήμο, αποτελεί το αντισταθμιστικό τέλος που εισπράττει από τον ΦΟΔΣΑ, όπως αναφέραμε και παραπάνω. Ειδικά σε περίοδο οικονομικής ύφεσης, ο δείκτης αυτός είναι από τους πιο σημαντικούς, αφού στηρίζεται σε έσοδα που παράγει ο ίδιος ο Δήμος και φανερώνει την αυτόνομη και ανεξάρτητη δράση του στον προγραμματισμό των δαπανών του για την κάλυψη των αναγκών των δημοτών του. Εντελώς διαφορετική είναι η κατάσταση που επικρατεί στους υπόλοιπους Δήμους της χώρας, αφού τα ίδια έσοδα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σύμφωνα με μελέτες που διενεργήθηκαν για λογαριασμό της ΚΕΔΕ, αντιπροσωπεύουν το 1/4 των συνολικών εσόδων τους (Σκαφιδά, 2017).

Παρατηρώντας το διάγραμμα 8, όπου αποτυπώνεται η διαχρονική μεταβολή του δείκτη ανεξαρτησίας, με έτος βάσης το 2013, διαπιστώνουμε ότι η προσδοκία για αυξημένες εισπράξεις ιδίων εσόδων κατά τα έτη 2014 και 2017 ήταν μεγαλύτερη από τις πραγματοποιηθείσες τελικές εισπράξεις. Απολογιστικά όμως από το 2015 έως το 2017 έχουμε αύξηση των εισπραχθέντων ιδίων εσόδων.



Διάγραμμα 8: Δείκτης τάσης Ανεξαρτησίας-έτος βάσης το 2013

4.2.5. Δείκτης εξάρτησης 2013-2017

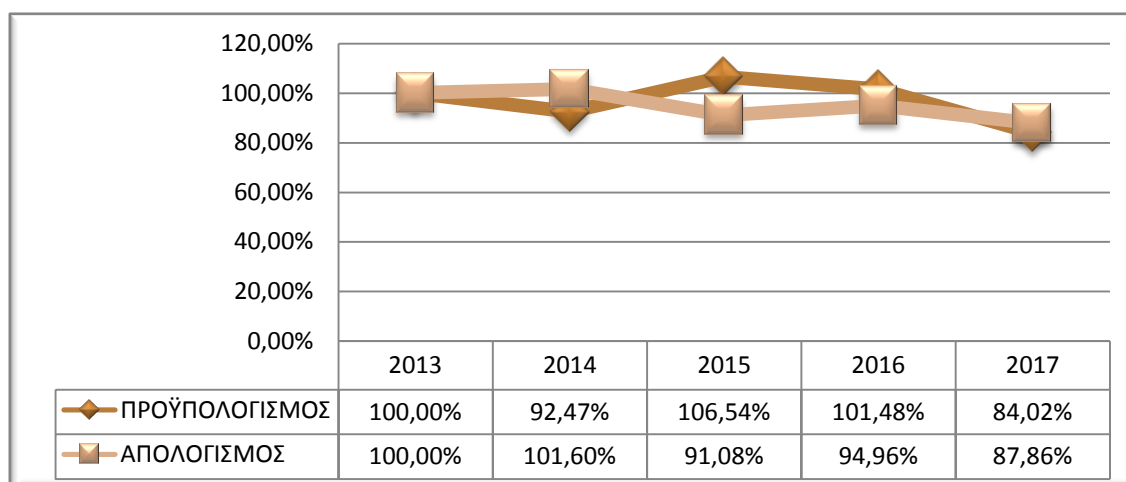
Ο δείκτης εξάρτησης του δήμου για τα έτη 2013-2017, παρατίθεται στον πίνακα 12.

Πίνακας 12: Δείκτης Εξάρτησης 2013-2017

ΕΤΗ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
2013	44,49%	36,89%
2014	41,14%	37,48%
2015	47,40%	33,60%
2016	45,15%	35,03%
2017	37,38%	32,41%

Υπολογίζοντας το ποσοστό συμμετοχής των εσόδων από επιχορηγήσεις (για λειτουργικές και επενδυτικές δαπάνες) στο σύνολο των εσόδων του Δήμου για τα έτη 2013-2017, παρατηρούμε ότι απολογιστικά σε όλες τις χρονιές, ο δείκτης κυμαίνεται σε χαμηλότερα ποσοστά από τα προϋπολογιστικά, με καλύτερο το 32,41% του 2017. Η μεγαλύτερη απόκλιση της τάξης του 13,8 σημειώνεται κατά το έτος 2015. Αξίζει να αναφέρουμε ότι οι τακτικές επιχορηγήσεις (ΚΑΠ για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών) συμμετέχουν στο δείκτη με ποσοστό από 83% έως 90%. Σύμφωνα με μελέτη του Ι.Τ.Α. για το έτος 2015, τα έσοδα των Δήμων από επιχορηγήσεις ανήλθαν στο 49,8% και ειδικότερα για τους Δήμους μεσαίου μεγέθους (όπως ο Δήμος Λαγκαδά) το ποσοστό μειώνεται στο 44,3% (Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2017, σ. 98). Άλλη μελέτη της ΕΕΤΑΑ για το έτος 2016, αναφέρει ότι τα έσοδα των Δήμων από επιχορηγήσεις ανήλθαν στο 54,2% (Σκολαρίκος & Γούπιος, 2017).

Παρατηρώντας το διάγραμμα 9, όπου αποτυπώνεται η διαχρονική μεταβολή του δείκτη εξάρτησης, διαπιστώνουμε ότι με εξαίρεση το 2014, απολογιστικά, κυμαίνεται σε όλο και χαμηλότερα ποσοστά σχετικά με το 2013.



Διάγραμμα 9: Δείκτης τάσης Εξάρτησης-έτος βάσης το 2013

4.2.6. Δείκτης λειτουργικής αυτονομίας 2013-2017

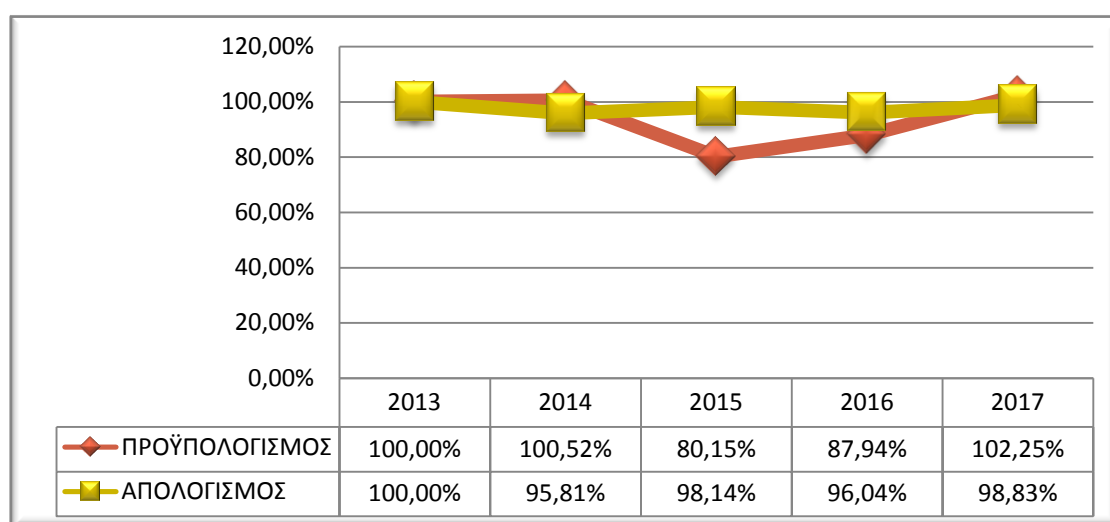
Ο δείκτης λειτουργικής αυτονομίας για τα έτη 2013-2017, παρατίθεται στον πίνακα 13.

Πίνακας 13: Δείκτης Λειτουργικής Αυτονομίας 2013-2017

ΕΤΗ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
2013	61,76%	60,65%
2014	62,08%	58,11%
2015	49,50%	59,52%
2016	54,31%	58,25%
2017	63,15%	59,94%

Υπολογίζοντας το ποσοστό συμμετοχής των ιδίων τακτικών εσόδων στο σύνολο των τακτικών εσόδων του Δήμου για τα έτη 2013-2017, παρατηρούμε ότι ο δείκτης απολογιστικά κυμαίνεται σε υψηλά επίπεδα (άνω του 58%) δίνοντας τη δυνατότητα στο δήμο να καλύπτει σε μεγάλο βαθμό τις λειτουργικές ανάγκες του. Είναι παγία τακτική, σε περιόδους οικονομικής ύφεσης και μειώσεων των κρατικών επιχορηγήσεων, οι δημόσιοι οργανισμοί να εντατικοποιούν τους εισπρακτικούς μηχανισμούς τους, για την εξεύρεση των αναγκαίων πόρων. Τα τέλη καθαριότητας και φωτισμού καθώς και οι εισπράξεις των αντισταθμιστικών τελών από τον ΦΟΔΣΑ, όπως έχουμε αναφέρει, αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο μέρος των ιδίων τακτικών εσόδων του Δήμου Λαγκαδά.

Παρατηρώντας το διάγραμμα 10 και τη διαχρονική μεταβολή του δείκτη λειτουργικής αυτονομίας, διαπιστώνουμε ότι απολογιστικά ο δείκτης βαίνει πάντα μικρότερος από το έτος βάσης, με χειρότερη τη χρονιά του 2014 και ποσοστό 95,81% έναντι του 2013.



Διάγραμμα 10: Δείκτης τάσης Λειτουργικής Αυτονομίας-έτος βάσης το 2013

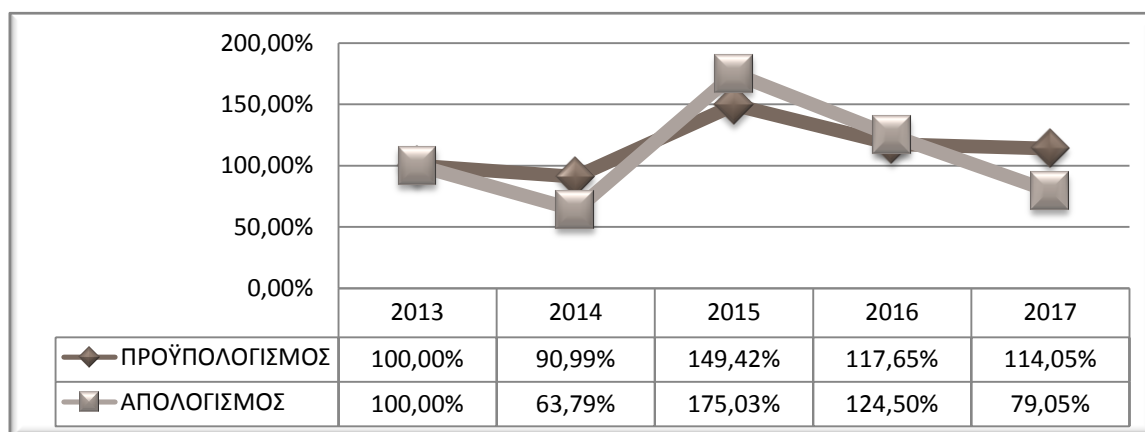
4.2.7. Δείκτης είσπραξης απαιτήσεων 2013-2017

Ο δείκτης είσπραξης απαιτήσεων για τα έτη 2013-2017, παρατίθεται στον πίνακα 14.

Πίνακας 14: Δείκτης Είσπραξης Απαιτήσεων 2013-2017

ΕΤΗ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
2013	13,88%	8,45%
2014	12,63%	5,39%
2015	20,74%	14,79%
2016	16,33%	10,52%
2017	15,83%	6,68%

Υπολογίζοντας το ποσοστό συμμετοχής των εισπρακτέων απαιτήσεων στο σύνολο των εσόδων του Δήμου για τα έτη 2013-2017, παρατηρούμε ότι ο δείκτης κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα, με προβλέψεις από 12,63% έως 20,74%, την πιο αισιόδοξη το 2015 και απολογιστικά χαμηλότερα από 5,39% το 2014 έως το 14,79% του 2015, που ήταν και το καλύτερο της πενταετίας. Ο Μ.Ο. του δείκτη, για τους δήμους της χώρας το 2016, ήταν στο 9% και χαμηλότερος από αυτόν του δήμου Λαγκαδά κατά 1,52 μονάδες (Σκολαρίκος & Γούπιος, 2017, σ. 30). Όπως αναφέρθηκε και στο 3.4.7. το μεγαλύτερο τμήμα του ποσοστού καταλαμβάνουν τα έσοδα της ομάδας 2 και αφορούν έσοδα ΠΟΕ που βεβαιώνονται για πρώτη φορά. Το υψηλό ποσοστό του 2015 οφείλεται κατά ένα μέρος και στην είσπραξη του 1,6εκ. € των αντισταθμιστικών τελών έτους 2014, από τον ΦΟΔΣΑ. Επίσης, οι αυξημένες εισπράξεις που παρουσιάζονται κατά τα έτη 2015 και 2016, οφείλονται στη θέσπιση νόμων, όπως τον Ν. 4321/2015 (ΦΕΚ Α' 32), όπου έδινε τη δυνατότητα ρύθμισης και εξόφλησης με δόσεις των ληξιπρόθεσμων οφειλών προς το Δημόσιο και τους ΟΤΑ. Παρατηρώντας το διάγραμμα 11 και τη διαχρονική μεταβολή του δείκτη, διαπιστώνουμε ότι προϋπολογιστικά και απολογιστικά για τα έτη 2015 και 2016 είναι πολύ μεγαλύτερος, φτάνοντας και έως το ποσοστό των 175,03%, σε σχέση με το 2013.



Διάγραμμα 11: Δείκτης τάσης Είσπραξης Απαιτήσεων-έτος βάσης το 2013

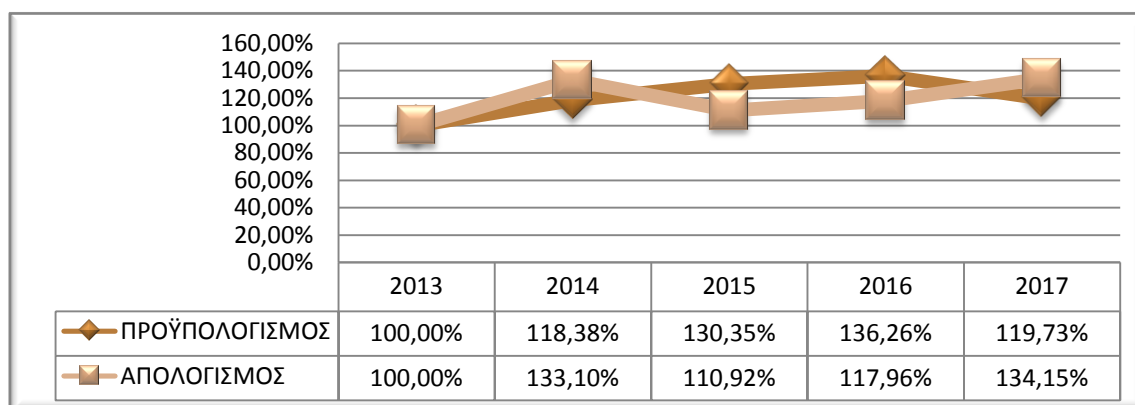
4.2.8. Δείκτης δανειακών υποχρεώσεων 2013-2017

Ο δείκτης δανειακών υποχρεώσεων για τα έτη 2013-2017, παρατίθεται στον πίνακα 15.

Πίνακας 15: Δείκτης Αποπληρωμής Δανειακών Υποχρεώσεων 2013-2017

ΕΤΗ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
2013	5,93%	5,68%
2014	7,02%	7,56%
2015	7,73%	6,30%
2016	8,08%	6,70%
2017	7,10%	7,62%

Υπολογίζοντας το ποσοστό συμμετοχής των τοκοχρεολυτικών δόσεων στο σύνολο των τακτικών εσόδων του Δήμου για τα έτη 2013-2017, παρατηρούμε ότι ο δείκτης δεν παρουσιάζει μεγάλες αποκλίσεις ανά έτος προϋπολογιστικά – απολογιστικά, γιατί πρόκειται για μια ανελαστική δαπάνη και σχετικά εύκολα υπολογίσιμη, τουλάχιστον για τα δάνεια που προέρχονται από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων που έχουν συνήθως σταθερό επιτόκιο. Πρέπει να σημειώσουμε ότι τα δάνεια που εξυπηρετούνται έχουν όλα συνομολογηθεί πριν το 2011 (από τους 7 πρώην Δήμους) και έκτοτε ο νέος Δήμος Λαγκαδά δεν έχει προβεί σε νέο δανεισμό. Γενικά τα ποσοστά, απολογιστικά είναι χαμηλά και σε σχέση με τα όσα αναφέρθηκαν στο 3.4.8. ο δείκτης είναι καλός και δεν υπερβαίνει το 20% των ετήσιων τακτικών εσόδων, που τίθεται ως ανώτατο επιτρεπτό όριο πιστοληπτικής ικανότητας (άρθ. 264 του 3852/10) για τους ΟΤΑ. Σημειώνουμε δε, ότι δεν υπάρχουν μη εξυπηρετούμενα δάνεια στο Δήμο λόγω του ότι οι οφειλόμενες δόσεις παρακρατούνται μέσω των μηνιαίων αποδόσεων των ΚΑΠ και αποδίδονται εγκαίρως στο Τ.Π.&Δ. Ο Μ.Ο. του ποσοστού πληρωμών για την εξυπηρέτηση της δημόσιας πίστης, για τους δήμους της χώρας το 2016 ήταν στο 4,2% και χαμηλότερος από αυτόν του δήμου. Η αυξητική τάση του δείκτη που παρατηρείτε στο διάγραμμα 12, οφείλετε στη μείωση του παρανομαστή (τακτικά έσοδα) και όχι σε αύξηση των ποσών των τοκοχρεολυτικών δόσεων σε σχέση με το 2013.



Διάγραμμα 12: Δείκτης τάσης Δανειακών Υποχρεώσεων-έτος βάσης το 2013

4.2.9. Δείκτης λειτουργικών δαπανών 2013-2017

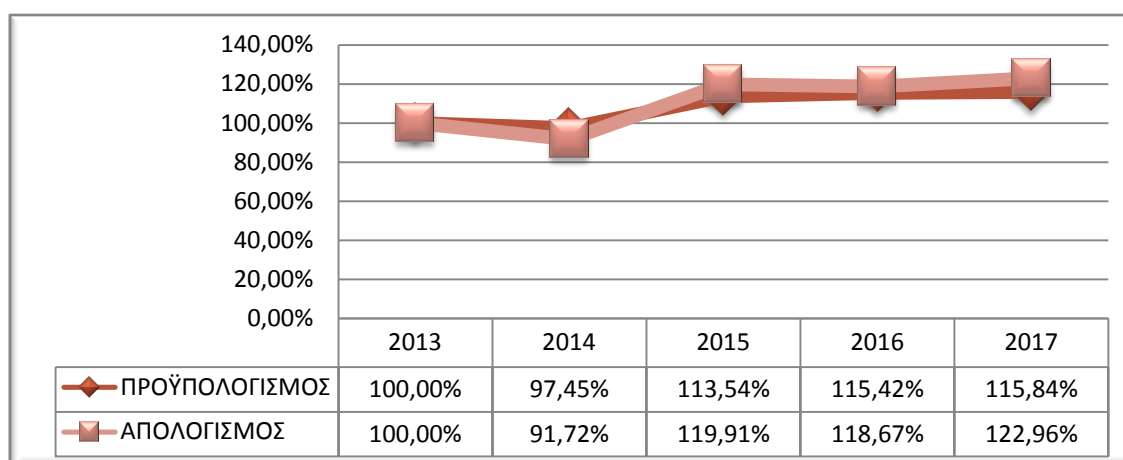
Ο δείκτης λειτουργικών δαπανών για τα έτη 2013-2017, παρατίθεται στον πίνακα 16

Πίνακας 16: Δείκτης Λειτουργικών Δαπανών 2013-2017

ΕΤΗ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
2013	55,31%	75,03%
2014	53,90%	68,82%
2015	62,80%	89,97%
2016	63,84%	89,04%
2017	64,07%	92,26%

Υπολογίζοντας το ποσοστό συμμετοχής των εξόδων χρήσης ή γενικών δαπανών στο σύνολο των εξόδων του Δήμου για τα έτη 2013-2017, παρατηρούμε αρχικά ότι ο δείκτης λειτουργικών δαπανών είναι αρκετά υψηλός, φανερώνοντας την έλλειψη επενδυτικών δαπανών. Επίσης υπάρχει μεγάλη απόκλιση μεταξύ των εκτιμήσεων του προϋπολογισμού σε σχέση με τα τελικώς πραγματοποιηθέντα έξοδα σε κάθε έτος, με τιμές που κυμαίνονται από 14,92 έως 28,19 μονάδες. Η καλύτερη τιμή της πενταετίας 68,82% σημειώθηκε το 2014, ενώ το 2017 οι λειτουργικές δαπάνες του δήμου αντιπροσώπευαν το 92,26% του συνόλου των δαπανών του. Γενικά οι λειτουργικές και ανελαστικές δαπάνες των Δήμων της χώρας, καταλαμβάνουν πάνω από το 70% περίπου των συνολικών δαπανών τους, υψηλό ποσοστό για την καθημερινή λειτουργία και τη βιωσιμότητά τους. Συνέπεια αυτού είναι η περιορισμένη δυνατότητά τους για πραγματοποίηση επενδύσεων από ίδιους πόρους (Μπακάμη, 2017).

Παρατηρώντας το διάγραμμα 13 και τη διαχρονική μεταβολή του δείκτη, διαπιστώνουμε ότι με εξαίρεση το 2014, οι επόμενες χρονιές παρουσιάζουν αυξητικές τάσεις, τόσο προϋπολογιστικά όσο και απολογιστικά, με το 2017 να καταγράφει ποσοστό 122,96% σε σχέση με τις πραγματοποιηθείσες δαπάνες του 2013.



Διάγραμμα 13: Δείκτης Τάσης Λειτουργικών Δαπανών-έτος βάσης το 2013

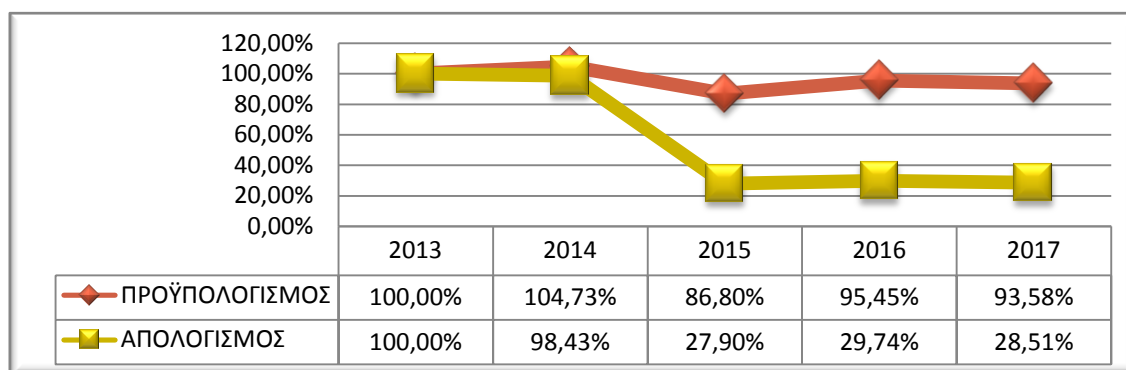
4.2.10. Δείκτης επενδύσεων 2013-2017

Ο δείκτης επενδύσεων του δήμου για τα έτη 2013-2017, παρατίθεται στον πίνακα 17.

Πίνακας 17: Δείκτης Επενδύσεων 2013-2017

ΕΤΗ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
2013	33,63%	14,66%
2014	35,22%	14,43%
2015	29,19%	4,09%
2016	32,10%	4,36%
2017	31,47%	4,18%

Υπολογίζοντας το ποσοστό συμμετοχής των επενδυτικών δαπανών στο σύνολο των εξόδων του Δήμου για τα έτη 2013-2017, παρατηρούμε τις πολύ μεγάλες αποκλίσεις και οριζόντια αλλά και διαχρονικά. Τα πολύ μικρά ποσοστά του δείκτη οφείλονται σε διάφορους λόγους όπως: τις σημαντικές μειώσεις των κρατικών επιχορηγήσεων για επενδύσεις, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, την μεγάλη καθυστέρηση στις διαδικασίες ολοκλήρωσης των έργων, αλλά και στην υπο στελέχωση των Τεχνικών Υπηρεσιών των μικρών και επαρχιακών Δήμων από ειδικευμένο προσωπικό, μηχανικούς, αρχιτέκτονες κ.λπ. Οι καλύτερες χρονιές για τον δήμο φαίνεται να είναι το 2013 και 2014 με ποσοστά 14,66% και 14,43% αντίστοιχα. Τις επόμενες χρονιές το ποσοστό κυμαίνεται κοντά 4%. Ο Μ.Ο. του δείκτη επενδύσεων, για τους δήμους της χώρας το 2013 ήταν στο 14% περίπου ίδιος με αυτόν του δήμου (Σκολαρίκος, 2014), ενώ το 2016 ήταν στο 10,7% που είναι κατά πολύ υψηλότερος από το 4,36% της ίδιας χρονιάς στο δήμο Λαγκαδά (Σκολαρίκος & Γούπιος, 2017). Κοινό χαρακτηριστικό όμως, σε όλους τους Δήμους, είναι οι αυξομειώσεις που παρατηρούνται στην υλοποίηση επενδύσεων διαχρονικά, γεγονός που δείχνει την ανυπαρξία σταθερής επενδυτικής πολιτικής, αφού δεν τηρούνται οι προϋποθέσεις της ωρίμανσης έργων. Ως αποτέλεσμα οι Δήμοι αδυνατούν να εντάξουν έργα σε ευρωπαϊκά προγράμματα και να διεκδικήσουν τους ανάλογους πόρους (Μπακάμη, 2017). Η απεικόνιση στο διάγραμμα 14 παρουσιάζει τα όσα περιγράψαμε παραπάνω, με τον δείκτη να πέφτει στο 28,51% το έτος 2017.



Διάγραμμα 14: Δείκτης Τάσης Επενδύσεων-έτος βάσης το 2013

4.2.11. Δείκτης υποχρεώσεων ΠΟΕ 2013-2017

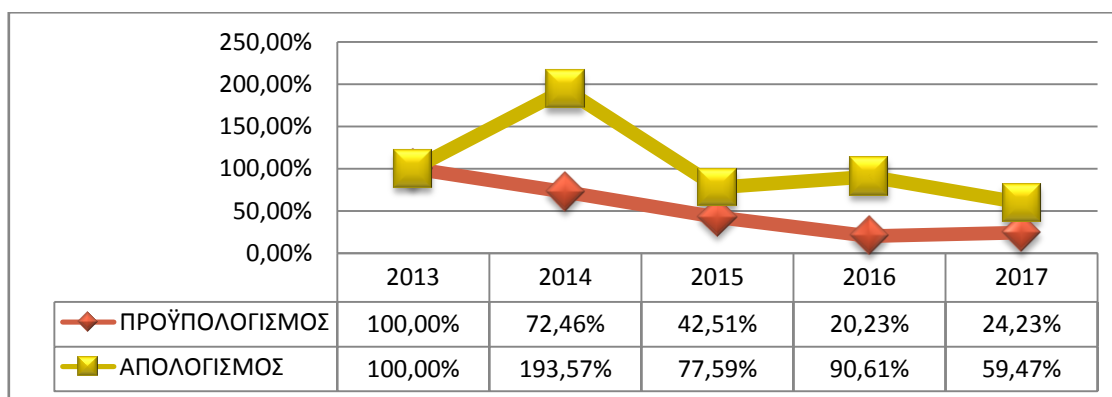
Ο δείκτης υποχρεώσεων ΠΟΕ για τα έτη 2013-2017, παρατίθεται στον πίνακα 18.

Πίνακας 18: Δείκτης Υποχρεώσεων ΠΟΕ 2013-2017

ΕΤΗ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
2013	8,75%	6,07%
2014	6,34%	11,75%
2015	3,72%	4,71%
2016	1,77%	5,50%
2017	2,12%	3,61%

Υπολογίζοντας το ποσοστό συμμετοχής των εξοφλημένων υποχρεώσεων στο σύνολο των εξόδων του Δήμου για τα έτη 2013-2017, παρατηρούμε τις υπάρχουσες αποκλίσεις μεταξύ των προϋπολογισθέντων και πραγματοποιηθέντων σε όλα τα έτη. Αυτό οφείλεται εν μέρει στο γεγονός ότι οι π/υ συντάσσονται 6 μήνες πριν την έναρξη της εκτέλεσής τους. Επίσης στις εξεταζόμενες περιόδους, σημαντικό μέρος κατείχαν οι Απαιτήσεις Τρίτων σε συνέχεια δικαστικών αποφάσεων, οι οποίες τελεσιδίκησαν σε βάρος του Δήμου και απαιτήθηκε άμεσα η εξόφλησή τους. Τέλος, η έκτακτη κρατική επιχορήγηση το 2014 για την εξόφληση ληξιπροθέσμων οφειλών και την εκτέλεση των τελεσιδικών δικαστικών αποφάσεων σύμφωνα με το διατακτικό τους,, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, βοήθησε πολύ στην αύξηση του ποσοστού αυτού στο 11,75%. Ο Μ.Ο. του δείκτη πληρωμές ΠΟΕ, για τους δήμους της χώρας το 2013 ήταν στο 19%, κατά πολύ μεγαλύτερος από αυτόν του δήμου (Σκολαρίκος, 2014), ενώ το 2016 ήταν στο 6,5% που πλησιάζει στο ποσοστό 5,5% της ίδιας χρονιάς του δήμου Λαγκαδά (Σκολαρίκος & Γούπιος, 2017).

Παρατηρώντας το διάγραμμα 15 και τη διαχρονική μεταβολή του δείκτη, διαπιστώνουμε ότι το 2014 οι εξοφλημένες απαιτήσεις σχεδόν διπλασιάστηκαν σε σχέση με το 2013, ενώ κατά τα επόμενα έτη παρουσιάζουν χαμηλότερα ποσοστά.



Διάγραμμα 15: Δείκτης Τάσης Υποχρεώσεων ΠΟΕ-έτος βάσης το 2013

4.2.12. Δείκτης κάλυψης κόστους μισθοδοσίας 2013-2017

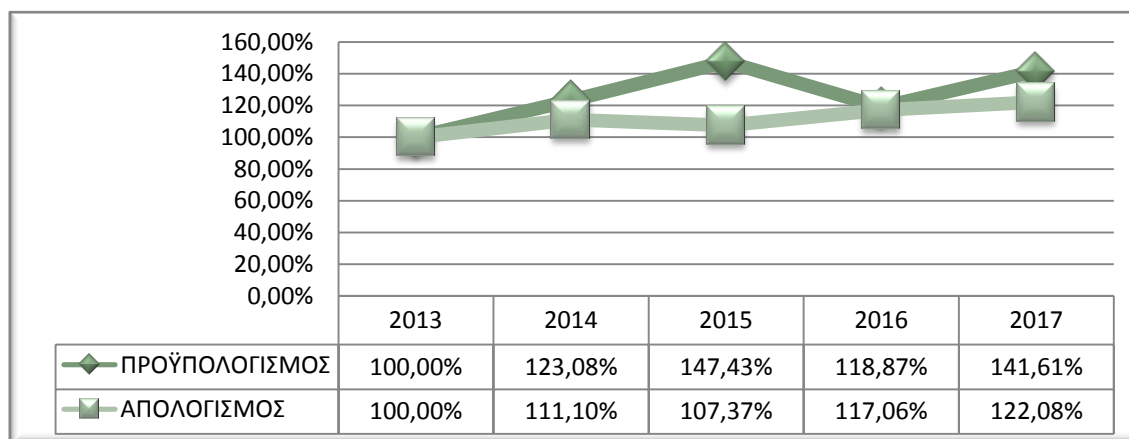
Ο δείκτης κάλυψης κόστους μισθοδ. για τα έτη 2013-2017, παρατίθεται στον πίνακα 19

Πίνακας 19: Δείκτης Κάλυψης Κόστους Μισθοδοσίας 2013-2017

ΕΤΗ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
2013	26,82%	27,67%
2014	33,01%	30,74%
2015	39,54%	29,71%
2016	31,88%	32,39%
2017	37,98%	33,78%

Υπολογίζοντας το ποσοστό συμμετοχής του κόστους μισθοδοσίας στο σύνολο των τακτικών εσόδων του Δήμου για τα έτη 2013-2017, παρατηρούμε αρχικά ότι υπάρχει μεγάλη απόκλιση μεταξύ π/υ και απολογισμού το 2015 της τάξης του -9,83%, ενώ κατά τα άλλα έτη οι αποκλίσεις είναι μικρότερες, όπως θα αναμενόταν αφού πρόκειται για μια ανελαστική δαπάνη. Αξίζει να σημειωθεί ότι ενώ ο αριθμός των υπαλλήλων (μονίμων και ΙΔΑΧ, κυρίως διοικητικού προσωπικού) του Δήμου από το 2012 έως το 2017 μειώθηκε περίπου 20%, λόγω της υποχρεωτικής διαθεσιμότητας - Ν.4093/12, της εθελοντικής κινητικότητας, του περιορισμού για νέες προσλήψεις μονίμων και η μείωση των αποδοχών από το 2011 ήταν μεγάλη (>30%), η εξοικονόμηση πόρων δεν επιτεύχθηκε στους ΟΤΑ, γιατί αυξήθηκε ο αριθμός των προσλήψεων έκτακτου, εργατοτεχνικού κυρίως, προσωπικού ΙΔΟΧ. Έτσι, σε απόλυτα νούμερα, το συνολικό ύψος του κόστους μισθοδοσίας παρέμεινε περίπου ίδιο κοντά στα 4εκ. €. Επομένως τα ποσοστά διαφοροποιούνται ανάλογα με τις αυξομειώσεις του παρανομαστή (Τακτικά έσοδα). Σε κάθε περίπτωση, στο Δήμο ικανοποιείται ο περιορισμός του Ν. 2307/95 και το κόστος μισθοδοσίας δεν ξεπερνά το 50% των τακτικών του εσόδων.

Η απεικόνιση στο διάγραμμα 16 παρουσιάζει τα όσα περιγράψαμε παραπάνω, με τον δείκτη να φτάνει στο 122,08% το έτος 2017 σε σχέση με το 2013.



Διάγραμμα 16: Δείκτης τάσης Κόστους Μισθοδοσίας-έτος βάσης το 2013

Κεφάλαιο 5^ο: Συμπεράσματα- Προτάσεις

Στη νέα πραγματικότητα που διαμορφώνεται σήμερα, το έργο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης γίνεται όλο και πιο δύσκολο, γιατί καλείται να ανταπεξέλθει στις ολοένα αυξανόμενες προκλήσεις, τόσο σε όρους αποτελεσματικότητας όσο και σε όρους αποδοτικότητας, αξιοποιώντας στο έπακρο τους διαρκώς μειούμενους οικονομικούς -και όχι μόνον- πόρους, στο επίκεντρο μάλιστα ενός ιδιαίτερα ρευστού και αβέβαιου περιβάλλοντος. Με τις «νέες μεθόδους» της ευρωπαϊκής διακυβέρνησης, οι ΟΤΑ καλούνται να εξοικειωθούν με την εκτεταμένη χρήση ποιοτικών και ποσοτικών μεθόδων στοχοθεσίας, παρακολούθησης και αξιολόγησης αποτελεσμάτων, βάσει συγκεκριμένων και αντιπροσωπευτικών δεικτών απόδοσης.

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν η ανάλυση της οικονομικής κατάστασης του Δήμου Λαγκαδά, με τη χρήση κατάλληλων αριθμοδεικτών, όπως προέκυψαν από τους Προϋπολογισμούς και τους Ταμειακούς Απολογισμούς των ετών 2013-2017, καθώς και η εξέταση της δυνατότητας άσκησης του συνόλου των αρμοδιοτήτων του, στηριζόμενος αποκλειστικά σε ιδίους πόρους.

Από την ανάλυση, που προηγήθηκε στο κεφάλαιο 4 και τον σχολιασμό που αναπτύχθηκε για κάθε αριθμοδείκτη ξεχωριστά, μπορούμε να θεωρήσουμε ως καλή την εικόνα που παρουσιάζουν τα οικονομικά του Δήμου Λαγκαδά κατά την εξεταζόμενη περίοδο, αλλά δεν μπορεί να καλύψει το σύνολο των αναγκών του στηριζόμενος μόνο στα ίδια έσοδα και συμπερασματικά κρίνεται απαραίτητη η κρατική χρηματοδότηση.

Γενικά, η πτωτική τάση κατά 21,45% των προϋπολογισμών, της εξεταζόμενης περιόδου, ακολουθείται από μείωση κατά 20,41% στις εισπράξεις και αντίστοιχη μείωση κατά 14,65% στις πληρωμές, με παράλληλη μείωση των Χρηματικών Υπολοίπων κατά 31,48%. Τα ίδια έσοδα του δήμου αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των συνολικών εσόδων του και κυμαίνονται μεταξύ του 62,08% και του 67,54%. Αντίστοιχα οι κρατικές επιχορηγήσεις συνέβαλαν στο σύνολο των εσόδων του με ποσοστά από 37,48% έως 32,41%. Η κρατική επιχορήγηση θεωρείται κάτι παραπάνω από αναγκαία για να μπορέσει να ανταποκριθεί στο έργο του. Η διακοπή ή η περαιτέρω περικοπή της κρατικής επιχορήγησης, θα σήμαινε ταυτόχρονα και αδυναμία του Δήμου Λαγκαδά, να παράσχει τις απαραίτητες υπηρεσίες προς τους δημότες.

Βέβαια, η οικονομική κατάσταση ενός δήμου θα πρέπει να αξιολογείται παράλληλα με την αξιολόγηση του βαθμού κάλυψης των αναγκών της τοπικής

κοινωνίας και των επενδύσεων που υλοποιούνται, ώστε να είναι ολοκληρωμένη. Είναι λογικό ένας δήμος που δεν έχει να επιδείξει έργα υποδομής ή οι υπηρεσίες προς τους δημότες του υπολείπονται των προσδοκιών τους, να παρουσιάζει άριστη οικονομική κατάσταση, χωρίς ωστόσο να είναι αυτή η επιθυμητή, καθώς αποκλίνει σημαντικά από τον σκοπό και τη φιλοσοφία λειτουργίας της τοπικής αυτοδιοίκησης. Από την ανάλυση του δείκτη λειτουργικών δαπανών διαπιστώθηκε ότι, μετά το 2015, ο δήμος δαπανά περισσότερους πόρους για γενικές δαπάνες και κοινωνικές κυρίως υπηρεσίες, παρά για έργα και επενδύσεις, με ποσοστά που φτάνουν το 2017 στο 92,26% επί του συνόλου των δαπανών του. Αντίστοιχα οι δαπάνες για επενδυτικούς σκοπούς από το 14,66% του 2013 μειώθηκε στο 4,18% το 2017.

Η στήριξη ενός ΟΤΑ με ίδια έσοδα και η διαχείριση ιδίων πόρων έχει κοινωνικό, οικονομικό αλλά και πολιτικό κόστος. Για το λόγο αυτό, κάνει πολύ πιο προσεκτική την αιρετή τοπική ηγεσία, όχι μόνο στην επιβολή, εφαρμογή, διαχείρισή τους, αλλά και στο ύψος και τη διάρθρωση των τοπικών δημόσιων δαπανών. Οι ίδιοι πόροι «προκαλούν» τις τοπικές εξουσίες να λογοδοτούν στους πολίτες τους. Υπάρχουν διεθνείς μελέτες που επιβεβαιώνουν ότι η δημοκρατική συμμετοχή τείνει να είναι ισχυρότερη, όταν οι δήμοι χρηματοδοτούνται από ίδιους πόρους και όχι με επιχορηγήσεις (Γκέκας, 2018).

Η δύσκολη οικονομική συγκυρία επιβάλλει, σε όλους τους Δήμους της χώρας, να αναζητήσουν εναλλακτικές ή συμπληρωματικές λύσεις χρηματοδότησης. Το ΕΣΠΑ της περιόδου 2014-2020 αποτελεί μια τέτοια λύση (Γούπιος, Λίτσιος, & Φλέγγα, 2016) και θα πρέπει ο Δήμος Λαγκαδά να εντείνει της προσπάθειές του προ αυτήν την κατεύθυνση. Η αξιοποίηση των διαθέσιμων Ευρωπαϊκών κονδυλίων καθίσταται ζωτικής σημασίας για την προώθηση της τοπικής ανάπτυξης, την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας, τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και της καθημερινότητας των πολιτών και ιδιαίτερα των ευπαθών κοινωνικών ομάδων.

Η παρούσα χρηματοοικονομική ανάλυση θα μπορούσε να φανεί χρήσιμη στη διοίκηση του δήμου. Οι αιρετοί, οι προϊστάμενοι των οικονομικών υπηρεσιών, οι εργαζόμενοι αλλά ακόμη και πολίτες οι οποίοι ενδιαφέρονται να γνωρίσουν και να κατανοήσουν την οικονομική κατάσταση του δήμου μπορούν να αντλήσουν στοιχεία από την παρούσα ανάλυση. Τα συμπεράσματα που διεξάγονται από μία ανάλυση αν χρησιμοποιηθούν σωστά μπορούν να βοηθήσουν στο μέλλον ώστε να αποφευχθούν κάποιες δυσάρεστες καταστάσεις.

Η παρούσα εργασία τέλος, ανέδειξε τις δυνατότητες που προσφέρονται από το εργαλείο της χρηματοοικονομικής ανάλυσης με τη βοήθεια των αριθμοδεικτών, για την αξιολόγηση της αποδοτικότητας, αποτελεσματικότητας και βιωσιμότητας των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Ωστόσο, η μελέτη χαρακτηρίζεται από ορισμένους περιορισμούς, οι οποίοι θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την εκτίμηση των αποτελεσμάτων της. Συγκεκριμένα, περιορισμούς της έρευνας αποτελούν η χρήση μόνο επιλεγμένων αριθμοδεικτών, επίσης η αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής απόδοσης του Δήμου για το περιορισμένο χρονικό διάστημα των πέντε ετών, καθώς και το ότι δεν εφαρμόστηκε συγκριτική ανάλυση μεταξύ του δήμου και άλλων με τα ίδια χαρακτηριστικά, παρά μόνο με τους Μ.Ο. των δήμων της χώρας και για κάποιες χρονιές. Ως εκ τούτου, η μελλοντική έρευνα θα πρέπει να μελετήσει τη χρηματοοικονομική απόδοση του δήμου για μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα, προσθέτοντας και άλλους αριθμοδείκτες, εκτός από αυτούς που χρησιμοποιήθηκαν, εντοπίζοντας διαχρονικές τάσεις και αξιοποιώντας περαιτέρω τα εργαλεία της συγκριτικής ανάλυσης.

Βιβλιογραφία

Ξενογλώσση

- Cohen, S., Kaimenaki, E., & Zorgios, Y. (2007). Assessing IT as a Key Success Factor for Accrual Accounting Implementation in Greek Municipalities. *Financial Accountability and Management*, No 1 (Vol.23), σσ. 91-111.
- Mead, D. M. (2001). An Analyst's Guide to Governmental Financial Statements. *CT: Governmental Accounting Standards Board*.
- Ruth, G. (2003). *Ανάλυση Οικονομικών Καταστάσεων*. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.
- Ciaran, W. (2009). *Αριθμοδείκτες και management*. (Τ. Α. Παπαϊωάννου Τρισεύγενη, Μεταφρ.) Αθήνα: Πατάκη.

Ελληνική

- Βασιλάτου-Θανοπούλου, Ε. (2001). *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική Λογιστική* (4η εκδ., Τόμ. Τεύχος Β'). Αθήνα: Μπένου.
- Βασιλείου, Δ., & Ηρειώτης, Ν. (2008). *Χρηματοοικονομική Διοίκηση Θεωρία & Πρακτική*. Αθήνα: Rosili.
- Γκέκας, Ρ. (2018, Μάιος 9). Ίδια Έσοδα ή Επιχορηγήσεις στους ΟΤΑ.
- Γκίκας, Δ. (2002). *Η ανάλυση και η χρήση των λογιστικών καταστάσεων*. Αθήνα: Μπένου.
- Γκόντορας Γ. και Μπέλλος Χ. (2001). *Οικονομική Διαχείριση των ΟΤΑ*. Αθήνα: Μπέλλος Χ.
- Γούπιος, Γ., Λίτσιος, Η., & Φλέγγα, Β. (2016). *ΕΣΠΑ 2014-2020 και Τοπική Αυτοδιοίκηση*. Αθήνα: Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης - ΕΕΤΑΑ.
- Δρογαλάς, Γ. (2016). *Ανάλυση και αξιολόγηση Οικονομικών καταστάσεων*. Ανάκτηση Δεκέμβριος 10, 2018, από www.drogalas.gr/uploads/lessons/mba_dimokr
- Θεοδώρου, Ι. (2018). Οι μεταβολές Ν. 4555/2018 στις διαδικασίες Ανάληψης, Εκκαθάρισης και Εντολής Δαπανών. *ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΚΛΕΙΣΘΕΝΗ Ι*. Θεσσαλονίκη: Ηλεκτρονική Νομική Πληροφόρηση ΝΟΜΟΤΕΛΕΙΑ.
- Θεοδώρου, Ι. (2015). *Τα έσοδα των Δήμων* (Ε' εκδ.). Θεσσαλονίκη: Ιωάννης Δ. Θεοδώρου.

- Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης. (2008, Μάρτιος). Η πρόκληση μιας νέας Μεταρρύθμισης της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης. (Θ. Χατζηπαντελής, Επιμ.) Αθήνα: ΚΕΔΕ.
- Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης. (2017). *Φορολογική Αποκέντρωση & Ενίσχυση της Οικονομικής Αυτοτέλειας των ΟΤΑ Α' Βαθμού στην Ελλάδα*. (Ι. Ψυχάρης, Ι. Χαλικιάς, Ε. Πανάς, & Ρ. Γκέκας, Επιμ.) Αθήνα: ΚΕΔΕ.
- ΙΟΒΕ. (2017). *Ανάλυση των οικονομικών στοιχείων των Καλλικρατικών δήμων και της πορείας τους προς τη λογιστική του δεδουλευμένου*. Αθήνα: ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ.
- Λαζαρίδης, Θ. (2014). *Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας*. Ανάκτηση Δεκέμβριος 20, 2018, από ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ - Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων: <https://openclass.teiwm.gr/modules/document/file.php>
- Λιάπτης, Σ. (2007). *Το Σύστημα Οικονομικής Διοίκησης και Ολικής Λογιστικής Παρακολούθησης των Ο.Τ.Α.* Αθήνα: ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ Α.Ε.
- Μιχαλόπουλος, Ν. (2007). *Η Δημόσια Διοίκηση στην Εποχή των Αποτελεσμάτων*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Μιχαλόπουλος, Ν. (2010). *Στρατηγική Λισαβόνας και Δημόσια Διοίκηση, Συγκριτική Ανάλυση των Εθνικών Προγραμμάτων Διοικητικής Μεταρρύθμισης*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Μπακάμη, Δ. (2017). Κρίση και Οικονομικά ΟΤΑ – Η περίπτωση του δήμου Φιλοθέης – Ψυχικού. *Περιοδικό της ΚΕΔΕ "Επιθεώρηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης"*.
- Νιάρχος, Ν. (2004). *Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων*. Αθήνα: Σταμούλη.
- Νικολόπουλος, Κ. (2004). *Οικονομική διοίκηση & διαχείριση των ΟΤΑ*. Χαλκίδα: Νικολόπουλος Κ.
- Νικολόπουλος, Κ. (2009). *Προϋπολογισμός ΟΤΑ Α' Βαθμού: Κατάτριση-Ψήφιση-Ανάλυση-Εκτέλεση*. Χαλκίδα: Νικολόπουλος Κ.
- Ράλλης, Ι. Π. (2015). *Η Λογιστική των ΟΤΑ* (Β' εκδ.). Αθήνα: Οικονομική Βιβλιοθήκη.
- Σκαφιδά, Α. (2017). Αξιοποίηση ευρωπαϊκών κονδυλίων από την Τοπική Αυτοδιοίκηση –Τι δείχνει η περίπτωση του δήμου Δάφνης – Υμηττού. *Περιοδικό της ΚΕΔΕ "Επιθεώρηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης"*.

Σκολαρίκος, Μ. (2014). *Οι Δήμοι σε αριθμούς*. Αθήνα: Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης - ΕΕΤΑΑ.

Σκολαρίκος, Μ., & Γούπιος, Γ. (2017). *Οι ΟΤΑ σε αριθμούς*. Αθήνα: Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης - ΕΕΤΑΑ.

Ιστότοποι

ΕΛΣΤΑΤ. (2011). *ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ*. Ανάκτηση Δεκέμβριος 1, 2018, από <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication>

ΕΛΣΤΑΤ. (2018). *Η ΕΛΛΑΣ ΜΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ. (ΙΟΥΛΙΟΣ-ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2018)*. ΑΘΗΝΑ: Διεύθυνση Στατιστικής Πληροφόρησης και Εκδόσεων της ΕΛΣΤΑΤ. Ανάκτηση Δεκέμβριος 1, 2018, από <http://www.statistics.gr/documents/>

Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (n.d.). Ανάκτηση Δεκέμβριος 20, 2018, από EUR-Lex: <https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary>

OECD (2018), General government spending (indicator). doi: 10.1787/a31cbf4d-en (Accessed on 1 January 2019)

ΔΗΜΟΣΝΕΤ www.dimosnet.gr

NOMOTEΛΕΙΑ www.nomotelia.gr

Ελληνική Νομοθεσία

Αιτιολογική Έκθεση. (2010). Αιτιολογική Έκθεση του σχεδίου νόμου «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης».

N.2539. (1997, Δεκέμβριος). Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης- Πρόγραμμα Καποδίστριας. *ΦΕΚ 244 Α'*. Ελλάδα: Εθνικό Τυπογραφείο.

N.3463. (2006, Ιούνιος). Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων. *ΦΕΚ 114 Α'*. Ελλάδα: Εθνικό Τυπογραφείο.

N.3852. (2010, Ιούνιος). Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης. *ΦΕΚ 87 Α'*. Ελλάδα: Εθνικό Τυπογραφείο.

N.3861. (2010, Ιούλιος). Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο «Πρόγραμμα Διαύγεια» και άλλες διατάξεις. *ΦΕΚ 112 Α'*. Ελλάδα: Εθνικό Τυπογραφείο.

- N.4093. (2012, Νοέμβριος). Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016. *ΦΕΚ 222 Α'*. Ελλάδα: Εθνικό Τυπογραφείο.
- N.4270. (2014, Ιούνιος). Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - Δημόσιο Λογιστικό και άλλες Διατάξεις. *ΦΕΚ 143 Α'*. Ελλάδα: Εθνικό Τυπογραφείο.
- N.4555. (2018, Ιούλιος). Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Εμβάθυνση της Δημοκρατίας - Ενίσχυση της Συμμετοχής - Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των Ο.Τ.Α. *ΦΕΚ 133 Α'*. Ελλάδα: Εθνικό Τυπογραφείο.
- Υ.Δ.Α. (2017). Εθνική Στρατηγική για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση 2017-2019. Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης.
- Υ.Δ.Μ.Η.Δ. (2014). Εθνική Στρατηγική για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση 2014-2016. Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.
- Υ.Δ.Μ.Η.Δ. (2014). Εθνική Στρατηγική για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση 2014-2016. Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.
- Υπ.Απόφ.74712. (2010, Δεκέμβριος). Καθορισμός του τύπου, του περιεχομένου των στοιχείων, του χρόνου και του τρόπου ενημέρωσης της βάσης δεδομένων “Οικονομικά στοιχεία δήμων”, των αριθμοδεικτών αξιολόγησης, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. *ΦΕΚ 2043 Β'*. Αθήνα, Ελλάδα: Εθνικό Τυπογραφείο.
- Υπ.Εσ. (2017). Πρόταση Αναθεώρησης του Θεσμικού Πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Αθήνα: Υπουργείο Εσωτερικών.

Συνοπτική Οικονομική Κατάσταση Π/Υ Απολογισμού

Δήμου Λαγκαδά Χρήσης 2013

Κωδικοί Αριθμοί	Έσοδα και Εισπράξεις	Προϋπολογισμός σε €	Απολογισμός σε €
0	Τακτικά Έσοδα	13.485.254,13	12.050.131,62
1 (πλην 13)	Έκτακτα Έσοδα (πλην επιχορηγήσεις για επενδύσεις)	1.953.534,15	724.928,81
2	Έσοδα παρελθόντων ετών	1.809.573,57	1.712.421,87
31	Εισπράξεις από Δάνεια	0,00	0,00
32	Εισπρακτέα υπόλοιπα από βεβαιωθέντα έσοδα κατά παρελθόντα έτη	2.693.815,32	324.592,29
4	Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου, Ασφ. Φορέων και Τρίτων	2.045.687,02	1.724.328,04
5	Χρηματικό Υπόλοιπο προηγ. έτους	7.155.343,64	6.946.630,65
13	Επιχορηγήσεις για επενδύσεις	5.253.239,52	2.329.326,25
	Σύνολο Εσόδων:	34.396.447,35	25.812.359,53

Κωδικοί Αριθμοί	Έξοδα και Πληρωμές	Προϋπολογισμός σε €	Απολογισμός σε €
60	Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	4.669.235,85	4.275.998,43
61,62	Αμοιβές και παροχές τρίτων	4.583.062,67	3.128.018,86
63,64	Φόροι, Τέλη, Λοιπά γενικά έξοδα	589.150,00	321.274,67
651	Τοκοχρεολύσια δανείων	25.000,00	7.970,77
66	Προμήθειες - Αναλώσεις υλικών	3.402.111,65	824.786,30
67,68	Μεταβιβάσεις σε τρίτους, Λοιπά έξοδα	2.520.861,18	2.043.246,97
81,83	Επιχορηγούμενες και μη πληρωμές υποχρεώσεων Π.Ο.Ε.	2.653.654,00	1.187.935,52
82,85	Λοιπές αποδόσεις και προβλέψεις	4.143.807,92	2.097.837,19

Επενδύσεις

71	Αγορές Παγίων	1.531.030,00	205.642,07
73	Έργα	4.718.516,69	1.344.772,83
74	Μελέτες	3.646.088,25	384.688,84
75	Συμμετοχή σε επιχειρήσεις	300.000,00	302.705,00
652	Τοκοχρεολύσια δανείων επενδύσεων	978.500,00	848.663,58
9111	Αποθεματικό	635.429,14	8.838.818,50
	Σύνολο εξόδων:	34.396.447,35	25.812.359,53

Συνοπτική Οικονομική Κατάσταση Π/Υ Απολογισμού

Δήμου Λαγκαδά Χρήσης 2014

Κωδικοί Αριθμοί	Έσοδα και Εισπράξεις	Προϋπολογισμός σε €	Απολογισμός σε €
0	Τακτικά Έσοδα	10.738.527,14	9.423.420,77
1 (πλην 13)	Έκτακτα Έσοδα (πλην επιχορηγήσεις για επενδύσεις)	230.167,00	1.563.785,83
2	Έσοδα παρελθόντων ετών	643.614,22	941.294,71
31	Εισπράξεις από Δάνεια	0,00	0,00
32	Εισπρακτέα υπόλοιπα από βεβαιωθέντα έσοδα κατά παρελθόντα έτη	2.834.636,70	283.001,94
4	Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου, Ασφ. Φορέων και Τρίτων	2.027.000,00	1.794.382,29
5	Χρηματικό Υπόλοιπο προηγ. έτους	8.101.430,95	8.838.818,50
13	Επιχορηγήσεις για επενδύσεις	4.905.022,84	1.578.358,27
	Σύνολο Εσόδων:	29.480.398,85	24.423.062,31

Κωδικοί Αριθμοί	Έξοδα και Πληρωμές	Προϋπολογισμός σε €	Απολογισμός σε €
60	Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	4.712.307,96	4.185.583,37
61,62	Αμοιβές και παροχές τρίτων	2.829.645,26	3.056.411,84
63,64	Φόροι, Τέλη, Λοιπά γενικά έξοδα	522.771,00	309.767,28
651	Τοκοχρεολύσια δανείων	22.000,00	24.140,23
66	Προμήθειες - Αναλώσεις υλικών	2.807.288,25	1.018.229,93
67,68	Μεταβιβάσεις σε τρίτους, Λοιπά έξοδα	1.868.840,50	1.743.863,29
81,83	Επιχορηγούμενες και μη πληρωμές υποχρεώσεων Π.Ο.Ε.	1.600.000,00	2.460.860,86
82,85	Λοιπές αποδόσεις και προβλέψεις	4.690.514,82	1.949.271,18
	Επενδύσεις		
71	Αγορές Παγίων	806.359,89	350.827,66
73	Έργα	4.433.328,39	1.665.397,24
74	Μελέτες	3.502.583,25	322.196,79
75	Συμμετοχή σε επιχειρήσεις	150.000,00	0,00
652	Τοκοχρεολύσια δανείων επενδύσεων	846.000,00	814.884,94
9111	Αποθεματικό	688.759,53	6.521.627,70
	Σύνολο εξόδων:	29.480.398,85	24.423.062,31

Συνοπτική Οικονομική Κατάσταση Π/Υ Απολογισμού

Δήμου Λαγκαδά Χρήσης 2015

Κωδικοί Αριθμοί	Έσοδα και Εισπράξεις	Προϋπολογισμός σε €	Απολογισμός σε €
0	Τακτικά Έσοδα	9.157.393,04	8.978.813,45
1 (πλην 13)	Έκτακτα Έσοδα (πλην επιχορηγήσεις για επενδύσεις)	309.740,00	528.422,95
2	Έσοδα παρελθόντων ετών	720.000,00	2.470.624,73
31	Εισπράξεις από Δάνεια	0,00	0,00
32	Εισπρακτέα υπόλοιπα από βεβαιωθέντα έσοδα κατά παρελθόντα έτη	4.637.199,62	450.935,30
4	Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου, Ασφ. Φορέων και Τρίτων	2.016.586,91	1.667.940,63
5	Χρηματικό Υπόλοιπο προηγ. έτους	6.760.917,23	6.521.627,70
13	Επιχορηγήσεις για επενδύσεις	4.173.743,60	781.212,46
	Σύνολο Εσόδων:	27.775.580,40	21.399.577,22

Κωδικοί Αριθμοί	Έξοδα και Πληρωμές	Προϋπολογισμός σε €	Απολογισμός σε €
60	Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	4.605.867,76	4.186.505,73
61,62	Αμοιβές και παροχές τρίτων	3.963.084,42	3.362.560,48
63,64	Φόροι, Τέλη, Λοιπά γενικά έξοδα	447.552,00	437.023,21
651	Τοκοχρεολύσια δανείων	24.000,00	23.673,63
66	Προμήθειες - Αναλώσεις υλικών	1.464.340,00	862.759,84
67,68	Μεταβιβάσεις σε τρίτους, Λοιπά έξοδα	2.210.280,76	2.292.644,73
81,83	Επιχορηγούμενες και μη πληρωμές υποχρεώσεων Π.Ο.Ε.	800.000,00	623.714,71
82,85	Λοιπές αποδόσεις και προβλέψεις	6.619.607,33	1.808.269,06
	Επενδύσεις		
71	Αγορές Παγίων	308.881,00	181.368,01
73	Έργα	2.922.588,48	278.174,47
74	Μελέτες	3.048.625,77	82.502,79
75	Συμμετοχή σε επιχειρήσεις	0,00	0,00
652	Τοκοχρεολύσια δανείων επενδύσεων	796.000,00	749.310,93
9111	Αποθεματικό	564.752,88	6.511.069,63
	Σύνολο εξόδων:	27.775.580,40	21.399.577,22

Συνοπτική Οικονομική Κατάσταση Π/Υ Απολογισμού

Δήμου Λαγκαδά Χρήσης 2016

Κωδικοί Αριθμοί	Έσοδα και Εισπράξεις	Προϋπολογισμός σε €	Απολογισμός σε €
0	Τακτικά Έσοδα	8.870.565,81	9.809.444,92
1 (πλην 13)	Έκτακτα Έσοδα (πλην επιχορηγήσεις για επενδύσεις)	401.500,00	323.686,50
2	Έσοδα παρελθόντων ετών	865.000,00	1.780.631,73
31	Εισπράξεις από Δάνεια	0,00	0,00
32	Εισπρακτέα υπόλοιπα από βεβαιωθέντα έσοδα κατά παρελθόντα έτη	3.022.936,11	316.373,65
4	Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου, Ασφ. Φορέων και Τρίτων	1.881.586,91	1.929.698,06
5	Χρηματικό Υπόλοιπο προηγ. έτους	6.838.743,95	6.511.069,63
13	Επιχορηγήσεις για επενδύσεις	3.730.614,11	1.088.802,89
Σύνολο Εσόδων:		25.610.946,89	21.759.707,38

Κωδικοί Αριθμοί	Έξοδα και Πληρωμές	Προϋπολογισμός σε €	Απολογισμός σε €
60	Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	4.018.655,76	4.466.456,12
61,62	Αμοιβές και παροχές τρίτων	3.938.059,86	2.946.087,34
63,64	Φόροι, Τέλη, Λοιπά γενικά έξοδα	547.400,00	239.986,80
651	Τοκοχρεολύσια δανείων	47.500,00	47.403,54
66	Προμήθειες - Αναλώσεις υλικών	1.855.260,00	572.831,46
67,68	Μεταβιβάσεις σε τρίτους, Λοιπά έξοδα	2.334.098,94	2.293.024,33
81,83	Επιχορηγούμενες και μη πληρωμές υποχρεώσεων Π.Ο.Ε.	376.340,53	700.988,77
82,85	Λοιπές αποδόσεις και προβλέψεις	4.421.801,00	1.961.824,49
Επενδύσεις			
71	Αγορές Παγίων	578.165,80	325.147,55
73	Έργα	2.957.960,02	158.213,77
74	Μελέτες	3.277.856,69	73.098,15
75	Συμμετοχή σε επιχειρήσεις	1.000,00	0,00
652	Τοκοχρεολύσια δανείων επενδύσεων	813.320,00	785.439,70
9111	Αποθεματικό	443.528,29	7.189.205,36
Σύνολο εξόδων:		25.610.946,89	21.759.707,38

Συνοπτική Οικονομική Κατάσταση Π/Υ Απολογισμού

Δήμου Λαγκαδά Χρήσης 2017

Κωδικοί Αριθμοί	Έσοδα και Εισπράξεις	Προϋπολογισμός σε €	Απολογισμός σε €
0	Τακτικά Έσοδα	9.843.172,34	8.778.340,14
1 (πλην 13)	Έκτακτα Έσοδα (πλην επιχορηγήσεις για επενδύσεις)	485.442,50	765.740,37
2	Έσοδα παρελθόντων ετών	926.000,00	754.466,06
31	Εισπράξεις από Δάνεια	0,00	0,00
32	Εισπρακτέα υπόλοιπα από βεβαιωθέντα έσοδα κατά παρελθόντα έτη	2.961.768,13	499.198,86
4	Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου, Ασφ. Φορέων και Τρίτων	2.521.600,00	1.768.152,62
5	Χρηματικό Υπόλοιπο προηγ. έτους	7.186.571,71	7.189.205,36
13	Επιχορηγήσεις για επενδύσεις	3.094.649,08	787.954,51
	Σύνολο Εσόδων:	27.019.203,76	20.543.057,92

Κωδικοί Αριθμοί	Έξοδα και Πληρωμές	Προϋπολογισμός σε €	Απολογισμός σε €
60	Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	5.122.368,76	4.199.843,06
61,62	Αμοιβές και παροχές τρίτων	3.913.301,57	3.166.537,23
63,64	Φόροι, Τέλη, Λοιπά γενικά έξοδα	501.980,00	381.343,40
651	Τοκοχρεολύσια δανείων	48.200,00	49.442,86
66	Προμήθειες - Αναλώσεις υλικών	1.490.720,70	953.987,26
67,68	Μεταβιβάσεις σε τρίτους, Λοιπά έξοδα	2.269.335,68	2.223.910,69
81,83	Επιχορηγούμενες και μη πληρωμές υποχρεώσεων Π.Ο.Ε.	467.342,34	459.268,12
82,85	Λοιπές αποδόσεις και προβλέψεις	4.991.432,83	1.759.349,63
	Επενδύσεις		
71	Αγορές Παγίων	497.490,80	148.375,21
73	Έργα	3.527.891,73	197.763,56
74	Μελέτες	2.903.305,11	183.421,70
75	Συμμετοχή σε επιχειρήσεις	12.200,00	2.200,00
652	Τοκοχρεολύσια δανείων επενδύσεων	782.300,00	761.682,15
9111	Αποθεματικό	491.334,24	6.055.933,05
	Σύνολο εξόδων:	27.019.203,76	20.543.057,92